

ARHIM. DUMITRU COBZARU

„FIULE, M'AM VRUT SĂ-ȚI FIU CANDELA DE CEAS TÂRZIU...”!

ISBN: 978-606-607-359-2

ARHIMANDRIT
DUMITRU COBZARU

*„Fiule, m'am vrut să-ți fiu
candelă de ceas târziu...”!*

Culegere text: *Laura Popuț*

Corectură: *Cosmina Timoce-Mocanu,*
Diana Moțoc

Tehnoredactare și copertă: *Delia-Maria Kerekes*

ISBN: 978-606-607-359-2

Editura Renașterea © 2021

Piața Avram Iancu, nr. 18

RO – 400117, Cluj-Napoca

e-mail: editura_renasterea@yahoo.com

www.renasterea-cluj.ro

Tel: 0264-599649

ARHIMANDRIT
DUMITRU COBZARU

*„Fiule, m'am vrut să-ți fiu
candelă de ceas târziu...”!*

Ediția a 3-a, revăzută și adăugită

Prefață de
Dan C. Mihăilescu

Tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului
†Andrei,
Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Cluj-Napoca
2021

Întrețăriri

*Fiule, m'am vrut să-ți fiu
candelă de ceas târziu.*

*De din vară-n primăvară
mi-i lumina tot mai rară.*

*No să-mi fie dor de soare,
ci de luna din izvoare
și de berze călătoare.*

Valeriu Anania, „Orele mamei”

RODNICA SENINĂTATE A ÎNGĂDUINȚEI

După cum sunt vremurile, locurile și natura oamenilor, așa se vor potrivi și statura preoției, gradul de asprime a călugăriei și stilistica predicatorilor. Temperamentul, cultura și charisma preotului se vor plia inevitabil pe tradițiile, istoria, geografia și mentalitățile comunității respective. Într-un fel se întemeiază și se desfășoară predica într-un sat de munte, printre ciobani, vânători, țapi-nari sau apicultori, și altfel într-un port, pe o corabie, în deșert, pe front, sau într-un sat de pescari. Într-un fel captezi atenția, respectul și ascultarea podgorenilor, altfel îi cucerești pe insulari, pușcăriași, soldați, elevi sau fermieri, după cum specificul urban solicită alte energii și tactici retorice față de universul rural ș.a.m.d.

În sfârșit, ca să venim la subiectul nostru, dealurile transilvane determină altă statură, cu altă rostire a ethosului, decât cea impusă de sudul dobrogean, nordul bucovinean, periferiile bucureștene, alogenia bănățeană, cea constănțeană etc. În plus, atunci când experiența duhovnicului (starețului, predicatorului) este una multiplă, trecută prin medii variate, ba chiar antipodice, anvergura convingerilor și miezul pledoariilor sale sporesc benefic forța de penetrație a mesajului.

Am avut bucuria de a scrie câteva pagini introductive la *Amvon*, primul volum de „predici la duminicile de peste an” rostite de părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru, apărut în 2016 la editura Renașterea. (În 2017 a apărut și al doilea tom, prefăcut de Pr. Iustin Tira). Sunt onorat să le pot face pereche acum, cu acest iute cutreier prin pădurea de sfaturi înțelepte, proaspătă simțire duhovnicească și atașantă îngăduință în care tocmai ați pătruns.

Înainte de orice, o să-mi permit un ocol indirect mărturisitor pentru forța captatorie a părintelui arhimandrit Dumitru Cobzaru.

În martie 2016, am avut parte de o întâlnire emoționantă, care avea să-mi recalibreze tulburător perspectiva asupra domniei sale. Este vorba de lansarea *Amvon*-ului la Catedrala Mitropolitană din Cluj. Acolo, la câțiva pași de mormântul ÎPS Bartolomeu Anania, m-am pomenit în fața câtorva zeci de chipuri străluciminate, majoritatea fii duhovnicești ai părintelui Cobzaru, de o diversitate amănunțită. Țărani octogenari, cu priviri înțelepte și tăceri dolidora de înțelesuri. Falnici bărbați din administrația publică, avocați, ingineri, financiari, medici, antreprenori, profesori, ofițeri, cu figurile atinse de acea severitate responsabilă ce marchează definitiv alura personalităților decizionale. Adolescenți înduioșător de încruntați de lectura cărților sfinte și fervoarea momentului respectiv, de gravitate culturală și cuminecare sufletească. Doamne de suc-

ces, cu statură princiară, cuviincios privitoare, dar vădit obișnuite să triumfe în orice mediu, alături de femei smerite, cărora îngenuncherea la icoane le-a devenit demult a doua natură. Clerici vârstnici, nobil împovărați de cuviința și nevoințele existenței. Tineri teologi longilini, prematur aspriți de rigorile postirii. Academicieni riguroși, elevi jucăuși, monahi tăcuți ce se doreau invizibili, profesori universitari mândri de tradițiile enciclopedice ale urbei, jurnaliști culturali ușor stânjeniți de cadrul religios al evenimentului... Ca și un număr promițător de copilași preșcolari, anume aduși de părinții lor spre a-i demonstra Părintelui că-i urmează sfatul de a nu lăsa biserica exclusiv în folosința bunicilor. Iar printre toți aceștia, familia autorului – mamă, soră, frați, nepoți, cumnați – adică însăși dimensiunea axială a ființei rostitoare.

Moldovean de sorginte (deci afectuos, nostalgic, mulcom la fire și vorbire, chit că aprig în acțiune), părintele Dumitru Cobzaru s-a lăsat cu fervoare adoptat și șlefuit politic de rigorile, specificul istoric și particularitățile etno-religioase ale țărâmului transilvan. În plus, i-a fost hărăzit norocul de-a fi subtil pregătit diplomatic, dar și strașnic energizat bisericește, de „Leul Ardealului”, ÎPS Bartolomeu Anania. Acest contact energetic i-a determinat alura de constructor, i-a întărit calitățile de abil conducător și a pecetluit structura de rezistență a unei personalități generos dotate pentru a îmblânzi

antinomiile slujind simbiozele, coagulând divergențele pentru a le pune să lucreze în reciprocă stimulare.

Ei bine, revenind: în clipa-n care am simțit ațintite asupra noastră toate acele priviri în efervescentă așteptare, am avut dovada și, totodată, dimensiunea puterii Duhovnicului. Și am întrezărit ceva din măreția amvonului. Ceva mult diferit de ceea ce constituie de obicei supremația catedrei, rostul tribunei, podiumului, prezidiului etc. Presimțirea religioasă, tremurul mistic, tensiunea nădăjditoare și dăruirea încrezătoare înlănțuie necruțător persoana vorbitorului, dar exact în măsura în care îl însuflețește și-l înaripează. Cuprinzând alene cu privirea acea mulțime de enoriași m-a înfiorat nu atât răspunderea predicatorului, cât condiția duhovnicului, despre care mărturisește din plin și cartea de față. Capacitatea de-a te plia pe infinitatea psihologiilor, virtuților și viciilor, pe specificul temperamentelor, pe vârsta, condiția socială, mentală și profesională a celor veniți la spovedanie. Invariabil și irepresibil, te încarci cu mărturisirea fiecăruia, cu faptele mai mult sau mai puțin inavuabile ale zecilor, suteilor, nenumăraților spovediți, fără a putea cuantifica vreodată cât și cum ți-a fost atacată simțirea, ți-a fost agresată intimitatea, ți s-a umplut mintea și ți s-a smintit făptura după grozăvia fluviilor de ispite, păcate și răătăciri revărsate în auzul tău.

Har Domnului, firea părintelui Cobzaru are suficientă forță de cumpănire și îndeajuns discernământ pentru a

cuprinde, a selecta valoric și a înțelege tot ce i se expune, impune ori supune. Fie că este vorba de condițiile speciale de îngropare și slujbele de parastas pentru sinucigași, de posibilitatea schimbării duhovnicului, de faptul că monahismul poate scoate la fel de bine tot ce este mai bun, dar și mai mai rău în om, de valurile depresiei sociale, limitele doliului, comportamentul față de necredincioși, tristețea reconvertirii, excesele adulterii, sau natura păcatului ca suferință deopotrivă pentru trup și suflet; fie că sunt abordate alcoolismul, adulterul, divorțul, avortul, adopțiile, erezia, sectarismul, fanatismul, ispitirile neoprotestante, sau urâta greșeală a unor stareți de a-și trimite călugării la cerșit – indiferent de subiect, duhovnicul discerne echilibrat, optează înțelept, străpunge cu blândețe, îndeamnă cu justete iar, la limită, retează ferm.

Cu plăcută smerenie, părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru s-a declarat încă demult (și își reiterează cu modestie statutul ori de câte ori are ocazia) un practician opus dogmaticii („prea matematică”, aceasta, „pentru a-L exprima pe Dumnezeu”), un ziditor mai puțin familiarizat cu arta scrisului, mai degrabă om de teren și bun administrator decât un captiv rătăcitor prin labirinturile disputelor teologale. De bună seamă că, la rigoare, poate face față neclintit și arcanelor teoretizante, polemicii doxologice, subtilităților ecumenice, divergențelor inter-ecclesiastice ș.a.m.d. Însă cei nouă ani de mândră stăreție de la Mănăstirea Nicula și-au întipărit

definitiv amploarea ultraconstructivă în sufletul, statura și biografia domniei sale.

Așa se face că notează cu ghidușă îngăduință cum, la Vatopedi, li se oferă călugărilor, în anumite circumstanțe, bucuria unei ciocolate; se revoltă auzind că un preot a refuzat slujba de pomenire a unei femei moarte în urma unui avort; declară cinstit că și duhovnicul poate renunța la un enoriaș excesiv de riscant (din varii motive); se opune vehement postirii sâmbăta și duminica (atunci când e pogorământ), ori acceptă că nu este obligatoriu ca mirii să fie virgini (totul e să nu existe desfrânare), după cum nu omite să sublinieze pericolul apropierii (empatiei) exagerate a duhovnicului de fiii săi duhovnicești. Tot așa, dacă pe mulți îi va surprinde și entuziasma prin pledoaria pentru spovedania față către față, alții vor fi stânjeniți de împotrivirea față de concubinaj și căsătoriiile „de probă”, în vreme ce nu puține soții vor opune rezistență la ideea „martirajului” conjugal (preponderent din rațiuni materne) în locul divorțului...

Pe scurt, dacă întâlnim la tot pasul o seninătate comprehensiv-îngăduitoare, niciodată nu se cade în laxism, relativism, permisivitate excesivă. În plus, nu o dată înțelepciunea cuminte sfătuitoare a autorului este bine, adică picant dublată de instinctul ludic, ceea ce condimentează cât se poate de plăcut lectura. Cum să nu zâmbești sau cum să nu devii ironic atunci când, la spovedanie, viitorul soț afirmă ritos că n-a păcătuیت niciodată cu viitoarea mireasă,

în timp ce aceasta (femeia, deh, mai cu frică de Dumnezeu) recunoaște spășită că, da, am încălcat legământul!

O lectură pe cât de substanțială, multiplu direcționată și bine provocatoare, pe atât de palpitantă și înviorătoare. Harul pedagogic, îndelunga experiență în lucrul cu firea umană și frecventarea unor medii sociale în chip flagrant diferite – alături de amestecul varietate a întrebărilor plus sinceritatea și directetea răspunsurilor – fac din răspunsurile cuprinse aici tot atâtea oglinzi doveditoare ale chipurilor noastre.

Dan C. Mihăilescu

CUVÂNT ÎNAINTE LA EDIȚIA I

„Fiule, m'am vrut să-ți fiu candelă de ceas târziu...”! este o carte scrisă la cerere, o carte comandată, un fel de *testament duhovnicesc*!

Viorel Moraviț, fiul duhovnicesc și ucenicul meu, și-a dorit un îndrumător duhovnicesc, care să-mi înlocuiască lipsa, cerându-mi ferm și insistent un astfel de instrument. Astfel, din iubirea pe care le-o port dumnealui și generoasei sale familii, dar și dintr-un sentiment de datorie, am purces la înfăptuire.

N-am putut să construiesc un ghid sistematic, pentru că nota de artificialitate inerentă lucrărilor de acest tip nu mi-ar fi proprie și, cred, nici nu ar avea impactul dorit. De-aceea, am socotit că o parte dintre răspunsurile publice, pe care le-am oferit în diferite împrejurări, precum și unele dintre răspunsurile personale, pe care le-am oferit fiilor duhovnicești în momente de cumpănă ale vieților lor, pot constitui sau, mai bine zis, pot *întrupa* voința fratelui Viorel. În consecință, nu propun un volum complet și, deci, nicio tratare exhaustivă a problemelor dezbătute, dimpotrivă! Va putea fi completat, reelaborat și chiar judecat! Sunt conștient că multe dintre răspunsuri sau idei vor stârni, la lec-

tură, reacții dintre cele mai diverse. Mi le asum! De asemenea, am lăsat „intenționat” să se vadă și să se simtă rigoarea, dar și nesiguranța, trăirea, neîmplinirea și sentimentele. Acestor dimensiuni le adaug faptul că diortosirea textelor de față am făcut-o sub presiunea timpului, dar mai ales a unui zbucium interior, cauzat de mai mulți factori. Pătimirea părintelui meu duhovnicesc, amintirea Mitropolitului Bartolomeu, rememorarea vieții personale, chiar în vatra Mănăstirii Nicula, au fost câteva determinante ale stărilor sufletești care m-au încercat în această perioadă.

Acestea fiind zise, nădăjduiesc că am împlinit dorința fiului duhovnicesc și fratelui Viorel Moraviț și, prin el, a multora dintre fiii mei duhovnicești, pe care i-am obișnuit, în ultimii ani, în anumite momente, cu câte un dar părintesc și duhovnicesc!

De sărbătoarea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie

– Izvorătorul de mir,

Mănăstirea Nicula, 26 octombrie 2014

D. C.

COMUNIUNE ȘI COMUNITATE

1. *Pentru* început, l-aș întreba pe părintele – pentru că a vorbit despre comuniune și despre comunitate – dacă în hotărârea dânsului de a intra în viața monahală și de a se apropia de Hristos, de a se apropia de Dumnezeu, în general, a stat la bază și faptul că a cunoscut o asemenea comunitate, o comunitate adevărată.*

Am avut marele dar de la Dumnezeu să mă nasc într-o familie credincioasă și cuminte. Familia a fost prima comunitate care m-a format și căreia, cred eu, îi datoriez cel mai mult. În același timp, am avut parte de comunitatea euharistică, pentru că niciodată nu ne-am deslipit de Biserică: toată familia participa la slujbe, de la cel mai mare până la cel mai mic, în fiecare duminică și sărbătoare. După ce am mai crescut, mergeam în fiecare zi la slujbă, la Sfânta Liturghie.

Am avut privilegiul să am, ca preot paroh, un călugăr, care a fost cândva starețul Mănăstirii Nicula, cam zece ani de zile, și care a ajuns să fie preot la o parohie, undeva în Harghita, în orașul Bălan. E vorba de părintele Serafim Măciucă (1924-2019), cel care acum s-a întors la Mănăstirea Nicula și stă în dreapta mea. Eu stăteam în dreapta

* Seară duhovnicească organizată de A.S.C.O.R., Filiala Cluj-Napoca, în data de 8 decembrie 2005. Întrebări și răspunsuri.

lui, când eram copil, acum stă el în dreapta mea și încearcă să facă ascultare, săracul...! Credincioșii de acolo erau deosebiți, cei mai mulți erau moldoveni. În parohia respectivă, cam jumătate erau moldoveni, un sfert ardeleni și un sfert unguri, dar comunitatea era destul de bine înche-gată, și pentru faptul că se construia biserica nouă, iar părintele a știut să îi mobilizeze foarte bine pe credincioși. Odată cu construirea bisericii noi, se forma și comunitatea, pentru că, până la părintele, n-au avut preot ortodox. Prin anii '70-'71, a ajuns părintele Serafim Măciucă la Bălan; până atunci, credincioșii nu au avut preot ortodox și nici biserică. A reușit să organizeze, întâi, o capelă într-o casă, după aceea, să facă o biserică de lemn și, apoi, o biserică mare cât o catedrală; orașul era destul de mare. Am avut șansa să văd cum crește o comunitate de creștini, condusă de un părinte călugăr, dar care era foarte echilibrat și foarte cuminte. După părintele Serafim Măciucă, am avut, în paralel, un preot căsătorit (Pr. Teofil Ternoveanu) și un preot celib (Pr. Ionel Pop), pentru că Harghita aparține de Alba Iulia, unde era în practică să fie preoți celibi. Am fost influențat efectiv de amândoi preoții, și de cel căsătorit, dar și de cel care era celib. În viața noastră, fiecare întâlnire își lasă amprenta. Fiecare om, fiecare lucru își pune amprenta asupra noastră, într-o măsură oarecare, mai mare sau mai mică, iar cei pentru care simți afinitate și – dacă se poate, și este extraordinar, și așa ar trebui să fie – chiar sentimente, cu atât mai mult...!

2. *Ce doreți să spuneți în cuvântul de la Catedrală: „sunt puțini monahi și mireni care doresc și trăiesc monahismul și căsătoria din iubire”?*

Nu neapărat numai din iubire. Este vorba și de faptul în sine: astăzi, puțini mai merg la mănăstire și puțini se mai căsătoresc. Foarte puțini se căsătoresc, pentru că nu vor să își asume responsabilități. Le place să trăiască așa cum se știe! Iar în ceea ce privește venirea la mănăstire, sunt foarte puțini cei care mai vin, astăzi, dorindu-și cu adevărat viață monahală. Cei mai mulți nu sunt foarte dumiriți, fermi sau clari, ci sunt confuzi, nu știu ce își doresc... simt ei ceva lăuntric, dar nu e foarte bine conturat și, de multe ori, este riscant să îi primești. Riști adesea, ori pentru că nu ai personal, ori pentru că persoana respectivă insistă foarte mult și te gândești că, dacă Dumnezeu îl trimite și tu îl refuzi, nu știi după aceea ce se va întâmpla cu el. Dar, în general, oamenii își doresc o anumită libertate, o libertate care îl exclude pe Dumnezeu, în primul rând, și sigur că, dacă-L exclude pe Dumnezeu, îl exclude și pe omul de lângă el.

Să te călugărești din iubire față de Dumnezeu și de oameni, să te căsătorești din iubire față de oameni și de Dumnezeu...!

3. *Ce ne puteți spune despre adopții? Ce părere aveți?*

Ele sunt necesare, nu se poate fără asta, pentru că, vrând-nevrând, apar situații în care sunt copii orfani și trebuie adoptați. Nu sunt de principiul ca ei să fie internați într-un cămin, într-un orfelinat, pentru că nu este atmosfera necesară acolo și cred că nu trebuie să se întâmple așa. De-aceia am zis de multe ori: comunitățile trebuie să fie mici, preotul să îi educe bine pe credincioși, iar credincioșii să trăiască creștinește, să ducă o viață conform poruncilor lui Dumnezeu, și copiii respectivi să fie integrați în comunitatea lor.

Vedeți, noi înțelegem comunitatea doar sub aspect administrativ: facem parte dintr-un oraș, avem casa noastră, avem rostul nostru, lucrăm undeva și așa mai departe. Dar nu se pune problema comuniunii de ființă! Nu se pune problema! Rar, cine știe cine se gândește la așa ceva, poate un teolog, dar nici cei care fac Teologia... Eu vă spun drept și v-am mai spus asta: nu mi-a plăcut cartea de dogmatică niciodată, am *urât-o*, mi s-a părut prea matematică pentru a-L exprima pe Dumnezeu. Sunt foarte multe lucruri pe care noi nu le cunoaștem, pentru că nici nu suntem învățați și nici nu căutăm să le învățăm. Și avem, slavă Domnului, din ce să învățăm și să cunoaștem cum este Dumnezeu cu adevărat și cum trebuie dusă viața noastră. În Biserică, în general, așa sunt rânduite toate slujbele și Sfintele Taine, la unison cu viața cotidiană a credinciosului. Tot ceea ce trebuie să facă un preot pentru un credincios este să-i ofere prezența lui,

indispensabilă și permanentă. La noi, la țară, în general, problema cu preoții este că au turme de oi, de vaci, de porci, au grădină... și chiar oamenii zic: da' popa nu poate să muncească? Este bine și trebuie să fie și așa, dar cred că, mai mult decât orice, preotul trebuie să se îngrijească, din toate punctele de vedere, de credincioșii săi.

Vă dau un exemplu, ca să înțelegeți ce vreau să spun. De câteva săptămâni, am avut un eveniment la Gherla: un băiat, pe nume Ionuț, care studia Teologia, la Alba Iulia, în anul întâi, a murit. Avea cancer, motiv pentru care a și ajuns la Teologie. Părinții lui au dorit ca slujba înmormântării să fie făcută în biserică, în *Catedrala* din Gherla. Și s-a făcut mare tulburare: de ce trebuie făcut prohodul în catedrală, că preoții nu sunt de acord..., ce vor zice oamenii..., o întreagă istorie...! Familia era disperată; m-au sunat să intervin la preoții catedralei, să-l primească pe mort în biserică, pentru a fi prohodit. Și le-am zis: intervin, dar ce vă oprește să veniți la Nicula? Părinții copilului veneau la Nicula la slujbe, nu mergeau la parohie de obicei, și pe Ionuț îl cunoșteam de foarte multă vreme, încă de la începutul bolii. Așadar, au venit la Nicula, am făcut prohodul în biserică și a fost extraordinar de bine pentru toată lumea. Ei, dar faptul că nu a fost primit în catedrala din Gherla pentru a fi prohodit este o greșeală enormă, pentru că rânduiala Bisericii noastre cere ca omul să fie prohodit în biserică, și nu în curte sau în poiată, cum se întâmplă. Nu! Omul trebuie

să fie prohodit în biserică. L-am scos din biserică pe motive din acestea: că e distanță, că miroase și altele. Nu! De aceea, cununia, botezul, toate se întâmplă în biserică și, respectiv, în comunitate....!

V-am mai spus despre sfeștanie, de pildă. Sfeștania trebuie făcută cel puțin o dată pe lună, la întâi a fiecărei luni, în casele oamenilor. Ar fi bine dacă s-ar face măcar în biserică în ziua întâi a lunii și să fie, după aceea, stropite toate casele credincioșilor, nu de către preot, că poate nu reușește să meargă în fiecare casă, ci chiar de ei înșiși. Oare rostul acesta, lăsat de Părinții Bisericii, de a se face sfeștanie în prima zi a lunii, este așa, la întâmplare? Eu cred că nu! Această sfințenie pe care o poartă apa, prin invocarea Duhului Sfânt, curățește, spală, înprospătează; are un rost extraordinar și trebuie ca, măcar o dată pe lună, să se stropească în casele credincioșilor cu agheasmă. Așa este scris, ca indicație pentru preoți*. Vă dați seama că alta ar fi viața omului, dacă preotul ar fi prezent, o dată pe lună, în mijlocul enoriașilor și le-ar sfinți casa...!? Parohiilor noastre li se spune comunități, dar nu sunt comunități. Atunci ce să mai vorbim de comuniune? Nici atât!

4. E un impediment ca, în viața duhovnicească, să avem scopuri, teluri, planuri profesionale?

Nu, dar trebuie să fie puse toate în raport cu Dumnezeu și pe seama lui Dumnezeu. Noi să ne străduim, dar să Îl

* Molitfelnic, EIBMO, București, 2019, p. 423.

lăsăm pe Dumnezeu să lucreze. Nu se poate să lăsăm toate să se întâmple pur și simplu; atunci ce s-ar alege de lumea asta? Trebuie! Am citit o carte, care pe mulți îi smintește: *Fratricizii*, de Kazantzakis. Acolo, la un moment dat, preotul Iannaros, foarte tulburat și cumva obraznic, Îi reproșează lui Dumnezeu că tace și-I cere să Se implice în problema comunității, sfâșiată de lupta între frați. Mai erau câteva bătrâne în biserică, pe care, în întuneric, nu le vede și care se sperie de ce aud. Și atunci primește răspuns de la Dumnezeu: „Ești liber, te-am făcut liber..., asumă-ți răspunderea...!”*, iar preotul își ia asupra sa soarta satului. Dumnezeu îl împuternicește pe om, îi dă puterea să săvârșească, să facă; de-aceea se și spune că noi conlucrăm cu Dumnezeu; nu putem sta să cadă numai de sus...!

5. E bine să intervenim în problemele altora, care nu au duhovnic, și să le dăm sfaturi după propriile valori?

Este bine, dacă acel „altul” este creștin, simte nevoia de ajutor și cere ajutorul. De asemenea, trebuie sfătuit să meargă la un duhovnic, să stea de vorbă cu el. Poți să-i dai și tu sfaturi minimale, dar sfaturile tale nu pot deveni pentru respectiva persoană lucruri obligatorii. Cum, de altfel, am spus la conferințele cu preoții, trebuie să avem foarte mare grijă și în ceea ce-i privește pe preoții duhov-

* Nikos Kazantzakis, *Fratricizii*. Traducere și note de Alexandra Medrea. Editura Humanitas Fiction, București, 2017, p. 152. [Ediția I: Editura de Vest, Timișoara, 1993]

nici. Consider că numai duhovnicul este în măsură să îți dea canon sau să îți dea un sfat foarte concret, care devine obligatoriu. În rest, dacă te duci la alți preoți, în afară de duhovnicul tău, și ceri anumite sfaturi, ele nu sunt obligatorii. Și, dacă te-ai spovedit la alt duhovnic, duhovnicul respectiv n-ar trebui să-ți dea canon decât unul de moment. Dacă el nu este duhovnicul tău, nu poate să-ți dea un canon real, de pildă să te oprească de la împărțășanie nu știu câtă vreme. Asta numai duhovnicul tău personal poate să o facă. De-aceea, cu problemele majore și importante trebuie apelat la duhovnic.

6. *Un mirean trebuie să facă ascultare desăvârșită de duhovnicul său, chiar și atunci când părintele îi îngăduie unele purtări pe care alți părinți le condamnă?*

Acum, depinde ce se înțelege prin ascultare desăvârșită; că ascultare desăvârșită numai Hristos a avut față de Tatăl. Noi n-avem; chiar dacă fiecare ne străduim să ascultăm, mai mult sau mai puțin. E important ca ascultarea să fie făcută în duh, în duhul celui care îți cere. Fiindcă poți răspunde la o cerere a duhovnicului tău și să faci totul *ad litteram*, dar să greșești enorm. Vă dau un exemplu: am citit, de curând, despre un părinte, care îi cere unui frate de mănăstire să meargă să pună pentru ceai. Că avea ceva musafiri starețul. Și el s-a dus, a pus pentru ceai, dar altceva n-a mai făcut: n-a făcut ceaiul

efectiv, nu l-a pus în căni, nu l-a servit. El a făcut strict ce-a zis părintele: s-a dus, a pus ceainicul pe foc și amin!

Trebuie făcută ascultare față de duhovnic! Părintele Rafail Noica zice: mai ales de primul cuvânt al duhovnicului*, acela pe care ți-l spune în momentul în care tu ceri un sfat pentru o problemă deosebită!

7. În popor se spune că cine moare în ziua de Paști ajunge în Rai. Care este poziția Bisericii în acest sens?

În popor, se zice... În Biserică, cine face voia lui Dumnezeu (Evr 10, 36, 1 In 2, 17)** cine nu...?! Dați-vă seama câți mor în ziua de Paști, câtă lume moare într-o zi...! Știm că în fiecare minut sau secundă mor numeroși oameni. Și-atunci, sunt unii care nici nu-L cunosc pe Dumnezeu, nu știm noi ce viață au dus... Deci, nu ziua de Paști îi mântuiește, dar poate fi un semn; de-asta se zice în popor. Poate fi un semn, pentru că nu oricine moare în ziua de Paști sau nu oricine moare în zi de duminică, se știu lucrurile acestea. Dar nu înseamnă că toată lumea care moare în ziua de Paști se mântuiește, sub nicio formă...! Poate fi o binecuvântare extraordinară din partea lui Dumnezeu să mori în ziua Învierii, poate să fie...!

* Rafail Noica, *Cultura Duhului*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2002, p. 129.

** Toate citările biblice se dau din *Biblia sau Sfânta Scriptură. Versiune diortosită după Septuaginta, redactată, adnotată și tipărită de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009.

8. *Sunt invitată, mâine, de către o prietenă foarte bună, baptistă, la ea la biserică, unde se ține un concert de colinde. Să merg? Dacă nu, de ce?*

Porunca bisericească zice clar să nu intrăm în casele ereticilor* și să nu le citim învățăturile**. Dar cred că trebuie înțeles tot așa, în duhul poruncii. Se poate merge, „luând seama la tine însuși, ca să nu cazi și tu în ispită” (Ga 6, 1). Acesta este tot cuvântul Scripturii...

9. *Cum să ajung să-L iubesc pe Dumnezeu din toată inima și din tot cugetul meu?*

Nu știu...?!

10. *Părinte, vă rugăm, să ne spuneți cum să cunoaștem dacă ne ispitim noi înșine sau ne ispitește diavolul?*

De obicei, diavolul nu poate să ne ispitească dacă nu ne lăsăm ispitiți noi înșine, dacă nu ne ispitim noi înșine, la urma urmei. Diavolul nu are nicio putere asupra noastră, așa ne spun Sfinții Părinți***. Și, mai mult, diavolul ne

* Canonul 64 ap, *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, Editura Sophia, București, 2005, p. 43.

** Canonul 60 ap; *Catehism. Învățătură de credință ortodoxă*, ediția a IV-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009, p. 357.

*** Vezi Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești. Vol. I. Cu durere și dragoste pentru omul contemporan*. Traducere de Ieroschim. Ștefan Nuțescu. Editura Evanghelistos, București, 2012, p. 47-58.

știe, ne cunoaște punctele vulnerabile și-atunci el acolo ne atacă, nu vine cu lucruri prin care nici nu-l băgăm în seamă. Vine cu lucrurile prin care-l băgăm în seamă. Cred că, de fapt, toate ispitele, despre care noi zicem că vin de la diavol, sunt în noi, cel puțin în stare latentă, și se descoperă la un moment dat. De multe ori, diavolul ne ajută să ne descoperim pe noi înșine așa cum suntem și aceasta ne poate fi de folos. Așa-i diavolul: el zice în toate felurile și-atunci ar trebui să te bucuri și să faci să nu fie așa cum zice el. Nu întotdeauna spune minciună; spune că așa ești, iar tu așa ești într-adevăr. În mănăstire, de pildă, sunt perioade foarte, foarte grele, mai ales posturile; îmi dau seama prin faptul că spovedesc toată obștea și-atunci îl văd pe fiecare cum petrece postul, cum se străduiește și prin ce ispite trece. Și mi-am dat seama că monahismul în sine – viața călugărească – nu face altceva decât să scoată la suprafață tot ce e mai rău în om. De multe ori, călugării au niște ieșiri, nu neapărat publice, dar te gândești: omul ăsta n-a fost așa, nici n-am bănuিত că poate să fie sau să facă așa ceva...!? Dar aceasta este lucrare duhovnicească, de a te descoperi pe tine însuți așa cum ești și de a lupta cu tine însuți să devii altfel, să devii asemenea lui Dumnezeu. De aceea, ispita de la diavol, încă o dată, vine acolo unde trebuie să lucrezi...!

11. Ce ar trebui să facă o persoană care este supărată pe duhovnicul său?

Să se roage, cred că e primul lucru. Și să aștepte puțin, să lase un pic de timp, și lucrurile se liniștesc. Cu rugăciune...!

12. Pentru a-mi găsi un duhovnic, este de ajuns să mă rog lui Dumnezeu pentru asta?

Nu, trebuie să-l și cauți!

13. Ce putem face când duhovnicul nostru s-a schimbat și a greșit față de noi și față de lume?

Tot să te rogi, pentru că tu nu ai ce face! E treaba lui, la urma urmei, nu-i treaba ta. Singura ta treabă este aceea să te rogi pentru el, că altceva nu poți să faci. Poți să strici mai tare dacă încerci tu să-l pui la punct pe duhovnic. Eu asta cred, că numai atât poți să faci: poți să te rogi, pentru că nu știi, nu poți să-ți dai seama și nu ai certitudinea că într-adevăr greșeala lui este una reală sau cu repercusiuni grave, nu știi. Dacă Dumnezeu îngăduie să vezi tu greșeala duhovnicului tău, înseamnă că Dumnezeu vrea ceva și de la tine. Și-atunci, tu trebuie să vezi acel ceva, unde ai greșit tu și ce trebuie să faci ca să se rezolve problema respectivă.

14. Trebuie neapărat să primim la fiecare Sproedanie canon? Eu merg de aproape trei ani la duhovnic și nu mi-a dat canon aproape niciodată.

Nu trebuie să primești canon neapărat, nu e obligatoriu să primești canon. Și noi, majoritatea ucenicilor Preasfințitului Vasile, nu dăm canon; nici el nu dă, nici noi nu dăm, că

așa ne-am învățat. Sigur că, în cazuri speciale, dăm și canon. Când omul are duhovnic și se spovedește frecvent, nu e necesar. Atunci omul intră în rânduială. Încet-încet, având un duhovnic, aproape vrând-nevrând, intră în rânduială!

15. Cum trebuie să ne rugăm? Cum pot să am, o legătură cu Dumnezeu, să-L simt pe Dumnezeu?

E greu să răspund, pentru că Dumnezeu ni Se descoperă fiecăruia în mod particular. Am spus că nu sunt anonimi în lumea aceasta. Sunt anonimi oamenii între ei, dar în raportul om-Dumnezeu nu există anonimi, pentru că Dumnezeu lucrează special cu fiecare. Deci, în fața lui Dumnezeu, nu ești un anonim, ci un om foarte, foarte important. Fiind foarte important și foarte special, Dumnezeu lucrează cu maximă importanță și foarte special cu tine însuși. Și-atunci, legătura ta cu Dumnezeu devine foarte personală, în funcție de caracterul tău, de înțelegerea ta, de puterile tale spirituale, în funcție de tot ce poți pune în lucrare în raport cu Dumnezeu. Foarte mulți oameni Îl întâlnesc pe Dumnezeu în suferință. Unii Îl întâlnesc pe dealuri, privesc un peisaj și-L văd pe Dumnezeu. Părintele Sofronie Saharov a fost artist și, spunea el, ce mult s-ar bucura dacă fiecare ar deveni poet, să simtă însuflarea creatoare*... Există o sensibilitate aparte

* S-a dus să-L vadă precum este. 20 de ani de la mutarea în eternitate a Părintelui Sofronie Saharov. Traducere de Aniela Siladi. Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2013, p. 300.

a celui care scrie, a poetului în general. Deci, toate acestea sunt particularități ale omului, care, puse în slujba lui Dumnezeu sau în raport cu El, te ajută să ai o legătură reală cu Dumnezeu, așa cum poți tu. Eu pot să zic despre legătura mea cu Dumnezeu, dacă s-ar putea spune lucrul ăsta, dar, dacă nu este ceva potrivit pentru tine, atunci nu ți-am spus nimic, absolut nimic. Tot părintele Rafail Noica spune – este celebră cartea *Celălalt Noica* – despre femeia care, după ce urmasse felurite sfaturi stereotipe, i-a mărturisit părintelui Sofronie Saharov că nu se poate ruga, iar părintele îi răspunde: „Cu Dumnezeu nu e nevoie să fii politicos. Toarnă înaintea Domnului ceea ce este în inima ta, așa cum este”*. Femeia atât a așteptat, impulsul să aibă libertatea de a se ruga lui Dumnezeu așa cum simte ea.

16. Cum putem face ca lucrurile cotidiene, obișnuite, să rămână în veșnicie, să le folosim, să le valorificăm pentru veșnicie? Sau ele nu trebuie să rămână? De exemplu, curățenia, pregătitul mesei ocupă timp care ar trebui valorificat pentru veșnicie, dar nici nu te poți lipsi de ele.

Toate acestea trebuie să le facem cu o anumită stare: să fii într-o stare duhovnicească permanentă! Deci, ține

* *Celălalt Noica. Mărturii ale monahului Rafail Noica*, Editura Anastasia, București, 2004, p. 59.

de starea în care te găsești, și nu de lucrare, la urma urmei! Lucrarea, desigur, e diversă: trebuie să faci și una, și alta, toate sunt necesare; ele nu se înveșnicesc prin ele însele, sunt doar lucrări. E vorba de starea în care te găsești și în care trebuie să fii când faci lucrurile respective. Dacă te găsești într-o stare bună, într-o stare duhovnicească, atunci faci lucrurile cu multă râvnă și chiar cu bucurie. O călugăriță în vârstă, de la Mănăstirea Brâncoveni, îmi povestea despre faptul că, fiind foarte mult de lucru la mănăstire, erau duse toată vara la sapă și nu apucau să își facă rânduiala statornicită. Dar, acolo, la sapă, se oprea din când în când, ridica ochii la cer și zicea: „Doamne, vino mai aproape de mine!” Numai cât mi-a povestit lucrul acesta și i-am văzut fizionomia transfigurată, spunându-l numai...! Extraordinar de mult m-a impresionat și mi-a folosit duhovnicește. Ea săpa acolo, se oprea, își ridica ochii și zicea: „Doamne, vino mai aproape de mine!” O rugăciune scurtă...!

17. Ce să facă doi tineri care au primit binecuvântare pentru căsătorie de la mari părinți duhovnicești, dar nu se-nțeleg bine, se ceartă, se despart, apoi iar se-mpacă.

Au primit binecuvântare, fiindcă au cerut...!

Dar căsătoria și călugăria – nu am putut să spun înainte și nici acum nu știu dacă pot să spun ceea ce am vrut, de fapt, despre comunitatea umană sau întreaga fire,

întreaga ființă omenească – nu sunt acte de egoism; nu e voie să fie acte de egoism, sub nicio formă. Iubirea, nici ea nu trebuie să fie una egoistă.

Este o problemă, pentru că, în general, când doi tineri ajung să se cunoască și doresc să se căsătorească, iubirea care îi unește nu este una dintre cele mai duhovnicești... De aici și permanenta confruntare între ei, un veșnic zbulcium, că nu este o iubire în adevăratul sens al cuvântului. Nici nu ne străduim: trăim o lume așa cum este ea, iar iubirea care ni se oferă este foarte ieftină. Deci, iubirea nu trebuie să fie egoistă, trebuie să rabde. Ce zice Sfântul Apostol Pavel despre iubire (1 Co 13, 1-8)? Te iubești sau nu te iubești cu celălalt? Da, și această iubire trebuie să fie valabilă pentru toată lumea! Sigur că, între soți, este ceva mai specială – știți mai bine decât mine lucrurile astea –, dar să nu fie un act de egoism. Știți de ce? E o minciună că spui: „te iubesc”, că, până la urmă, mă iubesc pe mine; te iubesc pentru că mă iubesc pe mine; te iubesc pentru că te vreau pentru mine, exclusiv. Asta este o problemă foarte delicată. Deci, te iubesc, dar te iubesc pentru că mă iubesc...?!

18. Faptul că-n ultima vreme vreau să citesc cât mai multe cărți duhovnicești poate fi o ispită?

Nu! De pildă, eu nici nu mai pot citi altfel de cărți, numai cărți duhovnicești. Mi-ar plăcea să mai citesc, poate, un roman, nou sau pe care l-am citit înainte – în adolescență am citit mult –, dar nu mai pot, pur și sim-

plu nu pot să pun mâna pe el. Sau citesc două, trei pagini și renunț. Și atunci, de ce nu?

19. *Îmi doresc să mă căsătoresc, dar nu vreau copii.*

N-are sens, n-are sens, nu! Căsătoria presupune și asta. La slujbă ce se zice*...? Din start nu vrei, atunci de ce ai mai venit la cununie? Nu, să nu te căsătorești, Doamne ferește!

20. *De ce trebuie să te cununi la primărie prima dată și apoi la biserică?*

Ei, așa-i legea, dăm cezarului ce-i al cezarului...! (Mc 12, 17)

21. *De ce trebuie să achităm prima dată taxele față de stat și apoi primești slujba bisericească?*

Dăm cezarului ce e al cezarului...! (Mc 12, 17)

22. *În esență, ce așteaptă Dumnezeu de la noi? Voință, fapte, iertare față de toți, smerenie, dragoste, râvnă?*

Voință, rațiune, sentiment, tot ceea ce implică acestea trei! Vedeți, și porunca spune: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău” (Lc 10, 27) Se referă la cele trei calități ale omului: la rațiune, voință și senti-

* Molitfelnic, ed. cit, pp. 86–105.

ment. Tot, absolut tot! La Dumnezeu nu merge cu jumătăți de măsură, spune și Apocalipsa foarte clar! (Ap 3, 16)

23. Am ajuns să-L cunosc pe Dumnezeu din suferință, așa cum ați spus mai devreme, din experiența vieții, dar nu prea simt nevoia, să citesc Biblia. Mai bine zis, să-L cunosc din Biblie. În schimb, citesc cărți duhovnicești. Credeți că e păcat? E obligatoriu să citesc Sfânta Scriptură?

Dacă nu ai citit Sfânta Scriptură, toate cărțile duhovnicești nu te folosesc deplin, pentru că ele se întemeiază pe cuvântul Scripturii...! Dar să explic răspunsul. Îmi spunea cineva, de curând, că a descoperit o carte, *Codul Bibliei*, care l-a impresionat în mod deosebit. L-am întrebat: „Ai citit Biblia?” „Nu am citit-o!” „Atunci ce ai descoperit?” Nu ai descoperit nimic. Că a decodat Biblia prin cartea aceea...! Cum ai decodat Biblia, dacă tu nu ai citit-o? Așadar, și scrierile Sfinților Părinți, dacă nu ai citit Biblia... când ea stă la temelia întregii învățături creștine... Și, din păcate, nici teologii nu citesc Sfânta Scriptură...

24. Cum deosebim gândul de păcat? Cum îl evităm? Dacă avem gânduri despre care știm că sunt păcate, și nu le facem, atunci noi am păcătuit sau nu?

Avem o problemă. Ne gândim mai mult la răul care ne paște sau care se poate face decât la binele pe care îl putem

face sau la cât de buni putem fi. Zic Părinții că, și atunci când ești în ispită, în greutăți și în tulburare, să te porți ca și cum nu ai fi. Să te porți ca și cum ai fi într-o stare bună, ca și cum ai avea harul lui Dumnezeu, ca și cum ai fi neispitit. Prea mult punem accent... Am găsit scris, la Paisie Aghioritul, că nu ai voie să te gândești la păcat, chiar dacă l-ai săvârșit*. Nu, nu ai voie să te mai gândești la el; să îl depășești, nici prin minte să-ți mai treacă. Așa de meticuloși suntem în gândurile rele, în ispite și în nu știu ce..., dar în cele bune nu suntem așa meticuloși, așa atenți și așa râvnitori. Cât ne preocupă lucrurile rele, nu ne preocupă cele bune. Dacă ne preocupă cele bune și ne este ocupată mintea și lucrarea cu cele bune, atunci cele rele nu mai au loc. Încercați, totuși, să gândiți pozitiv, duhovnicește! Lăsați-l pe diavol, pe lucrările lui și pe toate ale lui, lăsați-le. La Botez v-ați lepădat de ele, păi lepădate să fie!

25. Înainte de a mă apropia de Biserică, scriam multe poezii. Acum, văzând ce-am scris, am renunțat la idee, mi s-a părut o pierdere de vreme. Oare am îngropat un talant, care ar fi putut fi valorificat pentru Dumnezeu, am făcut bine sau nu am făcut bine?

Nu, oricum poezia pe care ai putea-o scrie acum ar fi alta. Poți să scrii liniștit! Cu siguranță, faptul că-L cunoști

* Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești*. Vol. III. Nevoia duhovnicească. ed. cit.

pe Dumnezeu și mai știi, cât de cât, și din învățătura de credință îți schimbă puțin stilul. Dar vreau să vă spun despre Înaltul Bartolomeu, despre care știți că a diortosit Sfânta Scriptură. De când a lucrat la Sfânta Scriptură și mai ales la Psalmii lui David și la Cântarea Cântărilor, nu mai are inspirație pentru poezie, nu mai poate să scrie poezie*. Asta este! Dacă erau Sfinți Părinți care ajungeau să își închidă și fereastra de la chilie, să nu mai vadă natura asta de care se minunează lumea și cade în extaz, ca să se bucure numai de vederea lui Dumnezeu...! Închideau fereastra, să nu mai vadă natura cu frumusețile ei. Există și asta, dar, dacă simți nevoia să scrii, poți să scrii. Cu siguranță că ți s-a schimbat stilul, și fraza este alta și conținutul este altul.

*26. Spuneți-ne o minune care s-a petrecut la
Mănăstirea Nicula în ultimul timp.*

Mă rabdă pe mine Dumnezeu să stau acolo. Asta-i cea mai mare minune!

Dacă te gândești că noi rostim, în fiecare seară, în fața icoanei Maicii Domnului, rugăciunea „Nepătată, neîntinată, nestricată, curată Fecioară de Dumnezeu Mireasă, Stăpână...”** Și când te știi cum ești, și să te lase Cea nepătată și neîntinată să te duci tu, cel pătat și întinată, în fața ei și să zici... mare minune, da!

* Valeriu Anania, Aurel Sasu, *Despre noi și despre alții*, Editura Curtea Veche, București, 2009, p. 52.

** *Ceaslov*, EIBMO, București, 2014, pp. 187–188.

27. Care sunt gândurile bune?

Gândurile virtuuoase, care te îndeamnă la virtute, la o viață cuminte; gândurile care te liniștesc, care te aduc într-o stare duhovnicească. Dar toate lucrurile astea sunt firești, nu trebuie căutate foarte mult și nu trebuie umblat după ele, sunt la îndemâna omului. Știm ce ne place și ce nu ne place, binele și răul. Și-atunci, ceea ce ne place și e bun să încercăm să punem în lucrare reală, și în sens duhovnicesc. Ceea ce nu ne place, să nu facem, să evităm, iar ceea ce ne place să facem și să creștem în a face, a săvârși până toate acestea vor deveni virtuți.

28. Dacă am Sfânta Scriptură în traducerea lui Cornilescu, ce mă sfătuiți să fac? Să o citesc sau nu?

Da, bineînțeles. Câtă lume are Biblia, varianta Bartolomeu Anania? Se poate citi fără probleme. Problemele de traducere nu sunt unele atât de grave..., încât să te demonteze sau să te demoleze...!

29. Greșim cu ceva dacă avem prieteni de alte religii? Este rău? Dacă da, de ce? Dacă nu, iarăși, de ce?

Depinde ce se înțelege prin prieteni.

Încă o dată, nu putem exclude pe nimeni, pe absolut nimeni, dar este riscant să ai apropiat pe cineva care...,

pentru că riști să cazi și tu în aceeași ispită. Dacă toată ziua cineva înjură lângă tine, să știi, să fii sigur că va veni ziua să înjuri și tu. Ți se întinează, ți se murdărește mintea de cuvintele acelea și, într-o zi, când ești tu nervos, zici toate cuvintele acelea, câte le ai în minte. Sau, când ești, poate, supărat pe Dumnezeu, îți vin în minte cele ce le-ai auzit acolo, la casa de bapțiști. Da, că așa e diavolul de viclean! Când știe că ești vulnerabil, atunci te atacă! Gândeți-vă, dacă au fost monahi care s-au lepădat! De-aceea, părerea mea este că e bine să stai la distanță. Nu te ajută foarte mult, dimpotrivă, și nici tu pe ei. Pentru că ei, în general, sunt așa de închiși în credința lor, încât nu poți să faci mare lucru. Și-atunci, mai mult face să te rogi pentru ei, atunci ești cu adevărat prieten!

30. *De ce unele mănăstiri își trimit călugării să strângă bani pentru construcții pe străzi, în orașe?*

Dar nu mănăstirile îi trimit, starețul îi trimite, pentru că nu gândește călugărește, în primul rând, ci omenește. La urma urmei – eu știu, că sunt constructor acum –, nu asta este rostul nostru. Sigur că acestea sunt momentele prin care trecem, trebuie să ne împlinim și din acest punct de vedere, dar nu așa... Și, credeți-mă, la început mă duceam pe șantier foarte des, acum doar o dată la două, trei luni, mă duc la biserica nouă, să văd ce s-a mai întâmplat. Nu mă duc, pentru că nu acesta este rostul. Din păcate, nici pe partea

cealaltă, duhovnicească, nu... Cred că este o greșeală enormă să trimiți călugării prin lume, să cerșească și nu numai, să-i trimiți așa, în general, să îi lași să meargă unde le taie lor capul. Foarte mare greșeală! Eu am încercat să mi-i educ în alt spirit, cât s-a putut. Nicula e, oricum, așa de expusă, că nu poți să faci mare lucru. Dar, în orice caz, călugărul meu, când pleacă în lume, o face cu mașina mănăstirii. Îl urc în mașina mănăstirii, îl duce șoferul la destinație, rânduiește ce are de rânduit și vine acasă. Și-așa, atunci când se întoarce, se spovedește și spune că a văzut reclama *aia* de pe Casa Studenților...!? E foarte greu, foarte greu, apoi să îl mai trimiți la cerșit? Astăzi mi-a spus un părinte de la Episcopie că, de câteva săptămâni, pe strada Horea, un călugăr cu buzunarele pline de bani – dar eu cred că nu era călugăr, asta e clar! – era mort de beat, nu putea să stea pe picioare. Nu, lucrurile astea nu sunt pentru noi. Și nu numai că îi trimit stareții pe călugării de la mănăstiri în lume să strângă bani este o greșeală enormă, dar greșesc și oamenii foarte mult, că nu au limite și nu știu că trebuie să păstreze o anumită distanță față de călugări. Credincioșii cer mai mult, vor să intre în viața intimă a monahilor și vor să îi aibă în casa lor. Și așa le scade evlavia. Mai bine îl știau pe călugăr rugându-se acolo, la lumina unei lumânări, în mănăstire, decât că l-au avut în casa lor, au mâncat, au băut, au povestit...

31. Ecceva în neregulă cu un mirean care petrece perioade lungi din viață, concedii, Săptă-

mâna Mare, în mănăstire de maici, dacă acolo își are duhovnicul?

Eu cred că bărbații ar trebui să meargă la mănăstiri de călugări și femeile să meargă la mănăstiri de călugărițe. Și eu fac așa cu unii dintre fiii mei duhovnicești: îi trimit, tu te duci la mănăstirea cutare, iar tu vii la Nicula. S-a întâmplat să fac lucrul acesta la cerere și din considerente duhovnicești. Dacă vine numai la spovedit, da, dar, în general, este bine să se facă distincția aceasta. Sunt și momente în care nu poți evita, trebuie să îngădui multe, deși sunt canoane care interzic să se doarmă sub același acoperiș. Greu, și pentru noi, dar și pentru voi!

32. Doliul, purtarea hainelor negre, timp de un an de la moartea cuiva drag este o tradiție sau Biserica impune lucrul acesta?

Nu, Biserica nu impune lucrul acesta. Eu, cel puțin, nu am găsit undeva să se spună că este obligatoriu. Este o exteriorizare a durerii... Dacă nu porți doliu, nu se întâmplă absolut nimic, decât că poți sminti, și aici trebuie să ai un pic de grijă, dar, în rest, nu. Cele mai multe lucruri sunt legate de superstiții și de alte concepții, străine tradiției bisericești.

33. Ce înseamnă să-Ț lăsăm pe Dumnezeu să lucreze? Ce poate face omul așa încât să-Ț lase pe Dumnezeu să lucreze în viața lui?

Este foarte greu de răspuns la întrebarea asta, pentru că fiecare trece prin momentele lui, cum am spus, foarte speciale. Momentul respectiv te învață cum să te porți, la urma urmei. Dacă este un moment pe care îl poți depăși cu puterile tale, care sunt de la Dumnezeu, atunci tu crezi, lupți și îl depășești: înseamnă că Dumnezeu lucrează. Dar dacă este peste puterile tale, atunci lasă-L pe Dumnezeu să rezolve El. Tu Îl rogi ca să rezolve El. Încă o dată, dacă poți rezolva problema respectivă, o rezolvi cu puterea pe care o ai de la Dumnezeu și care lucrează în tine; dacă nu poți să faci, atunci Îl lași pe Dumnezeu să facă, tu te rogi și aștepti... Te rogi și aștepti și se rânduiesc lucrurile cum nu poți să gândești... Însă, până se rânduiesc lucrurile, întâi trebuie să treci prin iad – în general așa se întâmplă – dar nu trebuie să intervii. Când știi sigur că nu poți să faci nimic, nu trebuie să intervii, trebuie să aștepti și să Îl lași pe Dumnezeu, dacă nu, riști foarte tare și poți lua hotărâri care să te coste o viață întreagă...!

34. Cum putem să știm care este voia lui Dumnezeu? Știu, păzirea poruncilor, iubirea, nădejdea, credința, dar atunci când cerem un semn, de unde știm că e de la Dumnezeu?

Semnul, sigur că nu va fi unul exterior, în general, și nu trebuie să le luăm în seamă pe cele exterioare, cât se poate, pentru că ele sunt foarte înșelătoare. Semnul cel mai veridic este interior, în sensul că în urma rugăciunii Dumne-

zeu îți va trimite un răspuns. Să nu așteptați semn, că „semn nu se va da...” (Mt 12, 39) Este ceva lăuntric care îți va spune, în urma rugăciunii, a insistenței tale către Dumnezeu. Dumnezeu știe să îți răspundă și să îți spună ce să faci. Se poate întâmpla ca Dumnezeu să lucreze prin alți oameni, să îți trimită pe cineva special și să îți spună ce vrea Dumnezeu, iar trimisul cel mai autentic e duhovnicul.

35. Unde scrie în Biblie că trebuie să ai un duhovnic?

Nu scrie! Dar avem experiența vieții creștine de atâția ani și se pare că este calea cea mai sigură...! Sunt Părinți care zic că fără duhovnic nu te mântuiești. Cred că, prin duhovnic, este calea cea mai sigură. Se poate și fără duhovnic, dar eu nu v-aș îndemna să riscați, cum nu v-aș îndemna să riscați cu oricare duhovnic. Adică, duhovnicul trebuie ales. Din păcate, suntem preoți – sunteți de față și dintre acei care urmați Teologia –, dar, deși preoția este lucrătoare la orice persoană consacrată, sunt probleme; nu ne facem datoria cât și cum trebuie, și-atunci apar probleme și ele se răsfrâng și asupra fiilor duhovnicești. Dacă ești doritor de viață duhovnicească mai intensă, atunci este bine să îți alegi duhovnicul. Oamenii de la țară nici nu își pun problema. De pildă, într-un sat, toată lumea știe că trebuie să se spovedească la popa de Paști și Doamne ajută! Însă, în viața lor de zi cu zi, se comportă totuși ca și cu un duhovnic real: se sfătuiesc cu preotul, îl întreabă, se duc la el când sunt probleme, dar ei nu sunt conștienți de faptul că într-adevăr au duhovnic.

36. În ce condiții excepționale îți poți schimba duhovnicul?

Sunt mai multe situații...!

La un moment dat, apare distanța foarte mare față de unde îți este duhovnicul. Sau simți, pur și simplu, că nu te mai folosește duhovnicul respectiv; dar, după o îndelungă cugetare, nu peste noapte, așa cum s-a scris mai înainte, că te-ai supărat și gata, nu te mai folosește duhovnicul tău, nu! În general, asta se simte și din partea duhovnicului, să știți, și nici nu apuci tu să spui, că spune el: îmi dau seama că nu te mai folosesc duhovnicește, ar fi bine să te spovedești la altcineva...! Ar fi bine să îți spună și la cine, să nu te lase așa numai, gata, pleacă de la mine, nu! Pentru că îți cunoaște structura sufletească, te cunoaște, și atunci te trimite la sigur; te duci la respectivul și te spovedești. Sau poate să îți dea mai multe variante, două, trei, ca să ai de unde alege. Dar în niciun caz nu face bine duhovnicul să zică: nu te mai spovedești la mine și descurcă-te, nu! Trebuie să îți spună la cine să te duci. Adică să se sfătuiască cu tine, sigur că nu va fi o poruncă; să te sfătuiască așa cum te cunoaște și să îți dea, poate, mai multe variante, nu numai una singură.

37. Ce părere aveți despre clarvăzători?

Clarvăzători... Cei din ziare, din televiziune? Dacă e vorba de aceia, e sigur că operează cu lucruri diavolești,

demonice. În Biserică, clarvăzătorii sunt oameni foarte smeriți și cuminți. Ei sunt clarvăzători numai pentru cei la care le folosește lucrul acesta și le este necesar. Nu sunt clarvăzători pentru toată lumea, numai pentru cei care au nevoie și le folosește într-adevăr. Momeala asta cu televizorul, cu ziarul și cu telefonul clarvăzătorului e demonică!

38. Uneori aș fi vrut să știu clar părerea lui Dumnezeu despre ceea ce mă frământa atunci și deschideam Biblia, gândindu-mă că primul verset pe care îl voi vedea mă va lumina. E păcat asta? Îl ispitesc pe Dumnezeu?

Nu-i păcat și s-ar putea să nu-L ispitești pe Dumnezeu, dar nici nu poate fi o chestiune foarte sigură. Dacă te liniștește și te ajută, e foarte bun lucrul acesta, dar să nu procedezi foarte exact cu ceea ce ai găsit scris acolo. E riscant și asta, foarte riscant. În general, încercăm să ne rezolvăm problemele ocolind și căutând soluții speciale, chiar excentrice. Biserica ne-a învățat foarte precis și noi știm prea bine ce trebuie să facem: știm ce, cât și cum să ne rugăm; știm unde să alergăm; avem biserici și preoți; sunt molitve care să ni se citească; nu așa se procedează. Nu căutați lucrurile extraordinare sau ieșite din comun și nu vă învățați cu ele. Nu așa se trăiește duhovnicește...!

39. Slujbele televizate sau transmise prin radio nu-l lenevesc pe om să meargă la biserică?

Pe unii îi lenevesc, dar pe alții îi folosesc. Sunt bătrâni, săracii, care se bucură foarte mult să audă la radio sau să vadă la televizor o slujbă. S-a supărat, la un moment dat, un coleg de-al meu, că a văzut-o pe mama sa stând șase ore în genunchi în fața televizorului, când s-a sfințit Sfântul și Marele Mir la București, slujbă care s-a transmis în direct. Cred că Dumnezeu a văzut-o pe femeia aceea...

Cred că pe unii îi folosește și pe alții, leneși fiind...?!

40. Ce e mai bine? Să porți năframă în biserică sau să nu porți, știind că smintești pe alții?

În biserică nu smintești pe nimeni dacă porți năframă. Dar, dacă nu porți, poți sminti, pentru că așa zice Scriptura (1 Co 11, 5-13), nu?

41. Ați auzit de moș Ion de la. Ionești, din județul Vâlcea? Ce părere aveți? Zice că i s-a arătat Maica Domnului.

Anul acesta, într-o duminică, după ce am început slujba, o femeie vine la ușa diaconească și, transfigurată, îmi spune: „Părinte, am văzut icoana Maicii Domnului plângând, în dimineața asta”. Și îi răspund: „Ați văzut, foarte bine, folosiți-vă duhovnicește și nu mai spuneți

la nimeni, mergeți la duhovnicul dumneavoastră din parohie și îi spuneți doar lui că ați văzut icoana Maicii Domnului de la Nicula plângând”. Pentru că, dacă eu luam ca atare și făceam caz de asta și tam-tam și nu știu ce, ce ieșea din toată tărășenia asta? Poate că a văzut sau poate că nu...?! Cine știe dacă? Așa și cu moș Ion, poate că a văzut-o pe Maica Domnului, poate că n-a văzut-o, dar, oricum, nu se face caz din toate astea. Dacă într-adevăr ai văzut, n-ai văzut pentru ca să te duci să împrăștii la toată lumea! Acestea nu sunt lucruri necesare, nu mai sunt... Atâta timp cât ești creștin, nu este necesar, Părinții își refuzau... Părintele Cleopa, la un moment dat, a simțit miros de tămâie... și a refuzat, efectiv, pentru că te smintești de tine, imediat te gândești că cine ești tu... Nu putem purta sarcina asta. Și cei mai înduhovniciți oameni de pe pământ au refuzat să-L primească pe Dumnezeu în vedenie, știți prea bine din cărți.

Vedeți, cât caz se face la Nicula de lucrul ăsta și cât se face de moș Ion, care a văzut-o pe Maica Domnului în apă...?! Sau de icoanele care acum plâng în toată țara și în toate locurile...?! La Nicula, nu se face caz, să știți. Oamenii nu vin pentru că Maica Domnului de la Nicula a plâns, ei vin efectiv la Maica Domnului, pur și simplu. Este un alt îndemn care îi aduce pe oameni la Mănăstirea Nicula. Oamenii sunt sătui de spectacol sau se satură repede. Din păcate, și noi, oamenii Bisericii, de multe ori am profitat de momentele acestea și le-am dat o

dimensiune care nu este duhovnicească, pentru că, folosindu-ne de ele și supraevaluându-le, oamenii au ajuns să confunde pe Dumnezeu cu icoana respectivă, adică toată nădejdea mântuirii lor, toată teologia lor și toată viața lor e concentrată pe obiect... Nu este corect, substituim! Substituirea nu face deloc bine. Dumnezeu în Treime unde mai este? Ce mai este? Nici nu ne mai aducem aminte de El, nici nu mai cunoaștem, nici nu mai știm. Și cred că nici Maicii Domnului nu-i place asta. De-aceea, avem evlavie la Maica Domnului, dar trebuie făcută distincția foarte clar...

42. Duhovnicul mi-a dat canon să nu intru în bar, dar eu, când merg în sat la bunici, doar acolo mă întâlnesc cu prietenii. Ce să fac? Să renunț la prieteni?

Da, renunți la prieteni. Sau renunți la duhovnic. Cum e mai ușor, dar eu te sfătuiesc să renunți la prieteni. Nu, barul nu este locul cel mai potrivit, și acelea nu sunt prietenii, fraților! Sunt orice altceva, dar nu prietenie, sunt însoțiri păcătoase, dacă vreți...

43. E păcat să stai între oameni care fumează, chiar dacă îți sunt buni prieteni, chiar singurii prieteni?

Păi, dacă fumează tatăl tău sau mama ta, cum să nu stai lângă ei? Ce să faci? Nu ai încotro. Dar, dacă poți

evita, nu trebuie să stai, mai ales în momentele acelea, nu. Singurii prieteni, și aceia fumători, of...?!

44. Ce atitudine trebuie să avem față de cei din familie care se duc la biserică, țin post doar pentru că cineva îi împinge tot timpul de la spate? Ar trebui să-i lăsăm în voia lor, văzându-le nepăsarea?

Nu știu, eu v-am mai spus că trebuie lucrat cu fiecare om în parte. Cum lucrează Dumnezeu cu noi în mod special, și noi trebuie să lucrăm în mod special cu fiecare om în parte. Este pilda semănătorului (Mt 13, 3-23; Mc 4, 3-20, Lc 8, 5-15), care îmi place foarte mult și îmi place s-o folosesc. Cele patru categorii de oameni pot fi și patru stări în care se găsește unul și același om, stări care se succed și ele. Așadar, poți să fii, câteodată, pământ bun; altădată poți fi înțelenit sau împietrit sau plin de măracini. Așa suntem noi, oamenii. Nu suntem consecvenți, nu suntem în aceeași stare de la început până la sfârșit. Poți interveni atunci când știi că dă randament atitudinea ta. Dacă nu poți interveni, dacă simți că nu e momentul, atunci intervii indirect, prin Dumnezeu. Dar și când intervii direct, trebuie să ți-L iei pe Dumnezeu în ajutor. Da, îi lași în voia lor, până în momentul când simți că poți face ceva; până atunci Îl rogi pe Dumnezeu să facă.

45. Dacă îmi doresc foarte, foarte mult ca părinții mei să se îndrepte spre Biserică, dar nu mă rog în mod special pentru asta, trebuie să mă rog în mod special pentru asta?

Poți să te rogi în mod special pentru asta, de ce nu?

46. Duhovnicul meu este destul de departe, dar, când i-am cerut binecuvântarea să mă spovedesc mai aproape de casă, nu mi-a dat-o. Este un duhovnic bun, dar, dintr-o dată, am simțit că am obosit să merg atât de departe să mă spovedesc. De de altă parte, mi-a venit gândul că ar fi bine să mă spovedesc de mai mult de șapte ori pe an, cum procedez acum. Să mă sfătuiți ce să fac.

Poți să-l convingi pe duhovnic. Da, poți să-l convingi că tu ai nevoie asta duhovnicească de a te spovedi mai des, dar și atunci el îți rămâne duhovnic... Noi, duhovnicii, ne cunoaștem între noi destul de bine, să știți! Sigur cunoaște pe cineva din preajmă care-ți poate fi de folos. Să zicem un duhovnic intermediar sau de moment. E greu, dar tot trebuie să și asculți, că cine știe, poate...?!

Vedeți, cum e problema asta, e bine să o discutați cu un alt duhovnic, dar nu așa public. Acestea sunt lucruri particulare, or, ca să le dai un răspuns așa general, este foarte greu și nu vă mulțumește. Nu vă mulțumește! Or, ele fiind

probleme foarte personale, este bine ca personal să le tratați cu un slujitor, cu un preot sau cu duhovnicul vostru.

47. Ce putem face pentru un om care n-a crezut niciodată în Dumnezeu?

Ce poți să faci? Să-ți fie milă de el, în primul rând, pentru că trebuie să-ți fie milă, și, după aceea, tot ce se poate face pentru un om, duhovnicește și nu numai. Și să nu-l credeți că spune adevărul pe cel care zice că nu crede și n-a crezut niciodată!

48. Am citit o carte despre minunile Sfântului Efrem, în care se spune că Sfântul porunceă oamenilor să povestească despre minunile făcute cu ei, nu să tăgăduiască; el chiar îi pedepsea pe cei care nu vorbeau despre aceste minuni, pentru că nu-L preamăreau pe Domnul și nu-L aduceau printre oameni. De ce, dar, nu e corect ca noi să vorbim despre vedenii?

Nu cred că Sfântul Efrem făcea așa cu toată lumea. Este o ispită foarte mare. De obicei, ucenicii duhovnicilor mari ajung să fie niște oameni cu probleme deosebite, adică toată aura duhovnicului lor devine afacerea ucenicilor și ucenicii-s pe nicăieri. Este un foarte mare pericol. Adică eu mă mândresc și mă laud cu cel care face minunile, eu fiind ucenicul lui... Nu cred, nu știu, cred

că este un caz foarte particular în ceea ce îl privește pe Sfântul Efrem. Hristos nu a făcut așa. De pildă, El a zis: nu spune la nimeni, du-te, vezi de treaba ta (Mt 8, 4). Dar, încă o dată, cred că nu a făcut-o cu toată lumea, ci doar cu anumiți oameni și a avut ceva în mintea lui Sfântul Efrem, atunci când a zis cuiva să facă lucrul ăsta...

49. Părinte, nu am. niciun loc în lume, nu am. niciun viitor. Ce să fac? Nu mă mulțumesc nimic.

Păi, niciunul n-avem loc în lume, și viitor în lume, tot așa, n-avem...!

În ceea ce te privește, înseamnă, în primul rând, că nu-L ai pe Dumnezeu, că, dacă L-ai avea pe Dumnezeu, ai simți altceva...! Părintele Ioan de la Recea – știți, ați citit, poate – s-a pus să se roage, când au venit să-l ducă și i-a zis unul: „Să te duci în iad, cu tot cu Hristos al tău!” Și părintele s-a ridicat luminat și a zis: „Păi, dacă trebuie să mă duc în iad, cu Hristos mă duc bucuros!” Așa că și cel ce scrie este deznădăjduit! Dacă nu-L ai pe Dumnezeu înseamnă, în primul rând, că ai o problemă cu El, dacă simți că nu ai loc nicăieri...!?

50. Cum să luptăm. cu împătımirea de sine și cu îndreptățirea de sine?

În antiteză, să te învinovățești...! În ceea ce privește comunitatea umană, să știți că noi suntem vinovați de foarte multe lucruri, care se întâmplă în lume pentru

faptul că suntem păcătoși, că nu suntem atenți, că nu ne străduim să rezolvăm probleme, problemele umanității, la nivelul nostru de înțelegere, al puterii pe care o avem. Fiecare poate face câte ceva, fiecare poate adăuga...

51. Aiți spus foarte frumos că iubirea pentru ceilalți poate fi un act de egoism, nu degeaba atâtea eșecuri în relațiile tinerești. De unde ne dăm seama, că iubirea pe care o simțim nu e un act de egoism?

Când îi exclude pe ceilalți și când îngrădește libertatea celui pe care zici tu că îl iubești și care te iubește, când trăiești permanent într-o stare de frică, de nesiguranță că te părăsește, atunci sigur că lucrurile nu sunt foarte clare.

E foarte greu de spus lucrul acesta, pentru că, în ceea ce privește iubirea duhovnicească, spirituală, dumnezeiască, este una care ne depășește pe toți, nu putem spune că o avem; că încercăm, că ne străduim, e altceva...! Dar, în orice caz, am găsit scris că întâi este iubirea asta, să nu-i zicem păcătoasă, dar una obișnuită, comună. Trebuie să treci întâi prin iubirea asta ca să ajungi la cealaltă, care este desăvârșită sau care se înțelege la un nivel mai înalt și se poate trăi mai sublim. Și, atunci, trebuie să ai răbdarea cuvenită, să te străduiești și să nu consideri că ai greșit prin faptul că te-ai căsătorit sau ai primit binecuvântare pentru căsătorie, să te căsătorești pentru că

așa ai simțit. Totuși, sentimentele nu se trăiesc întâmplător, ele sunt o lucrare de mai multă vreme, chiar o lucrare dumnezeiască, dacă vrei. Nu-i o întâmplare că te întâlnești, că te cunoști cu cineva, că oamenii se plac, că ajung să se iubească, că au sentimente reciproce. Dar, după aceea, ele trebuie așezate, trebuie puse pe făgașul lor normal și în relație cu Dumnezeu, neapărat în relație cu El. Cele mai multe probleme nu sunt cu omul de lângă tine, ci cu Dumnezeu, în Care tu crezi! Nu crezi cum trebuie, nici nu te raportezi cum trebuie, nici nu-L pricepi. Nu crezi cu adevărat în Dumnezeu, așa cum ar trebui să crezi, și nu te lași în voia Lui! Și dacă nu crezi, în voia cui să te lași?

52. Părinte, ce părere aveți despre cărțile scoase despre părintele Arsenie Boca?

V-aș sminti. Cred că se exagerează puțin. Trebuie atenție, să știți, foarte multe lucruri sunt diluate sau conțin foarte multă învățătură care nu-i a părintelui Arsenie. Se promovează imaginea părintelui Arsenie nu chiar duhovnicește, părerea mea. Totul e un soi de spectacol, care nu-i place lui Dumnezeu și nici sfinților Lui. Trebuie avută foarte mare grijă. Se zic cuvinte mari, foarte mari, de pildă că este „cel mai mare sfânt din câți a avut Biserica Ortodoxă Română până astăzi”, ați auzit la paras-tasul care s-a făcut acum (noiembrie 2005). Foarte mare cuvânt... Nu poți, chiar dacă ești cleric, nu-i voie... Aces-

tea trebuie spuse într-adevăr atunci când lucrurile sunt clare, foarte clare. Se exagerează puțin. La urma urmei, părintele Arsenie n-o să fie canonizat din cauza celor care fac prea mare caz de toată istoria asta. De pildă, florile care nu îngheață... Păi cum să înghețe dacă sunt îngrijite? Sunt îngrijite permanent! O călugăriță stă permanent la mormânt și le îngrijește, le acoperă, le înnoiește. Se exagerează, să știți. Dar, am zis, poate că vă smintesc. Eu am fost la mormânt, m-am rugat, la peșteră...

53. După ce criterii ne dăm seama, că am găsit un prieten bun?

Nu știu, eu le spuneam călugărilor mei, cândva, să iubească pe toată lumea, dar să nu aibă prieteni. Apropierea asta dintre oameni, de multe ori, alterează iubirea. E ca și cum la distanță îl vezi foarte frumos, foarte elegant, dar, când se apropie de tine, îi mai vezi și anumite defecte, și la trup, și la îmbrăcăminte și așa mai departe. Acum, depinde ce se înțelege și prin prietenii acestea: de multe ori sunt niște cârdășii, nu sunt prietenii reale. Din experiența mea, prietenia există, dar nu prea sunt prieteni adevărați, foarte rare cazurile. Și chiar dacă sunt, sunt pentru o anumită durată, prietenia nu rezistă în timp. De ce nu rezistă? Aici se pune problema. Și-atunci, sunt prietenii adevărate și se poate să ai un prieten adevărat? Eu mă îndoiesc puțin. Adică prietenia trebuie înțeleasă în limitele ei, și nu mai mult!

54. De ce sărbătorim Nașterea Domnului pe 25 decembrie? Scrie în Biblie că la această dată S-a născut Hristos?

În Biblie nu scrie data exactă, nu scrie că în 25 decembrie S-a născut Mântuitorul Hristos, dar Hristos a punctat istoria, S-a născut în timp și spațiu, asta știm prea bine, și se poate cunoaște din recensământul vremii când a fost înmatriculat. Sfânta familie s-a dus la Betleem special pentru recensământ și se știe aproximativ când S-a născut Pruncul Iisus. De unde știm noi că Arhiepiscopul Bartolomeu s-a născut în 18 martie, scrie în Biblie? Scrie în actele de stare civilă că s-a născut atunci!

55. Până unde putem merge în stăruința în rugăciune? Cât să stăruim în rugăciune?

Nelimitat, nesfârșit. Dacă însăși viața ta trebuie să devină o ardere de tot...

56. De ce la fiecare conferință, în general, sunt cam aceiași oameni în sală? Și la biserici la fel, cam aceiași oameni; unde sunt ceilalți oameni?

Tot aici! Trebuie să purtăm în noi întreaga umanitate, nu trebuie să excludem pe nimeni. Noi nu suntem aici numai pentru noi și știm bine că nu suntem numai pentru noi, știm cum lucrează Dumnezeu, prin smereniile noastre, în familiile noastre sau în societatea unde noi

trăim. Se spune că, dacă n-ar fi câțiva mari Părinți sau mari Sfinți în lume, ca să o susțină, lumea aceasta s-ar fi sfârșit de mult*. Noi nu suntem sfinți, suntem o apă și-un pământ, dar există totuși o oarecare străduință și conști-entizare. Credeți că nu le ia Dumnezeu în seamă? Dumnezeu le ia în seamă și le cântărește după măsura Lui, nu cu cântar omenesc, și cu siguranță că se influențează pozitiv lumea. Este o lucrare dumnezeiască! De pildă, să știți că nu mi-a plăcut foarte mult A.S.C.O.R.-ul. Eram seminarist, și teologii, în general, nu prea au treabă cu A.S.C.O.R.-ul. Acuma și-au făcut A.C.O.S.T. Dar să știți că a avut și are un rost extraordinar A.S.C.O.R.-ul și în general mișcările de tineret. Sigur că sunt și neajunsuri... Mi se părea că era locul de întâlnire dintre unii și alții, că majoritatea s-au și căsătorit între ei..., dar e normal să se întâmple așa, nu? Da, este o lucrare extraordinară și din tot sufletul o binecuvântează, nădăjduiesc să se dinamizeze și mai mult și să se răspândească și mai mult!

57. Eu, când ies de la slujbă, dacă vorbesc mult, simt că pierd tot ce am acumulat la slujbă. Am o amică mai singuratică, nu mă lasă inima s-o evit, dar simt că, povestind cu ea în drumul spre casă, mă pierd, nu mă folosește.

Da, nici nu-i bine ca, plecând de la slujbă, să povestești prea mult. E bine să te duci, dacă poți, să mănânci

* Arhimandritul Ioannikios, *Patericul athonit*. Traducere de Anca Dobrin și Maria Ciobanu. Editura Bunavestire, Bacău, 2000.

ceva și să stai liniștit cât se poate. Am avut un părinte, preotul celib de care vă povesteam, el nu pleca din biserică. După ce pleca toată lumea, el rămânea, cred că și un ceas, în biserică, chiar după ce își termina totul de rânduitor. Cum ai ieșit pe ușa bisericii, deja te risipești!

58. Părinte, îmi este imposibil să spun toate gândurile rele la Spovedanie. Cum să mă împărtășesc? Se poate și după Spovedanie să greșesc cu gândul. Mă judecă duhovnicul pentru ceea ce Spovedesc?

Duhovnicul nu te judecă, dar judecă lucrurile, trebuie să le judece și să judece starea în care te afli. Judecă și cântărește lucrurile, ca să-ți găsească medicamentul potrivit, calea potrivită și sfatul cuvenit. Nici nu trebuie să spui toate gândurile la spovedanie, poți să le spui și cu caracter mai general. Te împărtășești, dacă nu ai nimic de ascuns. Ce a fost important de știut i-ai spus duhovnicului, nu? După spovedanie greșești cu gândul, sigur că greșești...

59. Spuneți-ne câteva lucruri despre Giulgiul din Torino. Ce părere aveți?

Cred că este o relicvă, în mare măsură am înțeles că este recunoscută de toată lumea ca fiind autentică și cred că aduce folos duhovnicesc celor care ajung și se roagă și fac, prin intermediul lui, legătura cu Mântuitorul și învierea Sa.

60. Ce părere aveți despre postul care se ține cu ciocolată, napolitane de post? De ce în unele zile se renunță tocmai la ulei?

Acesta-i postul de bucate... În Sfântul Munte, când am fost la Mănăstirea Vatopedu, la sinaxe, se dădea câte o ciocolată și era bucuria călugărilor. Nu cred că trebuie făcut caz. E vorba, când se exagerează, de patima în sine. Renunți la ulei în zilele în care se consideră că trebuie să faci mai mult, că trebuie să te ajuți mai mult ca să te împlinești duhovnicește. Sunt mijloace prin care reușești să te rogi mai intens, să ai o stare mai bună la rugăciune, ele prin ele însele nu rezolvă mare lucru. Dar te poți ajuta de ele ca să te împlinești duhovnicește, în rugăciune, în bunătate, în postul adevărat.

61. Mulți Părinți sunt de părere că-i mai ușoară înaintarea duhovnicească dacă se are în vedere gândul la moarte. Cum putem să avem în același timp gândul la moarte și să rămânem în același timp bucuroși, cu bucurie sufletească?

Trebuie să avem gândul la moarte, nu neapărat sau nu numai la cea fizică, care se întâmplă, ci mai ales la moartea spirituală, care poate interveni în orice moment în care Îl superi pe Dumnezeu. Pentru moartea fizică, dacă te gândești la ea, nu trebuie să fii neapărat trist, pentru

că este o eliberare, ar trebui să fie un prilej de bucurie: după ea vine odihna, dacă ai trăit cum trebuie. Nu ai de ce să te sperii așa de tare de moarte. Aici, cred că Sfinții Părinți se referă la moartea duhovnicească. Să te gândești și la moartea fizică, să nu te prindă nepregătit, sigur că da, dar mai ales la moartea duhovnicească, cea care te poate surprinde cu orice ispită care te încearcă.

62. Văd existența lui Dumnezeu, dar nu-I simt prezența. Ce să fac?

Să vezi mai departe existența lui Dumnezeu și să te bucuri de existența Lui. Să binecuvântezi existența Lui și să te raportezi la existența Lui. Să-I ceri să-L simți și El o să Se lase și simțit. Dacă te-a lăsat să-L cunoști, sigur te lasă și să-L simți, dacă știi să „te pui bine” cu El!

63. Ce părere aveți despre posturile pe care mulți oameni le țin în afara celor patru posturi rânduite peste an, de exemplu postul Crucii, al Sfântului Anton?

Depinde de situație: dacă omul are o problemă deosebită, i se poate da și un post special. Acum, postul Crucii și al Sfântului Anton sunt posturi catolice, care bănuiesc că sunt în rânduiala Bisericii lor. La noi este important să se țină cele patru posturi de peste an. Dacă vrei să ții mai mult decât ce a rânduit Biserica, numai cu binecuvântarea duhovnicului!

64. Cum să avem statornicie în rugăciune? Cum s-o dobândim?

Foarte greu se dobândește lucrul acesta în rugăciune, pentru că viața noastră nu este statornică și bine înche-gată, e destul de dezordonată, și atunci este greu ca în rugă-ciune să rămâi statornic. Dar cred că poți să-ți faci un fel al tău de a fi, în raport cu Dumnezeu. Încet, încet, prin cunoaștere, prin sânguință, prin străduință, îți faci *un fel al tău*, care te va ajuta foarte mult. Pe lângă asta, poți să te ajuți și cu mediul înconjurător. Adică, de pildă, în casa în care locuiești, să ai un loc special unde să te rogi. Întot-deauna când treci pe lângă locul respectiv, vei simți îndem-nul să te rogi sau măcar să-ți faci o cruce sau să săruți o icoană. Așadar, este foarte important și mediul pe care ți-l creezi unde locuiești, să fie unul care să te îndemne la rugă-ciune. În momentul în care am intrat și am văzut locul unde trebuie să mă rog, cel puțin din experiență, mi-e rușine dacă nu mă pun în genunchi sau dacă nu sărut o icoană, dacă nu-mi fac semnul crucii sau dacă nu zic o rugăciune scurtă. Nu pot să trec pe lângă un cunoscut fără să-l salut, chiar dacă mă întâlnesc cu el de mai multe ori pe zi, nu? Acestea sunt lucruri particulare și foarte perso-nale, ele se așează, se sedimentează, se statornicesc.

65. Ce părere aveți despre a doua căsătorie?

În primul rând, nu este taină, este o binecuvântare pe

temei scripturistic: „mai bine este să se căsătorească decât să ardă” (1 Co 7, 9), ne spune Sfântul Apostol Pavel.

66. Credeți că un om care săvârșește crimă poate fi iertat?

Da, sigur. E păcat împotriva Duhului Sfânt și nu se iartă „nici în veacul de acum, nici în cel ce va să fie” (Mt 12, 32). Dar nu înseamnă că nu se poate mântui!

67. Cum să dobândim o pocăință sinceră, o părere de rău pentru păcatele noastre?

„Doamne și Stăpânul vieții mele...”! – rugăciunea care, la sfârșit, zice „dă să-mi văd păcatele mele și să nu osâdesc pe fratele meu”*. Văzându-ți păcatele tale și neosândind pe alții, ajungi la starea de pocăință. Acesta este unul dintre mijloace.

68. Având o viață așa frumoasă în orașul dumneavoastră – mergeați la biserică, urmați și acolo calea lui Hristos – ce v-a determinat să alegeți calea ascezei, a rugăciunii, deci călugăria?

Cred că preoția – așa am spus întotdeauna –, preoția m-a făcut să devin călugăr. Am crezut că nu se poate, deși se vede că e posibil, să fii preot și căsătorit, cei mai mulți

* Ceaslov, ed. cit., p. 34.

preoți sunt căsătoriți. Dar, pentru mine personal, la exigențele pe care le aveam atunci și care nu au dispărut, din fericire, am considerat că este mai bine să mă călugăresc. Atunci nu îmi era foarte clar, celib sau călugăr, dar asta era mai puțin important. Preoția m-a adus la călugărie și îmi mulțumesc lui Dumnezeu pentru asta. Mă bucur foarte mult de preoție, dar mă bucur foarte mult și de viața monahală. În preoție, am posibilitatea de a sluji, în călugărie, pe cea a unei experiențe unice de viață, care crește de la o zi la alta, se conștientizează și se conturează din ce în ce mai bine. Călugăria este foarte interesantă...! Cred că niciunul dintre cei care am depus voturile monahale nu ne-am dat seama, în momentul în care ne-am călugărit, de adevărata dimensiune a monahismului; ni se descoperă puțin câte puțin și din ce în ce mai mult! Este extraordinar! Deși cred că așa ar trebui să fie viața tuturor: la urma urmei, această stare trebuie să o aibă toată lumea. Trăind în lume e mai greu, foarte, foarte greu să fii atent, dar în mănăstire nu ai încotro, nu se poate....!

NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU
– DATORIE ȘI CALITATE

1. *Ce * se poate face pentru pomenirea copiilor avortați și a celor nebotezați, născuți, dar nebotezați? Că pentru celelalte pomeniri cam știu ce am de făcut, dar pentru acestea este prima dată când mi se sugerează.*

În primul rând, vreau să vă spun că la fiecare Proscomidie pe care o săvârșește preotul – bănuiesc că știți ce înseamnă Proscomidie: parte integrantă din Sfânta Liturghie, în care se pregătesc darurile de pâine și de vin, aduse la altar, pentru jertfa ce urmează –, după ce se scoate Agnețul, cel care închipuie și care va deveni, în fapt, Trupul lui Hristos, după ce se scoate mirida Maicii Domnului, a celor nouă cete de sfinți, a întăistătorilor Bisericii, a ctitorilor și a conducătorilor, în continuare, în două grămăjoare, se pun miride din prescuri pentru vii și pentru morți. Iar la rugăciunea pentru morți – puteți solicita unui preot sau unui simplu teolog un Liturghier și veți vedea rugăciunea de pomenire ce se citește la miridele pentru morți –, întotdeauna, după ce sunt amintiți cei ce au murit de morți năprasnice, o listă întreagă, rugăciunea se încheie cu următoarele cuvinte: „și pe toată vârsta: bătrâni, tineri, voinici, copilandri, copii, prunci fără de vreme, parte

* Seara duhovnicească organizată de A.S.C.O.R., Filiala Craiova, în data de 30 martie 2000. Întrebări și răspunsuri.

bărbătească și parte femeiască..., Însuși îi pomenește, Dumnezeu, Cel ce știi numele și vârsta fiecăruia”^{*}.

Așadar, așa se încheie pomenirea morților la rândul iala Proscomidiei. Și-atunci, pentru a fi pomenite acele suflete la Sfânta Liturghie, în primul rând, dumneavoastră trebuie să duceți aceste daruri de prescură și de vin la Sfântul Altar, ca să se facă Sfânta Proscomidie din ele. Apoi, în al doilea rând, nu trebuie uitate faptele de milostenie pe care le puteți face pentru sufletul sau în numele acelui copil. Se pot face – și am observat la mulți duhovnici această atitudine sau canon – atâtea boteze câți copii pierduți ați avut, dar la persoane neajutorate, de la case de copii, să fie într-adevăr o pomană. Pentru că și aici este o problemă – și aș vrea să revin pe parcurs –, în privința botezului. Medicul Kenneth McAll, care a ajuns, mai târziu, preot protestant, ne îndeamnă să dăm nume copilașilor noștri și să-i pomenim la slujbe ca pe ceilalți morți^{**}. De asemenea, în cel de-al doilea volum al cărții *Duhovnici români în dialog cu tinerii*^{***}, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Serafim Joantă al Germaniei este întrebat în această privință și el răspunde cam în felul în care v-am spus în cuvântul meu, anume că datori suntem să facem mai mult pentru cei care s-au sinucis

^{*} *Liturghier*, EIBMBOR, București, 1995, p. 107.

^{**} Kenneth McAll, *Vindecarea arborelui genealogic*. Traducere de Dr. Iosif Niculescu. Cuvânt introductiv de Pr. Galeriu. Editura Harisma, București, 1993.

^{***} *Duhovnici români în dialog cu tinerii*. Vol. II. Editura Bizantină, București, 1999.

și pentru copiii avortați, adică să ne rugăm mai mult chiar decât pentru ceilalți, care au murit de moarte bună, la care avem cât de cât nădejdea că s-au mântuit. Deci, rugăciunea personală, rugăciunea Bisericii, concretizată mai ales prin Sfânta Liturghie, prin participarea cu prescura din care se scot miridele la Proscomidie, prin botezarea unor copii sărmani, lumânări...

2. *Deci botez, prescură, vin, tămâie, untdelemn, pomelnic și lumânări, șapte daruri. Părinte, dar pe pomelnic cum să scriu?*

Nume de sfinți: Ion, Maria, Vasile, Gheorghe... și atât. Trebuie să dați explicații? V-a cerut cineva explicații, vreodată, când ați dat vreun pomelnic la altar? Dacă duceți daruri la altar cu gândul la acei copii, nu aveți încrederea că Dumnezeu știe pentru cine sunt? Nu e neapărat nevoie să le dați nume, dar, pentru ca să ai certitudinea, siguranța și liniștea dorită, atunci le dai nume, și cu numele acesta îi pomenești întotdeauna când te rogi pentru ei.

În privința botezului – vreau să revin –, aveți foarte mare grijă! Pe lângă faptul că nu se fac toate rânduielile legate de botez – rugăciunea la 8 zile, rugăciunea la punerea numelui, exorcismele, lepădările dinainte de botez, îmbisericirea –, ne alegem prost și nașii, iar copiii noștri suferă. Ce se întâmplă? Noi propovăduim și spunem că nașii mărturisesc credința pentru cel nou botezat. De asemenea, nașii se leapădă de satana în fața întregii Bise-

rici, când spun: „Mă lepăd de satana!”* Dar nașul este, într-adevăr, credincios, curat și responsabil? S-a lepădat de satana și de toate lucrurile lui rele? Dacă nu este cu adevărat credincios și nu „s-a lepădat de satana” cu faptele – deși mărturisește public –, atunci copilașul pătimește și puteți căuta răspuns la necazurile pe care le aveți cu copiii și la nași. Oricum, vina vă aparține, că dumneavoastră i-ați ales. Alegeți-vă nași creștini, drept-măritori în cuvânt și în faptă!

3. *Părinte, vă rog să faceți o precizare în legătură cu afirmația, că omul ar putea să-l nască și pe diavol. Se spune despre Maica Domnului că este Născătoare de Dumnezeu, pentru că, așa cum ați spus, L-a născut pe Iisus Hristos cu trup, El fiind născut de Tatăl, înainte de toți vecii. Diavolul nu s-a născut, el a fost creat de Dumnezeu. Credeți că este o figură de stil doar?*

Dumnezeu l-a creat înger, el a ales să fie diavol! Bineînțeles că este o figură de stil, ne referim la dimensiunea spirituală, atâta timp cât Sfinții Părinți spun că fiecare păcat ascunde, în spatele lui, un diavol și fiecare diavol este numit, este identificat, cu numele păcatului respectiv; de-aceea spunem: diavolul curviei, diavolul mâniei etc. Sigur, lucrul acesta se întâmplă la nivel spi-

* Molitfelnic, ed. cit., pp. 33-34.

ritual, pentru că și nașterea lui Dumnezeu în sufletul copi-lașilor noștri se face duhovnicește. Trupește L-a născut doar Maica Domnului. Când ne împărtășim este altceva!

Vorbeam despre calitatea și datoria de a fi născător de Dumnezeu; așadar, noi Îl naștem pe Dumnezeu în sufletul nostru sau în sufletul celor dragi ai noștri, din punct de vedere spiritual, de-aceea am făcut distincție clară între calitate și datorie. Spune așa Sfântul Simeon Noul Teolog: „precum a intrat Dumnezeu, Cuvântul Tatălui, în pânțele Fecioarei, așa Cuvântul (pe care-l primim prin învățătura evlaviei) se află și în noi ca o sămânță”^{*}. Însă există o deosebire: noi „Îl zămislim pe El nu în chip trupesc, cum L-a zămislit Fecioara și Născătoarea de Dumnezeu”, deși duhovnicește Îl zămislim, totuși, în chip „ființial”^{**}. Deci, duhovnicește, Îl zămislim în chip ființial. În inimile noastre, noi Îl avem chiar pe Acela pe Care L-a născut Fecioara curată: este vorba de o naștere duhovnicească, în chip spiritual. Dar, atenție! Și diavolul este spirit, este înger, iar îngerii sunt ființe spirituale.

4. Părinte, spuneți-mi, vă rog, cum trebuie să procedez eu ca Dumnezeu să Se nască în sufletul meu?

Așa de ușor...! Și printr-un gest, și printr-o ridicare a ochilor către cer, și printr-un murmur de rugăciune, și

^{*} Simeon Noul Teolog, „Cuvântări morale”, în *Filocalia*. Vol. VI. Traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae. EIBMO, București, 1977, p. 156.

^{**} *Ibidem*, p. 157.

printr-o lacrimă. Am să vă spun o întâmplare. O călugăriță în vârstă mi se plângea și zicea: „Părinte, nu știu ce să mă mai fac! În mănăstire este rânduială statornicită: trei sute de metanii, șase sute de închinăciuni, trei catisme de Psaltire, câte un paraclis zilnic și acatistul sfântului căruia îi port numele, pe lângă rugăciunile de obște de la biserică, de aproape 8 ore. Nu reușesc să le fac și, de multe ori, îmi fac probleme din această cauză. Și mă duc la lucrul câmpului, că trebuie să particip la ascultările de obște – viața mănăstirească, de fapt a călugărului, înseamnă muncă și rugăciune – și sap, și sap și mă opresc câteodată și ridic ochii către cer și zic: «Doamne, vino mai aproape de mine!» și lucrez mai departe”. Știți, ea îmi povestea acum, dar, când spunea această rugăciune: „Doamne, vino mai aproape de mine!”, ochii ei erau plini de lacrimi; și eu sunt sigur că, acolo, la sapă, Dumnezeu era foarte aproape de ea, pentru sufletul ei curat și sincer. Deci, și printr-un gest, și printr-o lacrimă, și printr-un murmur de rugăciune, printr-o faptă, prin orice care este compatibil cu atributele lui Dumnezeu, cu calitățile lui Dumnezeu, cu Dumnezeu.

5. *Ce putem înțelege prin cuvintele Mântuitorului: „Foc am venit să arunc pe pământ și cât aș vrea să fie acum aprins!” (Lc 12, 49)?*

Nu se poate înțelege altceva decât ceea ce-L definește! Sfântul Ioan Apostolul și Evanghelistul Îl definește spu-

nând că: „Dumnezeu este iubire” (1 In 4, 16). Acest foc a vrut să-l aducă Dumnezeu pe pământ, al iubirii care să-i „ardă” și pe vrăjmași.

În această privință, a focului iubirii, am să vă aduc înaintea ochilor dumneavoastră duhovnicești un tablou, o icoană. Poate ați fost pe la multe mănăstiri, prin Moldova, unde sunt picturi exterioare și ați văzut icoana înfricoșătoarei și drepte Judecăți. L-ați putut vedea acolo pe Hristos-Judecător, balanța și pe îngeri, ați văzut păcatele și faptele oamenilor cântărite, ați văzut dreptii și păcătoșii și ați văzut, mai jos, iadul, unde e plângerea și scrâșnirea dinților. Ei, iadul ce era? Un foc mare, da? Dar ați văzut unde își are rădăcinile focul iadului? Să vă uitați foarte atent la acest tablou: focul iadului, urcând, își găsește izvorul în tronul Dumnezeirii, în slava lui Dumnezeu. Și-atunci – trebuie să știți și să știm cu toții – de fapt, raiul și iadul nu sunt neapărat locuri, ci stări. Dumnezeu este pretutindeni, adică Dumnezeu este și în iad, așa cum mărturisim de fiecare dată când rostim Crezul. Așadar, focul iadului nu este altceva decât dragostea lui Dumnezeu revărsată asupra tuturor oamenilor și mai ales asupra celor păcătoși, pentru care L-a dat pe Unicul Său Fiu ca să moară „și încă moarte de cruce!” (Flp 2, 8). Am să vă dau și un exemplu, ca să înțelegeți că în iad sunt, de fapt, oamenii care nu-L vor pe Dumnezeu, nu-L acceptă, nu-I doresc dragostea. Poate ați văzut această imagine sau poate chiar ați trăit-o! De multe ori, un

părinte bun, pe copilul neascultător și rău, îl strânge în brațe și-l sărută, dar copilul abia așteaptă să scape din îmbrățișare, răbdând-o cu ură. Așa este și iadul. Dumnezeu încearcă să te cuprindă cu dragostea Lui, dar tu nu vrei, tu urăști, tu nu-L accepți, tu nu-L iubești, poate ai văzut această imagine... Mulți copii nu acceptă să fie îmbrățișați de părinții lor, de mama sau de tatăl lor. Aceasta este starea de iad, nu alta. În această icoană e totul: cerul și pământul și lumea și tot, iadul și raiul. Revinând la acest cuvânt: „Foc am venit să arunc pe pământ și cât aș vrea să fie acum aprins!” (Lc 12, 49) – este focul iubirii lui Dumnezeu!

6. *Cum poate fi evitată transmiterea bolilor ereditare psihice? Ce poate face un bolnav psihic pentru a lui mântuire și pentru a nu se mai transmite boala sa la urmași?*

Are legătură cu ceea ce am vorbit. Căutând motivul pentru care s-a ajuns acolo! Știm că blestemul și păcatul sau, mai degrabă, consecințele lui se transmit până la a treia, a patra generație (Iș 20, 5), de-aceia se ajunge, la un moment dat, ca acei urmași să se nască cu probleme deosebite, fizice sau psihice, care sunt datorate clar, foarte clar, păcatului. Ai auzit, chiar duminică, Evanghelia în care Dumnezeu întâi îi iartă slăbănogului păcatele și după-aceia îi tămăduiește boala (Mc 2, 1-12), ceea ce arată clar că pătimirea slăbănogului avea în spate păcatul, deci

boala lui era pricinuită de păcat. Cum poate fi evitată transmiterea bolilor ereditare? Încercând să te raportezi la generațiile anterioare și să termini cu lanțul slăbiciunilor, al blestemului și al păcatului. În practică, când cineva vine cu probleme de genul acesta, întreb dacă nu cumva cineva din familia părinților s-a sinucis sau a murit de moarte năprasnică, dacă nu cumva cineva – mama ta, bunica ta – au avut copii care n-au văzut lumina zilei? Vă dau un exemplu, fiind vorba și de o boală psihică. Eram duhovnic la Mănăstirea Dobric, unde a venit cineva care mi-a spus că are în casă un bătrân de 80 de ani, care este bolnav, dar are și tulburări psihice, vrea să se sinucidă. Și-atunci am întrebat dacă nu cumva cineva din familie s-a sinucis și mi s-a confirmat că o nepoată de-a lui, pe care o vede îndemnându-l să se sinucidă. În acest caz, am rânduit să se facă 40 de zile slujbe, adică un sărindar, pentru bătrânul bolnav și 40 de zile pentru cea care s-a sinucis. Iar, după 40 de zile, au venit înapoi și mi-au spus că bătrânul e tot bolnav, dar nu mai e „nebun”! Erau doar două generații și s-a putut cunoaște situația neamului. De-aceea, e bine să ne întoarcem la generațiile de dinainte, să le cercetăm, pe cât posibil, trecutul și să încercăm să răscumpărăm păcatele și erorile înaintașilor, dar și ale urmașilor, ca în cazul relatat, unde este vorba despre nepoată. Suntem chiar datori să o facem! **Întruparea Domnului Hristos a avut ca scop eliberarea din robia păcatului strămoșesc și a consecințelor acestuia: moartea și iadul! În felul acesta,**

se termină cu suferința noastră și a urmașilor noștri, dar se și răscumpără păcatelor strămoșilor, ale înaintașilor. Așadar, ce poate face un bolnav psihic? Trebuie căutată și eliminată cauza, pentru ca efectul să dispară!

7. Spuneți-ne, vă rog, ceva despre istoricul icoanei Maicii Domnului de la Mănăstirea Nicula.

Icoana a fost pictată în 1681, de preotul Luca din Iclod – o localitate de lângă Gherla, aproape de Mănăstirea Nicula*. A fost cumpărată de un nobil din satul Nicula, cu numele Ioan Cupcea, și donată bisericii din sat. În 1699, Ardealul fiind sub ocupație austro-ungară, erau înregistrați în zonă câțiva ofițeri austrieci, care, neavând în preajmă o biserică romano-catolică, au fost curioși să vadă cum arată o biserică ortodoxă. Întrând în biserica satului Nicula, au observat că icoana Maicii Domnului plângea. S-a întâmplat în februarie, 1699. Au chemat preotul satului, pe nume Mihai, au venit oamenii satului, autoritățile, s-a făcut un proces-verbal, care este publicat într-un istoric recent al mănăstirii. Acest document a fost semnat și autentificat de Conventul din Mănăstur, un fel de notariat public, dar care era sub ocrotirea Bisericii Romano-Catolice, ceea ce înseamnă că a fost un proces exigent, pentru că minunea s-a întâmplat într-o biserică

* Vezi Arhimandrit Dumitru Cobzaru, *Monografia Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” Nicula*, ediția a V-a revăzută și adăugită, Editura Ecclesia, Nicula, 2015.

ortodoxă. Maica Domnului din icoană a plâns timp de o lună de zile, cu câteva zile întrerupere, apoi icoana a fost transportată la castelul grofului din zonă, Sigismund Kornis, dar a fost adusă înapoi, pentru că niculanii s-au răsculat împotriva autorităților, iar problema a ajuns la curtea împăratului de la Viena. Acesta a decis ca icoana să nu fie nici a niculanilor, nici a grofului, ci să fie așezată într-un loc neutru, intermediar. Acest loc a fost, este și va fi Mănăstirea Nicula, de la marginea satului cu același nume. În timp, a fost îngropată pentru o perioadă de 70 de ani, dar a fost găsită de un țăran, lângă bisericuța mică de lemn. Apoi, a fost zidită în peretele unei case, din 1948 până în 1964, și descoperită de starețul de-atunci, părintele Serafim Măciucă. Însă autoritățile n-au permis ca icoana să rămână în Mănăstirea Nicula, datorită pelerinajului, și a fost transportată la Cluj, unde a stat până în anul 1992. După Revoluție, a suferit o restaurare: pentru că icoana a fost repictată în timp, s-a adus la starea ei inițială, s-a încercat un retuș și, în '92, în 24 martie, a fost readusă, cu foarte mare fast, la Mănăstirea Nicula, unde este și astăzi.

8. *Cu toate că Maica Domnului se bucură de un cult de supravenerare, credeți că Biserica Romano-Catolică a procedat bine numind-o Madre della Chiesa, Mama Bisericii?*

O putem numi și o numim Mama Bisericii, pentru că Maica Domnului este mama noastră, a tuturor, și noi

suntem Biserica, fiecare mădulare în parte, așa spune Apostolul Pavel (1 Co 12, 27). Pentru că este mama noastră, este și mama Bisericii! Dar, în mod concret, Biserica a luat ființă prin jertfa de pe cruce a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, El a întemeiat-o. În chip văzut, Biserica a luat ființă prin puterea Sfântului Duh, în ziua Cincizecimii. Oricum, trebuie să facem distincție clară între cultul pe care îl datorăm lui Dumnezeu, cel de adorare, și cel pe care îl datorăm Maicii Domnului, de supravenerare. Să nu confundăm lucrurile!

9. Vorbiți-ne despre suferință.

Dacă vă privesc atent și dacă vă priviți unii pe alții, nu trebuie să vă vorbesc despre suferință. Sau ieșiți pe stradă... Cel puțin în ultima vreme, orice gest pe care îl face omul este un gest de suferință și de disperare. Chiar gesturile necugetate și care ne deranjează ascund suferința. Păcatul tot o suferință este! Păcatul este suferință și pentru suflet, și pentru trup. Ați văzut cu slăbănogul din Capernaum (Mc 2, 1-12)! Ce să vă spun despre suferință? Că este o binecuvântare? Da, este o binecuvântare, pentru că ne apropie de Dumnezeu, pentru că ne face să-l înțelegem și pe celălalt de lângă noi. Ce să vă spun de suferință? Nu ne-a arătat Hristos prin jertfa de pe cruce? Doar că suferința noastră e relativă și prea o scoatem în evidență, prea o arătăm oamenilor, prea ne plângem de ea. Dacă ne comparăm cu Cel fără de

păcat, Care S-a răstignit pe cruce, atunci ce valoare are suferința noastră? Dacă noi n-am fi pricinuitori ai suferințelor noastre prin păcate, prin fapte rele, atunci asemănarea cu Iisus Hristos în suferință ne-ar sfinți și ferici.

10. Putem pomeni sau putem să mai facem măcar rugăciuni pentru o femeie care a murit din cauza unui avort?

Da, sigur, cum am spus mai înainte. Mai mult.

11. Copiii blestemați sau drăcuiți de părinți cum pot scăpa de acestea?

Molitfelnicul este o carte foarte voluminoasă, în care sunt o mulțime de rugăciuni și dezlegări de blestem, de jurământ, de tot felul de păcate pe care le săvârșește omul sau de tot felul de binecuvântări pe care omul trebuie să le ceară și să le primească de la Dumnezeu, în diferite împrejurări. Cereți preotului să vă citească din Molitfelnic! Ca să răspund la întrebare, copiii blestemați sau drăcuiți pot scăpa de blestem și de drăcuială prin dezlegare, prin exorcisme, deci prin dezlegările pe care le face preotul. De-asemena, prin spovedanie, prin rugăciunea lor particulară și prin pomenirea în rugăciuni a celor care i-au drăcuit și i-au blestemat; să se roage pentru ei, să-i pomenească la sfintele slujbe, să facă fapte bune pentru ei ca Dumnezeu să le ierte păcatele.

12. Părinte, ne puteți da câteva exemple de minuni săvârșite la Mănăstirea Nicula?

Da! Un exemplu mai recent: acum doi ani, la Mănăstirea Nicula, în Postul Sfintei Mării, am avut un îndrăcit de la Târgu Mureș, care a stat două săptămâni în mănăstire și pe care câțiva bărbați de-abia îl țineau la rugăciune și nu putea ajunge la icoana Maicii Domnului decât forțat efectiv, singur nu putea ajunge. Când vedea un preot sau auzea un preot rugându-se, se manifesta foarte urât. După aproape două săptămâni de rugăciuni în mănăstire, în noaptea de Sfântă Mărie, după ce a fost purtată icoana în procesiune în jurul bisericii, a fost adus în mijlocul mulțimii și s-au rostit Molitfele Sfântului Vasile cel Mare. A fost de groază! Dar, a doua zi, s-a „trezit” sănătos, s-a dus singur în biserică, singur la icoană. A revenit și după un an de zile la mănăstire, de Sfântă Mărie, și era întreg la minte și la trup. Pot să mărturisească și ceilalți, care erau de față de la Mănăstirea Nicula și care au văzut cu ochii lor. Eu m-am ocupat de istoria mănăstirii și cunosc multe mărturii, datând încă din 1699 și până azi.

13. Părinte, împărăția lui Dumnezeu, după Parusie, este o stare sufletească împreunată cu una fizică sau se află în sufletul omului, după cum spunea Sfântul Evanghelist Luca (Lc 17, 21)?

Împărăția lui Dumnezeu se află în sufletul omului, spune clar Sfânta Scriptură (Lc 17, 21), dar omul este și

trup, ceea ce înseamnă că este prezentă și lumea fizică. Așadar, atâta timp cât suntem trup și suflet, nu putem face distincție!

14. Ce poziție are Biserica vizavi de medicină, în ceea ce privește transferul de organe, respectiv clonarea omului?

Clonarea omului nu este transfer de organe! Biserica este de acord cu medicina, chiar avem preoți în spitale. Dacă n-ar fi Biserica de acord cu medicina, ce-ar căuta preoții în spitale? Transferul de organe este acceptat de Biserică și se face cu binecuvântarea ei. Cel puțin la noi, la Cluj, niciun transplant de rinichi nu se face fără binecuvântarea episcopului sau a preotului, dar asta pentru că medicii țin cont. Cu clonarea nu suntem de acord și, în ceea ce mă privește, personal nu cred în ea. Este o monstruozitate. Clonarea nu va crea oameni, ci monștri! Nu se poate face o replică a unui om, este imposibil. Fiecare ființă omenească este unică și irepetabilă, cu toate particularitățile de la zămislire și până la moarte. Aaug și vă spun că Dumnezeu va găsi o soluție și pentru această îndrăzneală, să nu vă temeți!

15. Cum putem să avem mereu inima lipită de Maica Domnului?

În primul rând, prin rugăciune. În al doilea rând, prin meditația la viața ei, la faptele ei. Dacă veți citi din Sfân-

tul Cuvios Siluan Athonitul*, veți avea mare câștig. El se gândește și meditează de multe ori cum Maica Domnului L-a îngrijit pe Fiul ei, fiindcă există o intimitate extraordinară care s-a creat între mamă și Fiu, între Maica Domnului și Persoana lui Iisus Hristos. Gândiți-vă făcând comparație cu mama sau cu cel drag dumneavoastră, pe care îl iubiți! Vedeți că, în dragoste, de multe ori, nu mai este nevoie nici de cuvânt, este suficientă o privire, o strângere de mână sau simpla prezență a celui drag. Dacă reușești să simți așa ceva pentru Maica Domnului...

16. O mică intervenție... Referitor la S.I.D.A., dar copiii care sunt infectați accidental? Pentru că am întâlnit un caz, chiar mai multe. Isprădesc ei oare păcatele? Este o dramă, să știți.

Dacă Dumnezeu a îngăduit, există o legătură undeva. Da, este o dramă. Dar, dacă Dumnezeu a îngăduit să se întâmple acel accident, acel accident intră în planul lui Dumnezeu, înțelegeți? Nu se întâmplă nimic fără știrea lui Dumnezeu. Și, dacă Dumnezeu a îngăduit acel accident, înseamnă că el are o motivație.

17. Ați spus că păcatele strămoșilor se răsfâng asupra urmașilor.

Da, dar nu eu o spun, Scriptura o spune (Iș 20, 5).

* Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdi și iadul smereniei*. Traducere de diac. Ioan I Ică jr. Editura Deisis, Sibiu, 2001, pp. 171-174.

18. *Dar dacă strămoșii s-au Sposedit și au primit iertarea, atunci păcatele lor mai au urmări negative în destinele urmașilor?*

Scriptura spune clar: „Oricâte veți lega..., vor fi legate, oricâte veți dezlega..., vor fi dezlegate...” (Mt 18, 18). Câte veți ierta, vor fi iertate (In 20, 23). Însă consecințele...

19. *Cum putem ajuta o persoană care a păcătuțit, s-a Sposedit, dar acum continuă acest păcat?*

Să vă rugați. Și prin sfat, dar mai puțin. Să știți că cu sfatul merge foarte greu, deși ar trebui ca dialogul să rezolve foarte multe probleme. Dacă persoana respectivă îți cere părerea, acceptă dialogul în această privință, atunci poți să o sfătuiești și poți să-i spui cele cuvenite. Cu de la tine putere, este mai greu, trebuie să intervii atunci când folosești, nu oricând, pentru că te poți alege cu o reacție adversă. Tinerii, de obicei, fac chiar împotriva. De ce să fac cum zice nu știu cine? Dar mai mult rezolvă rugăciunea! Cu sfatul nu știu cât reușiți, încercați să-i trimiteți la duhovnici și la duhovnici buni!

20. *De ce Zaina Sfântului Botez diferă la băieți și la fete? De ce băieții sunt trecuți prin Sfântul Altar? De ce fetele și femeile intră în Sfântul Altar numai la sfîntirea sau resfîntirea unei biserici?*

Băieții sunt trecuți prin Sfântul Altar, pentru faptul că ei au posibilitatea să devină preoți. Fetele și femeile intră în Sfântul Altar numai la sfințirea sau resfințirea bisericilor, pentru că doar atunci îngăduie episcopul, care are puterea deplină în Biserică, are plinătatea harului și poate să dea această binecuvântare.

21. Un naș bun este, totuși, greu de găsit. Cum trebuie procedat pentru a ajunge la un bun naș?

Căutați și să vă rugați! Îl rugați pe Dumnezeu să vă dea un naș bun! Încercați printre cei credincioși, din biserică, imposibil să nu cunoașteți și oameni de treabă!?

22. Cum să-ți păstrezi liniștea în această lume din ce în ce mai agitată?

Și, dacă nu ți-o păstrezi, ce rezolvi? Agiți și te agiți mai tare! Lucrurile care stau în puterea noastră, pentru care merită și trebuie să ne agităm, să le rezolvăm, că ne-a dat Dumnezeu puterea să le rezolvăm! Cele peste puterile noastre de rezolvare, le rezolvă Dumnezeu! Îl rugăm și încercăm să-L determinăm pe Dumnezeu să ne rezolve problema. Ne „agităm să tulburăm cerul”, pentru ca să intervină Dumnezeu! Așa cum au tulburat aceia casa din Capernaum, au desfăcut acoperișul și l-au lăsat acolo pe slăbănog: au atras atenția, L-au „obligat” pe Hristos să-l facă bine (Mc 2, 4-5). Dacă ar ști omul să-L „oblige” pe Dumnezeu în așa fel încât să intervină... Avem această posibilitate!

23. Pentru mântuirea mea, cât depinde de voința mea și cât de harul lui Dumnezeu?

Fără voința ta, harul lui Dumnezeu nu lucrează. Harul lui Dumnezeu face totul, dar fără tine nu poate să facă nimic, deci trebuie să accepți și trebuie să conlucrezi cu harul, prin tot ceea ce ești dator să faci bun și frumos.

24. Părinte, dacă nu suferim în lume, nu ne vom bucura în Rai? Sau dacă suferim în lume înseamnă că ne vom mântui?

Nu e general. Și dacă nu suferim în lume, putem să mergem în Rai! Dar nu știu... n-am găsit pe nimeni, în zece ani de zile și mai ales la Mănăstirea Nicula, unde vin sute de mii de oameni, și i-am ascultat pe mulți, să spună că e totul bine. Apoi, v-am spus că și păcatul este o suferință și n-ai cum să ajungi pentru el în Rai. Așadar, dacă suferim în lume, nu e neapărat necesar că ne vom mântui!

25. Părinte, cum vă explicați cuvintele de pe cruce ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „Eli, Eli, lama sabahtani?” (Mt 27, 46)

Hristos, prin aceste cuvinte, Și-a arătat omenitatea, adică faptul că a suferit atât de mult în trup, înțelegeți? Peste puterile unui om...! Și de-aceea a strigat: „Eli, Eli, lama sabahtani?” „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu,

pentru ce M-ai părăsit?” (Mt 27, 46) Dar Dumnezeu era acolo, era cu El și s-a și văzut lucrul acesta, nu? Pământul s-a cutremurat, s-a întunecat cerul, catapeteasma templului s-a rupt în două (Mt 27, 45, 51), deci Dumnezeu-Tatăl a participat la suferința lui Iisus Hristos.

26. Explicați-ne dacă nu cumva, deși era Fiul lui Dumnezeu și avea cunoștință despre tot ce avea să se întâmple, despre patimi, despre răstignire, nu a avut cumva un moment de slăbiciune, de deznădejde, în momentul de dinaintea de a-Și da sufletul? Cum credeți că a pățit Hristos pe cruce pentru păcatele lumii, prin firea Sa dumnezeiască sau prin cea omenească?

Mă puneți la încercare!? Știți care este singura slăbiciune a lui Dumnezeu? Vă spune Paul Evdokimov: că ne iubește pe noi, ticăloșii!

27. Dacă s-au despărțit de ortodoxie, catolicii mai au aceeași valabilitate a Tainelor? Considerați posibilă o împăcare între cele două Biserici? Cum s-ar putea realiza?

S-a ajuns să ne recunoaștem Tainele reciproc, problema a rămas doar în privința împărtășaniei, a comu-

* Paul Evdokimov, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*. Traducere de Teodor Bacon-schi. Editura Sophia, București, 2013, pp. 35, 39-40.

niunii, încă nu avem comuniune euharistică. Nu ne împărtășim nici noi la ei, nu se împărtășesc nici ei la noi. Cum consider posibilă o împăcare între cele două Biserici? Eu zic că Bisericile sunt unite la nivelul factorului uman, nu sunt unite la nivel teologic. Teologii știu multe și sunt încăpățânați... Dar oamenii de rând... Nu știu ce părere aveți despre vizita Papei în România, fiecare o are pe-a lui personală; și eu o am, bineînțeles, dar oamenii au fost cuminți și au apreciat pozitiv îmbrățișarea unui patriarh ortodox cu un patriarh catolic!

28. Maica Domnului a fost ispitită de diavol?

Cu siguranță că a fost, imposibil să nu fi fost. Numai că despre Maica Domnului avem foarte puține mărturii în ceea ce privește viața ei personală. Scriptura nu prea vorbește despre viața ei, și cine a scris Scriptura știe de ce n-a scris!? Dreptul Simeon i-a spus: „Prin însuși sufletul tău va trece sabie” (Lc 2, 35) și a trecut, când era la poalele Sfintei Cruci, lângă Fiul ei și Dumnezeu nostru Cel răstignit. Este ispită de la diavol? Proorocia, cu care am început cuvântul meu, spune: „Aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul” (Fc 3, 15). Înseamnă că diavolul i-a înțepat călcâiul. Iată că se răspunde și la întrebare prin protoevanghelie!

29. Dacă un strămoș al nostru a cumpărat, cândva, un lucru de la cineva care-l câștigase printr-o nelegiuire, noi, urmașii cumpărătorului, suntem vinovați de acea nelegiuire? Și dacă da, atunci ce trebuie să facem?

Da, pentru faptul că știți de nelegiuire, sunteți vinovați sau părtași și trebuie să rezolvați problema. Dacă puteți să faceți ce-a făcut Zahau, cel mai bine, și atunci Dumnezeu va zice: „Astăzi s-a făcut mântuire casei aces-teia” (Lc 19, 9). Dar sunt și alte soluții și le puteți discuta cu preoții dumneavoastră duhovnici.

30. Câteodată, când ne rugăm, nu-L simțim pe Dumnezeu în inima noastră. Facem o rugăciune către Cineva pe care-L simțim foarte departe de noi. Cum putem să scăpăm de această stare de pustiu și de goliciune sufletească?

Vă răspund printr-o mică istorioară. Se zice că un călugăr s-a dus în vizită la un altul, l-a găsit plângând și l-a întrebat: „Părinte, dar de ce plângi?” „Plâng pentru că nu pot să plâng!” Rugați-vă lui Dumnezeu și spuneți-I că nu vă puteți ruga. Simplul fapt că-I spuneți lui Dumnezeu, în fața icoanei, „Doamne, nu mă pot ruga!”, este o rugăciune. Ce este rugăciunea? Un dialog între tine și Dumnezeu. Ei, și, în momentul în care I-ai spus

că nu te poți ruga, deja ai intrat în dialog cu Dumnezeu, deja te-ai rugat. „De ce plângi? Plâng pentru că nu pot să plâng!”

31. Ce părere aveți despre extraterestri? Cine sunt ei? Există cu adevărat?

N-am părere, nu mă interesează și nu știu ce să vă zic. Pe mine Scriptura mă mulțumește cu informațiile pe care ni le dă. Sunt care fac speculații și pe marginea Scripturii, în privința extraterestrilor și a navelor spațiale, dar eu mă feresc să fac asemenea speculații și nu cred în ele. Știți cine vă poate da un răspuns foarte bun despre extraterestri? Serafim Rose, în *Ortodoxia și religia viitorului**. Căutați cartea, citiți-o și veți vedea!

32. Dumnezeu a prevăzut căderea omului sau a fost un accident de creație?

A prevăzut-o, dar nu a predestinat-o!

33. Cum să-L naștem în sufletul aproapelui pe Dumnezeu, dacă noi ne rugăm, iar aproapele trăiește în nefericăre? Au putere rugăciunile noastre?

Da! Astăzi puțin, mâine mai mult.

* Serafim Rose, *Ortodoxia și religia viitorului*. Traducere de Maria Băncilă. Editura Sophia, București, 2008. Vezi Cap. VI. „Semne din cer”, pp. 49-69.

34. Părintele Cleopa Spunea despre copiii avortați să nu le dăm nume și să nu-i trecem în pomelnic.

Așa spunea părintele Cleopa.

Dragii mei, mai ales cei care ați urmat Teologia trebuie să știți că sunt dogme, sunt teologumene și sunt păreri teologice. Părintele Cleopa are o părere teologică; și părintele Dumitru și părintele Serafim, mitropolitul Germaniei, au o părere teologică în privința rugăciunilor pentru copiii avortați. Dacă dumneavoastră considerați că părintele Cleopa are dreptate, așa să faceți. Și are dreptate. Știți de ce a spus acest lucru? Ca să nu favorizeze fenomenul, înțelegeți? După rânduiala Bisericii îi pomenim, și fără nume...

35. Dacă sunt pomeniți la Sfânta Liturghie, atunci...

V-am spus ce zice Biserica, v-am spus ce zice un părinte, ce zice un altul, ce cred eu, dar asta nu înseamnă că ei sunt în contradicție cu Biserica, nu, ci fiecare merge pe anumite principii, fiecare vrea să rezolve problema din mai multe puncte de vedere, înțelegeți?

36. Și ce facem noi?

Nu sunt împotriva părerii părintelui Cleopa, înțelegeți? Sunt de acord cu ea, în privința nefavorizării fenomenului,

atât! Îmi cer iertare! Așa cum am spus de la început, nu sunt un mare teolog și nici unul în devenire. Am încercat să fiu un practician, iar ceea ce v-am spus, mai ales în privința copiilor avortați și a sinucigașilor, v-am spus din experiență personală și v-am dat chiar exemple pe care le-am trăit și am văzut rezultate. Am citit cărțile respective, am încercat toate cărările care duceau în direcția rezolvării problemelor celor în nevoi; când am găsit o rezolvare teoretică, am pus-o în practică și am văzut rezultatul și acum vi l-am spus dumneavoastră. Cu siguranță că părințele Cleopa, prin atitudinea lui, a stopat cât a putut fenomenul, pentru că a încercat să-i facă pe oameni să creadă că e sfârșitul lumii dacă fac păcatul acesta. Așa sunt oameni! Dacă le spui cu vorbă bună, nu te înțeleg, dar, dacă le spui că-i arde focul iadului, poate că te cred. Vedeți?

Am să mai adaug un cuvânt. Dumneavoastră sunteți foarte multe femei, aici, în sală, mame sau mame în devenire. Știți că o naștere regenerează organismul întreg al unei femei! V-ați pus vreodată întrebarea de ce femeile sunt sensibile la două organe în privința cancerului? Da, ați răspuns foarte corect! Este clar că boala e urmarea păcatului, este clar că păcatul generează boala? Se zice clar: „plata păcatului este moartea” (Rm 6, 23). Boala ce este? Este o moarte lentă, pentru că orice boală, care nu este, nu poate fi tratată și nu-și găsește rezolvare, duce la moarte. Încercați – este rugămintea mea de suflet – dumneavoastră, ca cei dragi și mai ales copilașii dum-

neavoastră să cunoască câteva din aceste lucruri pe care vi le-am mărturisit, din practică. Sunt și vă vor fi de folos dumneavoastră, copiilor și poate multor generații de după, pentru că, dacă vina ori blestemul merg până la al treilea sau al patrulea neam, mila și binecuvântarea merg până acolo și mult mai departe, până la al miilea neam (Iș 20, 5)!

Îmi cer iertare, poate nu am fost la înălțimea cerințelor, mă bucur că v-am văzut în această seară și vă așteptăm la Mănăstirea Nicula!

37. Părinte, vă mulțumim foarte mult și-vă mai așteptăm, și cu altă ocazie la Craiova!

SPOVEDANIA
ȘI VIAȚA DUHOVNICEASCĂ

S-au* spus multe... E așa înfricoșător să te uiți în urmă, pentru că toate pe care, succint, le-a enumerat părintele consilier, în ce mă privește, s-au întâmplat cu voia lui Dumnezeu, fără un plan stabilit dinainte. E adevărat că, atunci când treci prin foarte multe etape ale vieții care îți oferă posibilități pe măsură, și experiența se dobândește și te transformă, practic îți creează trăsături personale și foarte adânci, care, până la urmă, transpar și se regăsesc în tot ceea ce faci, în tot ceea ce zici și chiar în fiii tăi duhovnicești. Preasfințitul Iustin Sigheteanul al Maramureșului spune că fiii duhovnicești sunt chipul și asemănarea duhovnicului. Au aceleași trăsături duhovnicești, și aceasta se observă foarte bine în mănăstiri, prin starețul care călăuzește o obște, iar în parohii, prin parohul care reușește să imprime un duh, o notă personală, știut fiind faptul că mântuirea este și subiectivă și se realizează prin preotul duhovnicesc. Mai spunem că nu există mântuire fără Biserică**, dar nici fără duhovnic; punem în balanță mântuirea și în relația credinciosului cu duhovnicul, pentru că, în general, fără îndrumător, se bâjbâie și derapajele sunt mai mari și

* Cursuri duhovnicești pentru preoți organizate de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, în data de 13 februarie 2013, la Sfânta Mănăstire „Adormirea Maicii Domnului” Nicula.

** „Scrisoarea 73, 21, 2”: „În afara Bisericii nu există mântuire”, în Sfântul Ciprian Episcopul Cartaginei, *Scrisori*. Traducere de prof. Ion Diaconescu și prof. dr. Ovidiu Pop. Prefață de prof. Ion Diaconescu. Editura Sophia, București, 2011, p. 373.

ele pot fi chiar fatale. Pot fi derapaje și cu duhovnic și pot fi chiar fatale, de asemenea, dar atunci responsabilitatea cumva se împarte, în măsura în care fiul duhovnicesc ascultă de părintele duhovnicesc. Eu vă mulțumesc oricum, părinte consilier Cristian Baci, pentru frumoasa recomandare!

Mi-am pregătit câteva idei legate de post, de spovedanie și de împărtășanie, pentru că ele, în general, sunt în relație, se „pun la pachet”. Dar și pentru că tema noastră principală este duhovnicia, atunci m-am gândit ca, pe lângă spovedania în sine, să mă refer și la post, și la împărtășanie.

Aș dori ca, din start, să înțelegeți și să acceptați că experiența este mama sau rezultatul practicii. Practica de zi cu zi pe care o are în vedere duhovnicul este cea care îl desăvârșește și pe el, dar și cea care îi folosește și pe cei pe care îi duhovnicește. De aceea, aș vrea să închegăm un dialog și să lămurim anumite aspecte, care credem că sunt importante.

Aș începe cu **postul**. Înainte de spovedanie, în general, duhovnicii cer ca fiii duhovnicești să țină post. Sau considerăm, așa cum învață una dintre poruncile bisericești, că trebuie să ne spovedim și să ne împărtășim doar în cele patru posturi de peste an*, ceea ce este o eroare. Știm prea bine că această poruncă bisericească nu este de origine ortodoxă, în primul rând, și că este folosită doar pentru că trebuie să existe și legea care să ne pună în oare-

* *Catehism. Învățătură de credință ortodoxă*, ed. cit., p. 356.

care rânduială, dar cred că este foarte puțin să te spovedești și să te împărtășești în cele patru posturi de peste an sau măcar o dată, în Postul Paștelui. Este obligatoriu să se postească cele patru posturi de peste an, este obligatoriu să se țină miercurea și vinerea și zilele rânduite de Biserică cu post, cum ar fi Ziua Crucii sau Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul. Acestea sunt condiții pentru a duce o viață creștină autentică, normală și firească. Aceste rânduieli s-au pus de Biserică pentru o viață creștină normală. Însă, ca postul să fie desăvârșit și împlinit pe măsură, este necesară Spovedania și Împărtășania. Dar Sfânta Spovedanie și Sfânta Împărtășanie nu sunt legate neapărat de postul imediat. Spun, și așa am încercat cu fiii duhovnicești: cei care postesc cele patru posturi de peste an, miercurea și vinerea și zilele special rânduite de Biserică nu este necesar să țină cele trei sau șapte zile – în funcție de duhovnic – înainte de a se spovedi și a se împărtăși. Atunci, așa cum noi, preoții, practicăm – și nu cred că este o diferență prea mare între credincioșii pe care îi păstoriți și noi, preoții, duhovnicii –, și credincioșii se pot împărtăși duminical, la praznice și în alte zile, fără să țină alt post decât posturile de peste an, postul de miercurea și vinerea și din zilele speciale. Dacă sunt, desigur, cu interes mai mare pentru viața duhovnicească și doresc să țină trei zile înainte de a se împărtăși, se poate face și acest lucru, dar cu binecuvântarea duhovnicului și având în vedere canonul 66 apostolic, care spune că

sâmbăta și duminica nu se postește. Este foarte important să înțeleagă credincioșii că sâmbăta și duminica nu se postește. Vedeți că, în posturile mari, sâmbăta și duminica este pogorământ și trebuie adoptată altă atitudine în ceea ce privește postul. Deci, este neapărat necesar să ne învățăm credincioșii că trebuie să aibă rânduiala postului, a celor patru posturi de peste an, a miercurii și vinerii și a zilelor speciale, că este îngăduință maximă pentru copii, pentru femeile gravide, pentru bolnavi și bătrâni. Să zicem că este îngăduință de la caz la caz, în ceea ce privește bătrânii și bolnavii, dar, în ceea ce-i privește pe copii și pe femeile însărcinate, cred că acolo poate fi *lege*: să se țină post, dar în măsura în care nu se afectează sub nicio formă creșterea copilului și nici evoluția sarcinii. De asemenea, nu trebuie legată împărtășania de spovedanie, și invers. Pentru că nu întotdeauna cel care se spovedește se și împărtășește. Sunt oameni care vor să se spovedească, dar, deși simt nevoia să se împărtășească, au conștiința păcatului și nu vor să se împărtășească sau pur și simplu vor să se spovedească pentru că vor să se curețe, să scape de povara păcatului. Atât legat de post, dar mai revenim și puteți să și interveniți, pe parcurs, dacă sunteți de acord și dacă nu sunteți de acord.

Ce facem cu bătrânii care țin, cu tot dinădinsul, să postească, deși le periclitează sănătatea? Adică vin foarte mulți zicând că ei

suferă de tot felul de boli, dar ei țin neapărat să postească. Cum să-i lămurim?

E greu de lămurit..., dar trebuie spus și lăsați, totuși, să facă așa cum își doresc. În general, sănătatea este zdruncinată și din cauza exceselor, iar postul ajunge să echilibreze ființa și trupul omenesc. Îmi aduc aminte o experiență personală: tata – Dumnezeu să-l odihnească! – a fost bolnav de stomac, vreme îndelungată, și s-a dus la părintele Teofan de la Cetățuia, un mare duhovnic, cercetat de mulți credincioși. Și părintele nu i-a dat dezlegare să nu postească, dimpotrivă, i-a spus: „Dacă vrei să te vindeci de stomac, să ții posturile!” Din momentul acela, tata a și ținut posturile și s-a vindecat și de stomac. Sigur că, pentru ascultarea de duhovnic și pentru mai multe conjugate, l-a ajutat Dumnezeu și a avut sănătate. Dar vreau să vă spun că tata, în ultimii șaptesprezece ani până la pensie, a lucrat în mină și mergea la serviciu cu borcanul de fasole, de cartofi sau cu ce era; a ținut post, iar munca era foarte, foarte grea, nu i-a fost deloc ușor din punctul acesta de vedere.

Nu cred că trebuie obligați. Și ascultarea de duhovnic înseamnă libertate; ascultarea nu înseamnă anularea libertății. Deci, nu-i putem obliga, putem să-i sfătuim, putem să le dăm canoane pe care să le țină, dar ei au libertatea să împlinească sau să nu împlinească lucrul respectiv. Cred că mâncarea de dulce și mai ales carnea nu

rezolvă problema sănătății decât în cazuri foarte rare, cum ar fi diabetul. Dacă am avut vreodată experiența unor boli, în ceea ce ne privește pe noi, pe cei apropiați sau pe credincioșii pe care îi păstorim, am putut observa că bolile grave, incurabile, în general se tratează prin post și printr-un regim foarte aspru, care înseamnă evitarea cărnii, mai ales a cărnii roșii, fiind recomandate, de obicei, carnea albă sau numai peștele.

În privința **spovedaniei**, știți prea bine, nu vă spun lucruri noi, fiecare credincios trebuie să aibă duhovnic, pe care să nu-l schimbe fără temei și fără binecuvântare. Asta ține de sfințiile voastre și de noi, cei care suntem la mănăstiri sau la catedrale, unde putem avea impact asupra credincioșilor, prin predică și, sigur, printr-o legătură personală cu fiecare credincios. Trebuie sfătuiți și învățați că duhovnicul este necesar pentru mântuirea sufletelor lor, pentru ca, așa cum am spus, să nu ajungă pe căi ocolite sau să nu ajungă la țintă.

În clipa în care un tânăr dorește să-și schimbe duhovnicul, pentru că simte că nu mai poate, nu se mai poate deschide în fața lui și îi e groază, să zică așa, să meargă la duhovnic și să-i spună: „Părinte, nu mai vreau”...

Asta ne privește și pe noi, adică trebuie să acceptăm, până la urmă. Trebuie să știm că sunt fii duhovnicești

pentru care am fost folositori doar într-o anumită etapă. Sunt etape, să zicem, poate superioare și nu le mai suntem de folos. Chiar noi, în anumite împrejurări, cumva ar trebui să preîntâmpinăm sau să ieșim în întâmpinarea fiului duhovnicesc. Nu trebuie să ajungă el să-ți spună lucrul acesta, trebuie ca tu deja să-ți dai seama că este într-o situație specială și că ar fi de folos, chiar dacă nu definitiv, să renunțe la duhovnicul pe care îl are. Însă poți să-l sfătuiești: „Uite, ar fi bine să te duci și până la părintele cutare”. Nici n-ar fi bine să-i lăsăm la întâmplare, să plece la duhovnici care nu i-ar folosi... Ar fi bine să le oferim, totuși, o deschidere: „Uite, sunt trei duhovnici care cred eu că ți s-ar potrivi!” Nu numai unul, că atunci iar e o problemă, dar din aceștia trei... Pentru că tu îl cunoști și pe fiul duhovnicesc, dar îi cunoști și pe duhovnicii respectivi, de-aceea ar fi bine să nu-l lași să își aleagă un duhovnic la întâmplare. Lucrurile acestea noi le simțim și putem să le preîntâmpinăm, să ieșim în sprijinul, în ajutorul fiului duhovnicesc. Dacă duhovnicul este un încăpățânat și un om cu care nu se poate comunica, asta este! Mila Domnului! Ce să facem?! Se poate trece peste! Sunt lucruri mai rare, excepționale și trebuie tratate ca atare. Dar se poate schimba duhovnicul. Și cred, din experiența personală, că nu numai fiul duhovnicesc își poate schimba duhovnicul, ci și invers. Sunt situații în care duhovnicul trebuie să-i spună fiului duhovnicesc: „Îmi pare

rău, nu te mai folosesc, trebuie să te duci, neapărat”. Și sunt probleme chiar mai delicate, în care relația părinte – fiu duhovnicesc a depășit anumite limite. Și-atunci cred că nu se poate rezolva, dacă rămâne fiul duhovnicesc la același duhovnic sau invers, procesul este același! Trebuie și noi să avem neapărat conștiința că nu-i mai folosim pe fiii duhovnicești. Fiecare cre-dincios trebuie tratat personal, special, în funcție de capacitatea lui intelectuală și duhovnicească. Nu putem să-i tratăm pe toți la fel, oamenii sunt de diferite cate-gorii, și intelectuale, și sociale. Sigur că trebuie să avem în vedere ceea ce spun Sfinții Părinți, anume că nu tre-buie să te uiți la fața omului, la posibilitățile materiale pe care le are sau la funcțiile, la pozițiile sociale pe care le deține, e adevărat! Dar, în același timp, trebuie să-l cântărești și din punctul acesta de vedere, să-l privești pe fiecare după starea lui socială, intelectuală, chiar materială. Oamenii sunt foarte diferiți și trebuie tra-tați ca atare. De fapt, și relația lui Dumnezeu cu noi, cu fiecare, este tot așa, foarte personală și specială. Dacă noi vorbim despre un Dumnezeu personal, despre Per-soanele Sfintei Treimi și suntem făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, atunci trebuie să înțelegem că și relația lui Dumnezeu cu omul este foarte perso-nală și specială. Și, dacă omul este o persoană unică și irepetabilă, de asemenea trebuie să știm că fiecare om trebuie tratat în mod unic!

Am avut și eu un caz din acesta și chiar mă întrebam, dacă și duhovnicul poate să renunțe la un fiu duhovnicesc.

Poate să renunțe. Eu am făcut-o, cu strângere de inimă, zilele trecute – se întâmplă foarte rar lucrul acesta, încă o dată, sunt cazuri excepționale – dar, după ce m-a chinuit ani de zile și efectiv m-a terorizat, am zis: „Gata, s-a terminat.” Nu știu dacă s-a terminat, sigur că se insistă, dar, cel puțin la momentul acesta, eu nu mai sunt duhovnicul persoanei respective. Ce să facem?! E greu, e foarte greu de luat o asemenea decizie, să știți, foarte greu, pentru că ești responsabil și înaintea lui Dumnezeu. Dar sunt situații, și o să vedeți, în istoria vieții fiecăruia dintre dumneavoastră, că este necesar să facem lucrul acesta.

Foarte important: locul, felul și poziția fiului duhovnicesc în timpul spovedaniei. M-a inspirat un duhovnic din Grecia, din Atena, părintele Constantin, care știa românește și care a fost profesor, o vreme, la Craiova. Locul în care se săvârșește spovedania trebuie să fie neapărat unul de maximă intimitate, dar nu neapărat de maximă siguranță. Trebuie să știm că spovedim și oameni bolnavi psihic sau cu intenții rele. Așadar, trebuie să fie de maximă intimitate, dar, în același timp, să putem și să ne protejăm cumva, să fie acces, neapărat, să se poată interveni în orice moment. Eu am spovedit și pușcăriași, și erau criminali notorii, dar eram păziți. Spovedeam

într-o cameră, gardianul nu era în aceeași încăpere, dar era la ușă.

Ușa era de sticlă?

Nu! Însă poate fi o soluție. Noi, aici, la Nicula, avem sticlă, dar am pus niște perdelețe, pentru curioși. Este bine să fie transparență, din punctul acesta de vedere, să fie intimitate, dar să fie și transparență. Pentru că se judecă: de ce a stat atât de mult, ce a vorbit atât, oare ce a făcut atât... și altele.

Poziția de a sta în genunchi fiul duhovnicesc nu e întotdeauna cea mai potrivită. Nu poți face cu toată lumea lucrul acesta, dar cel puțin cu cei mai tineri ar trebui să începem și să îi obișnuim să nu stea în genunchi când se spovedesc, să șadă pe scaun și ei, precum duhovnicul, să șadă și fiul duhovnicesc. Asta am văzut eu la părintele Constantin și m-a impresionat foarte mult; adică nu era cu epitrahilul pe capul fiului duhovnicesc, acesta stătea pe scaun, ca și duhovnicul, și vorbeau, față către față. Adică spovedania nu se făcea *pe ascuns*, așa, sub epitrahil... Dacă stau în genunchi nu este o greșeală, ci obișnuință. Și eu, când mă spovedesc, stau în genunchi.

Poziția nu este, cumva, primul act de pocăință al penitentului?

Poate fi, dar nu neapărat. Dacă ar fi să-l luăm ca exemplu pe vameșul din Evanghelie (Lc 8, 13), eu nu cred că stătea în genunchi. Stătea în spate în biserică, cu capul

plecat și-și bătea pieptul și se pocăia, în felul lui, așa cum știm. Nu neapărat. Șederea în genunchi este o poziție, să zicem mai *pocăită*, mai smerită.

Ca și poziția la rugăciune...

Poziția la rugăciune, să știți – aici iar avem o problemă –, nu este în genunchi! Poziția corectă este a sta în picioare, cu capul plecat, cu capul la icoană, la candelă, în fine... Deci, poziția de rugăciune corectă este a sta în picioare, și eu o cer din ce în ce mai mult credincioșilor la serviciul public. Adică, la biserică, neapărat în picioare. La Epicleză se mai îngăduie, doar și noi ne punem în genunchi, dar în rest, nu, nici măcar la citirea Evangheliei. Mai ales că noi avem biserici pline, arhipline, aglomerate, e foarte deranjant: unul stă în picioare, unul stă în genunchi. Apoi, sunt oameni cu probleme, nu pot sta în genunchi, și, credeți-mă, nu e potrivit ca la biserică să se stea în genunchi! Să se stea în picioare!

Si cum reușim să-i facem pe oameni să înțeleagă...?

Să le spunem! Încet, le spunem și într-o predică, le mai spunem și în particular, te mai întreabă și ei; află, aud, acum oamenii sunt informați.

În momentul în care ne ducem să ne împărtășim, noi stăm în genunchi, cu lumânarea aprinsă, apoi ne ridicăm, ne împăr-

tășim, dar rămânem în picioare, că am fost iertați, dezlegați.

Da, dar acestea sunt niște tradiții izvorâte dintr-o pietate specială față de Sfintele Taine, ele nu sunt legi. Acestea sunt practici care, în general, sunt izvorâte din evlavie. Dar evlavia, de multe ori, are probleme, că mai este și câte o evlavie din aceasta băbească.

Dar și Domnul Iisus, în grădina Ghetsimani, stătea în genunchi (Lc 22, 41)...

Da, dar a fost o rugăciune particulară și intimă. În rugăciunea ta particulară, da, acasă poți să stai în genunchi, poți să stai cum simți că te poți ruga, dar, când ai pe altul lângă tine, nu poți să-ți permiți să stai oricum la rugăciune, să nu-l deranjezi pe celălalt.

E foarte greu, că într-o biserică e într-un fel, în altă biserică e în alt fel, și aceasta e o problemă...

Încă o dată, credincioșii tăi sunt chipul și asemănarea ta. Oamenii se obișnuiesc. Acum, sigur că dintr-o dată nu puteți face lucrurile acestea, sub nicio formă să nu forțați.

Problema următoare este a clopotelului, când sună ca să se pună jos...

Dar și aceasta e o tradiție catolică. Nu e de la noi, nu este ortodoxă.

Dar zic așa, la credincioși, dacă preotul nu sună clopotelul, oamenii cred că ceva s-a întâmplat...

Bine, dar acesta e un obicei, care nu e ortodox.

Oamenii leagă Spovedania de prezenta neapărată a epitrahilului pe cap, dacă nu-l au, parcă ei nu simt putere.

Deci, dacă e așa, așa să faci.

În același timp, există unii care nu pot, într-adevăr, să stea în genunchi, să se așeze, și stau pe scaun, iar când le zic: „Haideti, acum facem dezlegarea, nu vreți să stați în picioare sau în genunchi, cumva?” „Nu, rămân tot aici”. Ei, dar asta nu e puțină comoditate? Să-i dau dezlegare, și el stă pe scaun?!

O face din comoditate? Dacă o face din comoditate, sigur că e păcatul lui, dar, în general, nu se face din comoditate, sunt bolnavi. Iar dacă vrea epitrahilul pe cap toată spovedania, să-i ții epitrahilul pe cap toată spovedania.

Chiar dacă stă în șezut?

Atunci tu stai în picioare, n-ai ce să faci. Acestea, de obicei, sunt spovedanii scurte, îți spune că pe toate le-a făcut.

Nu au exercițiu să stea în genunchi, se obosesc, și-atunci spovedania devine de la sine un chin, pur și simplu un chin. După aceea, prin faptul că nu comunică direct cu duhovnicul, că nu reușesc să aibă un dialog, se face totul pe ascuns, așa cum au făcut și păcatele. Dezlegarea să se dea neapărat cu epitrahilul, altfel nu se poate. O experiență a Înaltului Bartolomeu: când se spovedea, o făcea în genunchi, sub epitrahil; desigur, bolnav, înainte de a se muta la Domnul, s-a spovedit șezând. Eram acolo, nu eu l-am spovedit, ci Preasfințitul Vasile. Povestea însă că la Văratec, retras, după ce-a ieșit la pensie, se spovedea la părintele Cleopa. Cum era spovedania? Se ducea la părintele Cleopa și ieșeau amândoi la plimbare, prin livadă, stăteau de vorbă și, când se întorceau înapoi, se puneau în genunchi și părintele îi dădea dezlegarea. În orice caz, cu intelectualii trebuie să avem o spovedanie pe măsura lor. Părintele Nicolae a pățit, eu am fost martor. A spovedit pe cineva căruia i s-a făcut rău. Nu era obișnuit, nu s-a mai spovedit până atunci, a stat în genunchi cu epitrahilul pe cap până a amețit, i-a fost rău.

*Părinte, un exemplu, ca să înțeleagă unii.
Am spovedit acum, în ajunul hramului, aici,*

la mănăstire. A venit multă lume și așa era situația, că trebuia să stea acolo, în genunchi; o persoană a stat vreo 50 de minute și am încheiat spovedania, iar la final a zis: „Părinte, pot să mai stau, că nu mai pot să mă ridic!?”. Deci, dacă spovedaniile sunt mai ample...

Dar 50 de minute la un hram de mănăstire, cum e acesta de la Nicula, e foarte mult!?

Cu o persoană care se spovedește rar și despre care simțim că, poate, ar mai avea de spus, dar a depășit 5-10 minute, mai stăm? Sau îi dăm dezlegare, o împărtășim și o mai chemăm a doua oară?

Așadar, aici e problema: credincioșii nu au duhovnic! În momentul în care ai duhovnic, nu trebuie să stai mult la spovedanie și orice întâlnire cu duhovnicul e o spovedanie. Părerea mea este că spovedania nu este un moment, este o stare. Că-i zicem noi metanoia sau altfel, spovedania este o stare permanentă pe care noi trebuie s-o avem. Eu, de exemplu, ori de câte ori mă întâlnesc cu duhovnicul meu, și dacă stau de vorbă, și dacă stau la masă, dobândesc o libertate extraordinară, maximă. Stau de vorbă cu el ca și cum aș fi sub epitrahil, iar eu o consider o spovedanie, sigur că nu în forma sacramentală, dar pentru mine... De-aceia e foarte important! Dacă ai

duhovnic, trăiești o libertate extraordinară! Oamenii nu o simt, la început, simt un fel de dependență, dar, până la urmă, au să-și dea seama. Eu așa simt, așa fac și așa am încercat cu cine se poate, dar nu se poate cu toată lumea, pentru că oamenii sunt foarte închiși, foarte ermetizați, au o carapace care e foarte greu de îndepărtat...

Sunt cazuri și cazuri, chiar dacă e coada foarte mare afară...

Aici apare și problema împărtășaniei – o să ajungem și acolo –, adică deasa împărtășanie numai aici se poate aplica, la cei care au duhovnici, se spovedesc frecvent și, deși înaintea împărtășaniei nu se spovedesc efectiv, au binecuvântare sau primesc doar dezlegare. Nu poți să-i spovedești pe toți înainte de Paști, ca să se poată împărtăși, sau de Rusalii sau la alte praznice mari. Totuși, după ani de zile, o să vă dați seama că aveți foarte mulți fii duhovnicești și că nu aveți cum să-i spovediți înainte de a se împărtăși. Nu se poate, este imposibil! Și-atunci, le dai dezlegare, pur și simplu, să se împărtășească, dar tu știi cui îi dai dezlegare pentru împărtășanie.

Si mai ales cei care postesc din Joia. Mare și până la...

Da, dar și-aceea e o invenție... Vinerea Mare se postește, Sâmbătă chiar e îngăduință, să știți. Dacă citiți în cărțile de tipic, veți vedea că se mănâncă obișnuit...

Atenție la spovedania femeilor, a bolnavilor psihic sau oligofrenilor, a persoanelor instituționalizate, orfani și bătrâni! În ceea ce privește spovedania femeilor, ele foarte ușor se atașează, chiar se îndrăgostesc de duhovnici, asemeni elevilor de profesorii lor. Avem o problemă foarte mare, de aici și căderile preoților. Datorită faptului că în familie nu mai comunică, nu găsesc înțelegere, se regăsesc în legătura cu duhovnicul. Sunt duhovnici care mai bravează și care se implică, Doamne ferește! Trebuie maximă atenție! La început crede că are o legătură specială cu Dumnezeu, dar substituie și, până la urmă, își dă seama că legătura „specială” este cu duhovnicul.

În ce condiții poate spovedi preotul preoteasa?

Doar înaintea morții!? Oricum, în condiții speciale, în situații limită! Este recomandat ca preotul și preoteasa să aibă același duhovnic, și copiii, la fel ca la medicul de familie, chiar generații după generații. Aș adăuga aici necesitatea participării duhovnicului, inclusiv dacă este monah, la evenimentele cruciale din viața fiilor duhovnicești: botez, cununie, înmormântare. Trebuie discutate și echilibrate și aceste situații. Că nu se fac în mânăstiri botezuri și cununii este o chestiune, însă participarea duhovnicului, inclusiv a celui călugăr, la aceste evenimente, este firească, deși canonul interzice călugărului oficierea slujbei, iar nu mânăstirii! Ar fi ideal ca toți credincioșii să se spovedească la parohul lor. Ar fi

ideal, dar greu de realizat, nu se poate insista, există libertate... În orice comunitate ai fi, nu ești iubit și agreat de toată lumea, nu ești pe aceleași „lungimi de undă”, sunt probleme...

Am întâlnit un caz: mireasa era din parohie și el, mirele, era din altă parohie, dintr-o altă zonă a țării, și, bineînțeles, au venit amândoi la Spovedanie, cu o zi înainte de cununie, de taină, iar femeia, mărturisește: „Trăiesc cu el de câțiva timpi”, în vreme ce el spune că n-a avut nicio relație cu ea.

În general, ele sunt mai sincere, femeile sunt mai evlavioase, bărbații vin din urmă mai greu...

E bine să lasăm, pe ultima zi Spovedania mirilor? Așa vin și la noi, vineri sau sâmbătă...

Cred că spovedania mirilor e și un moment de cateheză, așadar trebuie chemați; noi, la catedrală, îi chemăm în săptămâna respectivă. La parohii, puteți să-i programați, să stați de vorbă cu ei, iar atunci să-i și spovediți. Oricum e bine de făcut puțină cateheză înainte de cununie. Nu știu când îi mai prinzi...

Mai este un aspect, care poate este de interes pentru toți. În posturile mari, Postul Cră-

ciunului, al Paștelui, eu obișnuiesc, înainte de sărbători, să invit și alți colegi preoți, pentru că sunt și oameni în vârstă care vor să meargă, bunăoară în Cluj, la o altă biserică să se spovedească, și pe aceiași preoți îi invit în fiecare an. Adică, le pun la dispoziție să-și aleagă, dacă nu vor la mine, și la alt duhovnic să se spovedească.

Foarte bine, se poate, în comunitățile mari... Și noi chemăm, la catedrală, nu toți sunt fiii noștri duhovnicești, dar, la Paști și la Crăciun, vin foarte mulți creștini pentru spovedanie, și-atunci chemăm și câte zece preoți uneori, asemenea și la hramul de la Nicula.

În parohie era obiceiul să se facă, în Duminică a 5-a din Post, schimb între parohii.

Da, era o înțelegere. Cred că se poate face lucrul acesta.

De exemplu, un credincios dintr-o parohie are duhovnic și vine la hram, și, din evlavie, se spovedește. Nu mai ține cont că are duhovnicul lui, ci... hai să mă spovedesc, să mă împărtășesc.

Se poate, nu-i o problemă, în general există înțelegere, adică se dă o oarecare libertate. Dacă participi la un hram și vrei să te împărtășești, te duci și primești dezlegare.

Evoie! Spovedania prin telefon?

Când e ceva excepțional, când nu există altă posibilitate, se poate face lucrul acesta, de pildă te afli peste ocean...

Să revenim! Neapărat, atenție mare la spovedania femeilor și...

A femeilor tinere, să înțelegem...

O, nu, de orice vârstă! Și, dacă lucrurile au mers prea departe, sfatul meu este să renunțați, adică să fie sfătu- ită să se ducă la alt duhovnic.

Atenție și la spovedania persoanelor instituționalizate! Avem probleme cu orfanii, cu cei care au fost lipsiți de sen- timente paterne, materne, se atașează foarte repede. Dacă îi dai puțină atenție, deja își face iluzii. Doamne ferește să-l duci la tine acasă, că nu mai scapi de el! Trebuie foarte mare atenție! Adică să se păstreze, totuși, niște limite cu toată lumea, dar mai ales cu cazurile speciale, care ime- diat vibrează sentimental. Așadar, cu oligofrenii, cu bol- navii psihici, cu copiii abandonați sau orfani trebuie o ati- tudine foarte specială. Dacă se atașează, devin sufocați, chiar agresivi. Dacă îi lași să se apropie de tine, nu mai scapi de ei și, până la urmă, trebuie să iei o atitudine cate- gorică, drastică, care se poate termina cu consecințe grave.

Să nu faci din fiii tăi duhovnicești un alt tu însuși! Tre- buie să-i faci fiii lui Dumnezeu! Ziceam că fiii noștri sunt sau devin chipul și asemănarea noastră, dar trebuie să-i

faci chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Am găsit undeva scris: dacă îl faci pe fiul tău duhovnicesc un alt tu însuși, anatema! Deci, nu trebuie să te străduiești să-l faci pe fiul duhovnicesc ca tine, sub nicio formă, nici să gândească, nici să simtă...

Aceștia, sunt deja fani, nu mai sunt fii duhovnicești!

Da, și tu ești dumnezeul lor. Deci, trebuie propovăduit Dumnezeu, trebuie neapărat folosită experiența Sfinților Părinți, trebuie învățați să ducă o viață duhovnicească, care nu întotdeauna este și viața noastră. Dacă îi faci ca tine, e riscant.

Ideal este să-L propovăduiești pe Dumnezeu, în general, ca preot, prin faptele tale și prin cuvintele tale. Legat de aspectul acesta, să-i faci pe ucenici ca și tine, e și ispita asta foarte subțire să ne propovăduim pe noi înșine, nu pe Dumnezeu.

Da, sub nicio formă! Că te dai exemplu, că ai experiență... se pot folosi toate acestea dar, încă o dată, nu ai dreptul să-l faci pe ucenicul tău un alt tu însuși.

Poți avea foarte mulți fii duhovnicești, dar foarte puțini sau deloc ucenici! Eu fac diferență între conceptul de fiu duhovnicesc și cel de ucenic. Mai ales în cultura duhovnicească monahală, să zicem, se face diferență între fiii

duhovnicești și ucenici. Ucenicul intră într-o zonă mult mai intimă și mult mai apropiată cu părintele.

În concepția omului contemporan, în parohii, mai ales în parohiile foarte mari, cum avem și noi catedrala, toți credincioșii sunt fiii tăi duhovnicești și chiar îi spovedești pe cei mai mulți, dar foarte puțini sunt preocupați efectiv de viața duhovnicească. Sunt mulți care vin din spate, adică se străduiesc, se luptă și, în cele din urmă, îți dai seama că ei îți devin foarte apropiați, pentru că ei încearcă, prin tot ceea ce zic și fac, să fie ceea ce și tu îți dorești, că, până la urmă, și tu vrei – nu? – ca toți să se mântuiască. Problema este că fiii duhovnicești, pe măsură ce îți devin ucenici, încep și ei să te cunoască pe tine foarte, foarte bine și se pot sminti sau pot apărea alte riscuri. Sigur, se pot închea și sentimente sau alte lucruri care nu sunt sănătoase. Nu întotdeauna sentimentele sunt duhovnicești. Sentimentalismul, în general, e o problemă. Să aveți grijă și aici, la ucenici, foarte multă grijă.

Să nu faci afaceri cu fiii tăi duhovnicești, sub nicio formă. Dacă ai ajuns să faci afaceri cu fiul tău duhovnicesc, clar că nu-l vei mai avea fiu duhovnicesc, dimpotrivă, îl vei avea chiar dușman! La Nicula, când negociam proiectele și banii pentru construcție, nu negociam eu, îl chemam pe domnul G. B., chiar dacă era fiu de-al meu duhovnicesc cel care voia să ia lucrarea. Chemam pe cineva care se și pricepea la lucrul acesta, dar și ca să nu negociez eu cu fiul duhovnicesc. Este incompatibilitate!

Nici să dați împrumut! Să nu dați bani împrumut la fiii duhovnicești. Dacă le dați, dați-le de tot, cât puteți să-i ajutați sau au nevoie, Doamne ajută! Dacă le-ați dat bani împrumut și nu mai pot să returneze, vi i-ați făcut dușmani. Ajutați pe toată lumea, dar nu dați bani împrumut la nimeni, dacă se poate!

Dar nici nu cereți!

Da! Excepțiile întăresc regula, cum se zice, dar, deși ce vă zic acum are caracter general, eu vă sfătuiesc să nu dați bani împrumut. Tot la Nicula – părintele Nicolae șteie! – am avut câteva familii foarte apropiate de mănăstire, cărora le-am dat bani împrumut, nu mulți, nu i-am mai văzut pe la mănăstire, veci pururi. O familie a și trecut la catolici... Și nu le-am făcut nimic, absolut nimic. Atât, le-am dat banii și nu au mai putut să-i dea înapoi. Nu dați bani împrumut la fiii duhovnicești! Mai devreme sau mai târziu, o să vedeți, ajungeți la cuvântul meu!

Se poate, dar nu e recomandat să spovediți monahi. Ar trebui să fie și invers! Dar eu nu vă recomand să spovediți călugări.

Eu am fost, într-un an, la o mănăstire și o maică de acolo m-a rugat s-o mărturisesc, pentru că duhovnicul era plecat.

Aceasta a fost de moment, dar, în calitate de preot de mir, să nu fiți duhovnici la călugări.

Invers, e recomandat. E obligatoriu, poate...

Cel puțin, în ceea ce vă privește, ca preoți, cred că e recomandat să aveți duhovnic călugăr. Nu e obligatoriu, dar vă recomand! Sunt preoți cu experiență, preoți în vârstă, care, de asemenea, au experiență de familie și de pastorație și, iar, nu e nicio problemă. Aici, în Ardeal, există o simbioză între preoții călugări și preoții de mir, pe care n-o găsim în Moldova sau în sudul țării, și acesta e un plus pentru Biserică, să știți, pentru viața duhovnicească în general, dar și pentru a noastră, personală. Așadar, vă recomand, dacă aveți cazuri, îndrumați-i să meargă la stareții lor, la duhovnicii mănăstirii lor. Dacă monahul respectiv se duce la un preot de mir să se spovedească, el însuși este o problemă!

*Parintele Arsenie Boca, chiar așa spunea:
„Aveți preoții voștri, Spovediți-vă la ei!”*

Este necesară spovedania generală, atunci când cineva îți devine fiu duhovnicesc, dar nu numai atunci. Eu, în practică, la călugări făceam așa, inclusiv la cei care îmi deveneau fii duhovnicești. Nu imediat, dar, după o vreme, când constatam că va rămâne statornic, pretindeam o spovedanie generală. E ca radiografia pe care trebuie să o aibă medicul de familie, ca să știe tot istoricul bolilor. Trebuie să-ți cunoști fiii duhovnicești foarte bine. Și nu numai atunci, de asemenea în situ-

ații speciale. Noi o facem, de pildă, înainte de hirotonie, dar și în viața credincioșilor sunt evenimente importante. Sigur că, la operații grele, la boli, înainte de moarte, se impune de la sine. Dar, când cineva îți devine fiu duhovnicesc, este necesar ca, după o vreme, și nu foarte îndepărtată, să faceți o spovedanie generală. În mânăstire, doar atunci se știa că un frate nou este primit în obște, când starețul îl chema la spovedania generală. La început, era primit așa, să mai vedem... ne mai gândim..., dar, după o vreme, ziceam: „Spune-i fratelui cutare că trebuie să vină la spovedania generală!” Atunci știa că va fi primit în obște, până atunci, nu.

Și nu cumva era luată o hotărâre ca urmare a Spovedaniei?

Nu! Orice păcătos se poate călugări!

E bine ca noi să-i chemăm pe fiii noștri duhovnicești la Spovedania generală sau să le sugerăm?

Le sugerezi, sigur, dar și ei au să simtă nevoia aceasta.

Atenție, ești duhovnic, și nu psihiatru sau psiholog!

Noi nu suntem psihiatri și nici psihologi, să nu ne însușim atribuții de genul acesta. Noi suntem duhovnici și lucrăm prin harul Sfântului Duh, să fim conștienți de asta.

Ieri a fost o discuție pe tema aceasta, și chiar s-a încurajat, cumva, înspre știința psihologiei...

Sub nicio formă! Știința aceasta însumează concluzii la care noi am ajuns de mult timp, prin practică. Dar lucrarea duhovnicească are alte mijloace. De pildă, părintele Rafail Noica îndeamnă ca, atunci când ai o problemă majoră și vrei un răspuns din partea lui Dumnezeu, să te rogi, să te duci la duhovnic cu încrederea că Dumnezeu îți vorbește prin gura lui, iar primul cuvânt pe care ți-l va spune îl iei ca din partea lui Dumnezeu*, înțelegeți? Și-atunci, unde sunt psihologul și psihiatrul? Tu nici nu știi ce ai spus, probabil, nici nu îți aduci aminte. Sunt mulți oameni care vin, după ani de zile, și zic: „Părinte, am fost cândva și mi-ați răspuns exact ce aveam nevoie...” Iar tu nici măcar nu-ți aduci aminte ce i-ai zis, poate nici povestea lui!? Dar i-ai spus un cuvânt, care a cântărit atât de greu încât viața lui s-a schimbat. Or, aceasta nu e de la tine, că tu ai făcut un calcul psihologic, este lucrare dumnezeiască.

Achimandritul Sofronie: Spune, foarte frumos, că, acolo unde începe lucrarea lui Dumnezeu, știința nu se mai aplică.

Dar dacă noi nu începem cu lucrarea lui Dumnezeu și începem cu știința...

* Rafail Noica, *Cultura Duhului*, ed. cit., pp. 47-48, 129-130.

Noi nu suntem psihologi, dar nici psihologii să nu țină loc de preoți!

Așa e, dar persoanele bolnave, cu probleme patologice, trebuie îndrumate delicat la medic, la psiholog și la psihiatru.

Sfântul Apostol Jacob spune că dacă „e cineva bolnav între voi, chemați preoții Bisericii, să se roage pentru el”! (Iac 5, 14)

Așa este și așa și facem, dar sunt persoane care trebuie ajutate și de medici. Nu trebuie excluși medicii, nici ei nu trebuie să ne excludă pe noi, dar nici noi pe ei. Sunt persoane cu probleme și sunt din ce în ce mai multe, cum zicea părintele Vasile Istrate. Sunt oameni bolnavi. Cel puțin în ultimii ani, eu am observat o depresie generală, care e patologică. Oamenii nu mai știu încotro să se îndrepte, nu mai au soluții. Sigur că trebuie să-i îndrumăm și la maslu și să le facem rugăciuni, nu se pune problema, dar nu excludem medicii și medicina!

Unul dintre sfaturi: **dacă nu-ți mai folosești fiul duhovnicesc, îndrumă-l spre altul/alții** pe care-i cunoști. E bine, totuși, să nu-i lași pe mâna oricui – să mă iertați! –, și printre noi sunt lupi îmbrăcați în piei de oaie. E periculos să-i lași să ajungă pe mâna oricui, mai ales unde se verifică, unde știi clar și concret, iar noi știm multe, foarte multe; foarte multe lucruri știm noi și unii despre

alții. Așadar, trebuie să avem în vedere să nu-i lăsăm pe mâna oricui. Iertare!

Să dai canon numai fiilor tăi duhovnicești și, dacă se poate, numai până la următoarea spovedanie. Adică, dacă nu sunt fiii tăi duhovnicești, dacă s-au spovedit de conjunctură, poți să le dai doar un mic canon de rugăciune. Nu ai dreptul să dai canon, mai ales dacă are duhovnic. Sunt fii duhovnicești care se spovedesc la altcineva, pentru că le e rușine să meargă la duhovnic și să-i spună. Trebuie să le spui: „Chiar dacă te-ai spovedit la mine, te duci la duhovnicul tău și repeți spovedania. Repeți spovedania!”

Și atunci nu-l dezlegi la împărtășanie.

Depinde de păcate. Când e vorba de oprit de la împărtășanie, părinților, sfatul meu duhovnicesc este să nu o faceți decât până la următoarea spovedanie, să nu dați mai mult, de exemplu: un an, trei, șapte, cincisprezece!?

Dacă un credincios vine și îți mărturisește faptul că duhovnicul sau un alt preot i-a dat oprire de la Sfânta Împărtășanie, iar tie îți mărturisește păcatul respectiv și altele pe lângă, noi îi putem da, pentru mărturisirea făcută, dezlegare?

Nu! Adică el a mai mărturisit păcatele. A primit dezlegarea pentru păcate. E vorba de canon.

*Mi s-a întâmplat chiar aici, la mănăstire.
Am Spovedit o credincioasă, care era oprită
de la împărtășanie.*

Acela e un canon. Dar nu că nu a fost dezlegată de păcate! Cum se încheie spovedania? Eu nu pot să pricep asta! Cum închei o spovedanie, dacă nu-i dai dezlegare? Îi dai dezlegare de păcate!

*Dezlegarea de păcate i-o dau, dar pentru
împărtășanie...*

Noi am legat prea mult spovedania de împărtășanie și invers. Aici e o problemă care trebuie să ne-o lămurim: nu sunt legate indisolubil, în sensul de timp și spațiu, nu!

*Din oamenii, se Spovedesc aici, își Spun păcatele,
primesc canon și merg la altul și-i dezleagă...*

Cine l-a legat, trebuie să-l și dezlege! Acum, tot de la caz la caz, dacă duhovnicul respectiv și-a permis... Dacă nu e fiul tău duhovnicesc, nu poți să-i dai un canon de genul acesta. Deci, dacă omul a venit și a mărturisit păcate grele, trebuie să-i spui neapărat că are nevoie de duhovnic și că numai el, până la urmă, poate să-i rezolve problemele, deoarece păcatele au consecințe. De pildă, un abort are consecințe pe toată viața. Avem femei la vârste

înaintate, care nu s-au obișnuit cu gândul omuciderii, conștiința le acuză din ce în ce mai mult, chiar dacă acum sunt vârstnice și cuminți. Problema avortului e delicată și conștiința e foarte încărcată, în privința aceasta.

Dacă dai dezlegarea, automat trebuie să se împărtășească?

Nu!

Cred că poate să fie o persoană care a primit un canon greu, de câțiva ani, dar ea, între timp, vine și se spovedește.

Poate să se spovedească. Chiar dacă nu se împărtășește, se poate spovedi de câte ori dorește. Dacă are duhovnic, atunci să meargă la respectivul să-i dea dezlegare. Duhovnicul, dacă e responsabil, știe limita: între timp pot interveni probleme, cum ar fi boala sau iminența morții.

Chiar dacă se spovedesc, nu pot să se împărtășească până când nu-și rezolvă problema. Tu îl dezlegi de păcate, dar nu se poate împărtăși până când el nu-și oprește păcatul. Nu tu-l oprești, ci păcatul lui îl oprește de la împărtășanie. Oricui se spovedește îi dai dezlegare, dar nu e obligatoriu să se și împărtășească.

Fiecare spovedanie e și un moment de cateheză. În spovedanie, trebuie să-i și catehizați, să le explicați cum stau lucrurile, chiar puteți să le arătați din Molitfelnic ce

se zice pentru păcatul cutare. Se vor îngrozi, e drept, dar frica păzește.

Dacă nu e prima dată...

Nu, prima dată, nu! Totuși, cel puțin la primele spovedanii, trebuie să fim foarte îngăduitori și așa... să tatonăm, să ne dăm seama și noi cine e în fața noastră. Încet, încet, cu pași mărunți, trebuie continuat.

Aș vrea să vă spun – aproape de canoanele la spovedanie – eu am primit o sugestie de la un tânăr foarte credincios. Zice: „Părinte, ați putea să vă folosiți și de următorul canon, la un tânăr, de exemplu, zicea, și la cei mai în vârstă, să le dai canon ca, într-o perioadă de câteva luni, să aducă la biserică cel puțin o persoană”. E un lucru foarte mare.

Asta e un lucru potrivit, da.

Cineva a făcut un păcat, avort. I-a dat canon să boteze un copil, dar deja au trecut 30 de ani și nu a botezat; nu putea să ia un copil de pe stradă și să-l boteze. Nu s-a spovedit 20 de ani, din cauza aceluia canon...

Cu botezul e o practică, să știți că eu am moștenit-o așa de la înaintași și de la mulți părinți pe care i-am cunoscut în viața mea. Se încearcă o compensare. Copiii avor-

tați sunt o problemă. Ce facem cu ei, totuși? Aceasta e problema! Adică trupul poate fi ucis, atât cât a fost el, dar sufletul nu, sufletul e nemuritor, ce se întâmplă cu el? Nu se mântuiește? Noi îi pomenim, chiar la Liturghie, la Proskomidie: *prunci fără de vreme, parte bărbătească și parte femeiască*. Unii părinți zic că nu se pomenesc. Ba, se pomenesc, cu caracter general, dar se pomenesc.

Ceea ce cred eu este că acești copii nu trebuie lăsați așa. Trebuie conștientizate femeile, dar nu numai, că n-au făcut singure copiii respectivi; și bărbații sunt vinovați, și ei trebuie spovediți. Dacă a fost de acord, dacă nu a oprit-o să facă avort sau dacă chiar el a împins-o să facă acest lucru, e la fel de vinovat, nu? Trebuie făcut ceva cu copiii aceștia. Și-atunci, părinții duhovnicești au încercat formule compensatorii, au îndemnat la fapte bune, să se boteze copiii familiilor sărmăne, să aprindă lumânări. Dar cred că acești copii trebuie pomeniți, trebuie individualizați, personalizați, pentru că sunt suflete, sunt persoane, la urma urmei. Dacă nu, ce sunt, ceva abstract?

La copiii avortați am găsit și alte compensări. Cu botezul nu se reușește. Dar la *luminație* – pomenirea morților, în Ardeal, de inspirație catolică –, pe lângă morții la care te duci, mai găsești morminte părăsite: ia numele, pune o lumânare. În primele veacuri creștine, nu reușeau toți

* Liturghier, ed. cit., p. 107.

cei ce credeau în Hristos să fie botezați înainte de martiriu. Însă cei care reușeau își luau numele celor care nu apucau să fie botezați. Nu era substituire, dar era o formă de asumare! Nu știu, Dumnezeu știe! De aceea, părinții duhovnici îndemneau să se facă un botez. Cred că nu trebuie lăsați la întâmplare. Sunt copii care s-au născut și le-au dat nume și au murit înainte de botez. Atunci? Acum, oamenii le dau nume dinainte... Așadar, cred că se pot personaliza inclusiv cu nume și se pot face rugăciuni. Că nu facem parastase... Dar, dacă se pomenesc la Liturghie, la Proscomidie, în general...

La noi la ședință, la Fluedin, a fost întrebarea aceasta și toată lumea a zis că parastasul se poate face, că parastasul e o rugăciune de iertare. E vorba de sinucigași. Părintele protopop a ridicat problema și a zis să nu-i judecăm noi pe pământ. Parastasul e o rugăciune de iertare.

Eu am prins tradiția aceasta. De exemplu, sinucigașii nu erau înmormântați în cimitir, ci în afara lui, dar, după șapte ani, erau aduși în cimitir. După șapte ani erau dezgropați, înhumați din nou, în cimitir, cu toată rânduiala înmormântării și începeau să se facă slujbe după tradiție. Dar cred că se pot face parastase. Dacă la Liturghie nu pot fi pomeniți, totuși, chiar nu facem nimic pentru oamenii aceia? Nu cred că e corect!

A fost un articol pe tema, aceasta în ziarul „Lumina” și scria, clar că sunt anumite momente când poți să-i pui pe sinucigași la pomenit.

Când e pomenirea generală a morților, se pot pomeni.

Noi intervenim cu rugăciunea, iar Dumnezeu dispune.

Sigur că Dumnezeu dispune, și Dumnezeu e mai bun ca noi.

S-au ridicat mulți care au spus că, poate, în ultima clipă, s-a gândit la Dumnezeu și a zis, ca tâlharul de pe cruce: „Dumnezeule, iartă-mă!” Iar noi îl judecăm pe pământ și zicem că nu-i facem parastas.

Mai este o problemă în ceea ce privește sinucigașii, să știți că e un lucru care se repetă în istoria neamului respectiv. Și-atunci, care e rezolvarea? În general, din generație în generație, în neamul unde s-a întâmplat o sinucidere, se mai întâmplă. Și-atunci, care e soluția? Nu rugăciunea? Nu slujbele?

Nu faci sfeștanie la casa sinucigașului? O faci!

Chiar e obligatoriu, la oricine!

Când cineva vine cu gânduri sinucigașe sau chiar cu încercări de suicid, întreb dacă nu cumva în familie, cândva, cineva...? S-ar putea să știe, dacă nu, să întrebe pe părinți și va afla că cineva din familie s-a sinucis. Și atunci ce faci? Te rogi pentru amândoi! Unii părinți spun că sunt suflete neodihnite care influențează negativ, transmit, se resimt în neamul respectiv, iar atunci trebuie intervenit cumva și nu se poate interveni decât cu rugăciuni. Și rugăciunile care sunt? Liturghia, pomenirea!

Anul trecut a fost, după cum știți, la Tarnița, aceea sinucidere a unui tată cu doi copii. Ei, aici, spuneti-mi, vă rog, copilașii aceia. – unul era bolnav, unul era minor – ce vină aveau ei? Sufletele lor... nu ne putem ruga pentru ei?

Ne putem ruga pentru ei, e vorba de el. Este o întâmplare despre Sfântul Paisie cel Mare. Acesta avea un ucenic, care s-a lepădat de Hristos și a murit neîndreptat. Sfântul Paisie se ruga însă pentru ucenicul lui, și i Se înfățișează Hristos, în vedenie, spunându-i: „Pentru cine te rogi, Paisie? Nu știi că el s-a lepădat de Mine?” Dar Cuviosul a continuat și s-a rugat, ani îndelungați, și din nou i S-a arătat Hristos și i-a zis: „Pentru dragostea pe care i-ai purtat-o ucenicului tău, te-ai făcut asemenea Mie și l-ai mântuit”*. Așadar, dacă te poți ruga pentru cel

* În Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdi și iadul smereniei*, ed. cit., pp. 96-97.

care s-a lepădat de Hristos, nu te poți ruga pentru sinucigași?

Cred eu că e mai mult să te lepezi de Hristos decât sinuciderea, deși ambele sunt păcate împotriva Duhului Sfânt. Sinuciderea și lepădarea de Hristos sunt păcate împotriva Duhului Sfânt, care nu se iartă „nici în veacul de acum, nici în cel ce va să fie” (Mt 12, 32).

Cred că aceste restricții au o logică pedagogică, ca să nu încurajăm fenomenul și în ceea ce privește avortul, și în ceea ce privește sinuciderea. Dar, în realitate și în practică, trebuie să facem rugăciuni pentru ei. Noi nu știm judecățile lui Dumnezeu, sunt nepătrunse, nu le cunoaștem noi.

Am întâlnit, în Grecia, o familie: ea era din România, căsătorită acolo, o unguroaică convertită la ortodoxie, care are un copil autist. Acum, copilul trebuie să aibă vreo 30 de ani; el nu știe ce e cu el, deși – ați văzut – în ultima vreme, cercetările științifice spun foarte multe lucruri pozitive despre acești copii. Dar mama lui a fost foarte interesată de ce se va întâmpla cu el: copilul acesta se mântuiește sau nu se mântuiește?

A primit un răspuns de la un duhovnic, în felul următor: în împărăția lui Dumnezeu, dacă vom ajunge – să dea Dumnezeu să ajungem! –, vom avea vârsta bărbatului desăvârșit, zicem noi, vârsta lui Iisus Hristos, aproximativ treizeci de ani, când omul are toată deschiderea: toate capacitățile intelectuale, fizice și spirituale sunt la

nivel maxim, deschise total. În împărăția lui Dumnezeu, toți vom avea aceeași vârstă, nu contează că ai murit copil sau bătrân. Deci, vom avea integralitate din toate punctele de vedere. Și ea a primit o mare mângâiere, adică și-a dat seama că fiul ei, chiar dacă e limitat, poate să se mântuiască. Părintele Teofil Părăian se întreba cum va fi în cer, tot orb? Și era mulțumit și să fie orb, numai să fie în Rai. Dar nu va fi orb, nu?

Când mergem la căpătâiul muribunzilor, noi nu putem împărtăși pe cei care nu sunt în deplinătatea facultăților mintale.

Nu e adevărat!

Cu autiștii, e altă problemă, dar tot așa, comparativ cu cel care e redus, nici el nu pricepe ce se întâmplă cu el. Îi putem oferi Sfânta Împărtășanie, dacă nu-l putem nici spovedi? Ce poți să-i faci? Îi dai dezlegare.

Păi, un autist are mintea unui copil de cinci ani, deci practic, chiar dacă are șaptezeci de ani, el e tot la cinci ani. Pe un copil până la șapte ani îl împărtășești, nu?

Sunt autiști care pot să facă și calcule matematice...

Da, acum am auzit de un copil autist că a fost dus cu avionul, dintr-un loc în altul, și, după ce a ajuns acasă,

a făcut o hartă, la scară, cu tot ce a văzut el, cu amănunte. De unde e aceasta?

Deci, capacități intelectuale au, dar nu pot să socializeze.

În ceea ce privește împărtășirea pe patul de moarte, mai ales dacă sunt oameni cunoscuți, nici nu se poate pune problema să nu-i împărtășești. Trebuie să-i împărtășești! Chiar dacă nu i-ai cunoscut, stai de vorbă cu familia, ți se va spune cine e și în virtutea aceasta îl împărtășești. Am găsit într-o carte duhovnicească – sigur că lucrurile sunt duse la extrem, dar pot fi folosite în situații de genul – despre cineva care, subit, a avut un accident și, înaintea morții, a chemat preotul, dar s-a întâmplat să nu fie acolo un preot, așa că s-a spovedit la persoana de lângă el. I-a spus toate câte a făcut acolo. Și el a murit, mila Domnului! Iar după ce a venit preotul, l-a spovedit pe respectivul, care a primit mărturisirea muribundului. „Mărturisiți-vă așadar unul altuia păcatele!” (Iac 5, 16) În practică, se întâmplă foarte rar. Eu, în atâția ani, am găsit și asemenea experiențe. L-am spovedit pe cel care nu s-a spovedit o viață întreagă și a murit, prin copilul sau soția lui sau cineva foarte apropiat. Și i-am dat dezlegare persoanei respective. Un lucru extrem și în condiții foarte, foarte speciale. Nu trebuie să fim foarte înguști! Sigur, să avem drept repere canoanele, învățătura de credință și toate celelalte, dar, în același timp, să

avem și un orizont mai larg și să-L vedem pe Dumnezeu conlucrând cu oamenii și în favoarea lor!

Îmi aduc aminte de nenea Traian, de la Dej: venea la Nicula, de când eram la Capela militară. Am aflat că e în comă, în spital, în Cluj-Napoca, și că va muri. L-am sunat pe preotul de la spital: „Te rog frumos, te duci și-l împărtășești”. A spus: „Nu, dacă nu e conștient, nu-l împărtășesc!” „Dar se spovedește la mine, de ani de zile, omul acesta venea în fiecare duminică la Nicula”. Nu, nu a vrut nicicum să accepte preotul, dacă omul nu era conștient. S-a dus, totuși, la el în salon. Când a intrat preotul, de la Dumnezeu, omul și-a revenit, s-a ridicat, s-a spovedit, s-a împărtășit, s-a pus înapoi în pat și a murit. Aceasta a fost prin mila lui Dumnezeu, pentru preotul care n-a vrut să-l spovedească și să-l împărtășească. Dar nu e voie să se întâmple așa ceva, când tu știi și-l cunoști pe omul respectiv. Nu aveam cum să ajung de la Nicula până la Cluj, să apuc să-l împărtășesc!

Mi s-a întâmplat faptul ca, la penitenciar, participarea la slujbele religioase fiind liberă, să participe la Sfânta Liturghie și deținuți care aparțin altor confesiuni. Și mi s-a întâmplat, nu o dată, ca un deținut, aparținând unui cult neoprotestant, să-mi zică: „Părinte, vreau să mă spovedesc”. „Dragul meu, uite, în doctrina și învățăturile reli-

giei tale, nu există astfel de Spovedanie ca la noi". Zice: „Părinte, eu simt că, dacă dumeata mă Spovedești, mă liniștesc și viața mea va lua altă turnură". Și i-am spus: „Da, dacă tu, vrei". Și l-am pus în genunchi, în altar, i-am dat Sfânta Cruce în mână, a luat crucea, tremurând, i-am pus epitrahilul și l-am Spovedit. Întrebare: pe acești oameni, care sunt botezați în numele Sfintei Treimi, se curine, se poate să le oferim, în cazuri din acestea speciale, Sfânta Împărtășanie?

Nu, dar de spovedit poți să-i spovedești.

Dar ce facem cu acest cuvânt: „Pe cel ce vine la Mine, nu-l veți scoate afară". (In 6, 45)

Deși recunoaștem botezul – cu romano-catolicii și cu protestanții ne recunoaștem reciproc botezul – nu avem comuniune euharistică. În virtutea aceasta, poate fi spovedit, dar nu poate fi împărtășit.

Aș vrea să vă întreb, părinte, dacă este benefică Spovedania. unui credincios pe patul de moarte, ținând cont că el nu s-a mai Spovedit în viață numai o dată? Am fost chemat eu la, un caz, un bolnav de cancer, la mine în parohie, în vârstă de 42 de ani și medicii,

bineînțeleș, i-au mai dat șanse cu boala, dar el și-a agravat-o prin băutură și prin alte lucruri, deci n-a ținut cont de sfatul medicului. Și nu s-a mai spovedit numai când s-a căsătorit. Și, în ziua când Dumnezeu a hotărât să treacă la cele veșnice, m-a chemat de dimineată și l-am spovedit; și el nu s-a mai spovedit decât o dată. Și pe urmă a și murit.

Da.

Referitor la muribunzi, cred că este foarte important să fim atenți cât de conștienți sunt oamenii, pentru că mie mi s-a întâmplat, de exemplu, eram convins că spun ultima rugăciune și se duce și, totuși, în momentul în care am închis chivotul, am văzut un gest de panică pe fața femeii. Stătea, deci aștepta, chiar dacă erau ultimele răsufări, totuși aștepta ceva și atunci am luat foarte, foarte puțin, o firimitură extrem de mică și i-am dat și s-a liniștit.

Comele acestea, încă nici medicii nu au ajuns la o concluzie unanimă, sunt totuși relative. Tot din experiență, am să vă povestesc o întâmplare. Tatăl doamnei Ana Pop, o asistentă medicală de aici din satul Nicula, era în comă profundă la spitalul din Gherla. Fiica lui, asistentă șefă

la chirurgie, cunoscând situația, vorbea foarte lejer de față cu el. I-am citit o rugăciune, l-am împărtășit, dar, fiind mai reținut, chiar ea m-a ajutat, avea mai mult curaj. După ce l-am împărtășit, a plâns două ore, până a murit. Nu a avut altă cale de exprimare, decât că au început să-i curgă lacrimile, două ore, până a murit. De asemenea, la Medicală III, acum, de Paști. Cineva, de la Șimleu Silvaniei, m-a rugat să mă duc la un muribund în comă, care nu s-a spovedit toată viața. Când m-a văzut, a dat de înțeles că nu-i chiar în comă și că nici nu mă vrea. I-am zis două, trei vorbe, totuși, să înțeleagă că e situația delicată și că trebuie să se întâmple lucrul acesta și a acceptat. I-am citit o dezlegare, dar, când am vrut să-l împărtășesc, n-a vrut să deschidă gura. Și era în comă, vezi Doamne!? Și, din nou, i-am explicat până a deschis gura. L-am împărtășit și s-a dus cu Domnul!

Mântuit cu forța...

Poate că da, dar, totuși, l-am catehizat!

Pe lângă oficiul de duhovnic, să fiți și sfătuitori. Adică, nu numai că spovediți, să nu fiți doar o firmă de salubritate, sub nicio formă, trebuie să fiți și părinți duhovnicești. Să-i spovediți, dar să-i și sfătuiți, chiar binecuvântând momentele cruciale din viața lor. Adică să aibă conștiința că e bine să ceară binecuvântare sau sfat pentru probleme majore. Trebuie să-i învățați să vină și să ceară sfat, iar noi să fim nepărtinitori.

Împărtășania. Părinților, aș vrea să vă pun la suflet că trebuie să-i educăm pe credincioșii noștri să se împărtășească mai des, cu pregătirea cuvenită. Împărtășania copilașilor, cred că nu trebuie să insist pe ea, până la șapte ani...

Dar cu mâncarea...

Cu mâncarea... cred că pot mânca până la o vârstă la care înțeleg și acceptă. Se poate, chiar până la șapte ani, să mănânce și să vină să se împărtășească... Dar, de pe la cinci ani, încercăm să fie nemâncați. La noi în familie, după ce ne-a înțărcat mama, am ținut post toată familia, de la tata până la cel mai mic, iar copiii mergeam la împărtășit duminica, nemâncați, și nu era nicio problemă, n-a fost nicio crimă, dimpotrivă! Așadar, copiii trebuie împărtășiți până la șapte ani. Pe lângă aceasta, trebuie implicați în viața Bisericii, la nivelul lor, și răbdați în biserică și la Liturghie, chiar dacă plâng, chiar dacă sunt năzdrăvani sau umblă prin biserică. Implicați-i pe băieți în altar, îmbrăcați-i în veșminte, faceți cor de copii, sunt atâtea variante... Eu am experiența aceasta de la Capela militară din Dej, unde i-am implicat pe toți copiii care veneau și care au adus după ei alți copii și, mai mult, i-au adus pe părinți la biserică. O dată pe săptămână, sâmbăta, mă întâlneam, înainte de vecernie, cu copiii și făceam o oră de cor, nu mai mult. Sigur că le mai dădeam câte o portocală, o bomboană, și acum le dau!

La Catedrală au un sertar special cu dulciuri, știu ei și vin direct acolo! Bine că vin la biserică, că vin la ușa noastră și că știu unde e *sertarul*, dar mă știu și pe mine, îi știu și pe ceilalți părinți. Sunt copii de cinci-șase ani, care zic că: „Eu am duhovnic!” E mare lucru, nu? Au părinții să le dea bomboane și ciocolată, dar cea pe care le-o dau eu e mai bună, cea mai bună! Și bucată de prescură, nu există pâine mai bună pe fața pământului! Pe băieți implicați-i, faceți-le veșminte și puneți-i în altar, măcar câte doi, prin rotație.

La Capela militară – din experiență vă spun – erau foarte mulți și trebuia să fac programare, dar nu intrau în altar fără să fie spovediți și nu slujeau cu mine dacă nu se și împărtășeau. Tot în sâmbăta aceea, rămâneau după vecernie și se spovedeau. Cei care slujeau la altar aveau și peste șapte ani, erau și mai mici. Era competiție! Se crease o competiție între ei, am creat „probleme” în familie! Fiind programați, le venea rândul tot la a doua, a treia, a patra săptămână, pentru că erau foarte mulți, nu puteai să-i iei pe toți, n-aveai cum, nu puteam face față. Am avut probleme cu părinții, deoarece erau programați pentru concediu, iar copiii nu vroiau să meargă în concediu cu părinții, pentru că ei erau de rând la biserică și cum să se ducă ei în concediu, dacă ei trebuie să se îmbrace în veșminte!? Schimbam săptămânile, ca să meargă și în concediu. Deși, știți bine, s-a creat o „situație” în Dej, cu practica de a îmbrăca copiii și nu numai cu

aceasta. Mi-am făcut mulți „prieteni” atunci, dar l-am avut aproape pe Arhiepiscopul Bartolomeu, care avea experiența americană și acolo au în altar copii, în toate bisericile, sigur că sub influență grecească și rusească. Grecii îmbracă mulți copii în veșminte, la procesiunile din timpul Liturghiei; cele două ieșiri se fac cu copiii. Vohodul mic îl fac până la intrarea în biserică, pe un coridor lateral, se duc și vin de la ușa bisericii cu Evanghelia și se înșiră toți, foarte frumos!

*În diaspora, la ruși, am văzut patru ipodi-
aconi la Liturghie și aveai impresia, că era
Liturghie arhierască, atâta fast, foarte fru-
mos. Și țineau câte doi Evanghelia, la preot,
când citea. Foarte interesant.*

Da, se înfrumusețează slujba, dar ei sunt implicați, sunt interesați și le place. După aceea, și copiii ceilalți, care stau în afara altarului, sunt atenți să vadă ce se întâmplă, sunt curioși, își doresc, știu că, dacă vor să ajungă acolo, trebuie să fie cuminți!

Revenind la împărtășania adulților, sigur că nu dintr-o dată, dar trebuie să-i învățăm, de la o împărtășanie o dată pe an, în Postul Paștilor, la împărtășania de patru ori, în cele patru posturi, încet; după aceea de douăsprezece ori, la cele douăsprezece praznice împărătești. De ce zicem praznic, ce înseamnă praznic? Să mănânci și să bei! Ce să mănânci și să bei? La praznicele împărătești,

mergi la biserică și tu stai și te uiți, ești mai mult un spectator. Dar cu condiția să aibă duhovnic. Fără duhovnic nu se poate face lucrul acesta. Atunci se creează iar o situație care se experimentează în Biserica Romano-Catolică și chiar în Biserica grecească, să știți! În Grecia, așa cum vedeți în bisericile romano-catolice, aproape toată biserica se duce și se împărtășește, fără spovedanie. În Grecia, preoții sunt împărțiți în categorii, fiecare are oficiu separat. Duhovnic e cineva, predicator e altcineva, paroh e altul, foarte interesant!

Predicatorul, numai el predică?

În general. Se duce de la o biserică la alta și predică.

*Sunt mulți care țin post de Miercuri sau
Joi până la Înviere, pentru a lua paști, nu
pentru a se împărtăși.*

Avem problema aceasta cu „paștile”, cu pâinea și cu vinul. E o substituție a Sfintei Împărtășanii. Și nu numai aceasta, și anafura, să știți, e un substitut. De-aceea s-a ajuns la anafură, pentru că nu s-au mai împărtășit.

Cam acestea am vrut să vi le spun, în ceea ce privește împărtășania și spovedania. Dar, în ceea ce ne privește pe noi, preoții, noi ne spovedim foarte rar și din ce în ce mai rar, iar aceasta e o mare problemă. Trebuie să ne spovedim și să avem duhovnici. Și trebuie să avem duhovnici nu pe afinități, că ne iertăm unul pe altul și ne îngă-

duim unul pe altul, nu. Să avem duhovnici, efectiv. Iar spovedania, care consider că trebuie să fie o stare permanentă, să devină lucrătoare. Și atunci poate să te găsească moartea oricând, nu se mai pune problema dacă ești dezlegat sau nu. Și să nu ai nimic de ascuns. Ce să ascund eu de Dumnezeu?

N-am vorbit despre spovedaniile foarte ample și în amănunt. Sunt preoți cărora le și place să afle descrieri. Nu e potrivit și nici nu trebuie lăsați oamenii să povestească tot felul de amănunte. Părintele Sofronie Saharov zice că un duhovnic nu poate avea rugăciune curată și spune și de ce. Nu poate avea rugăciune curată datorită faptului că se face părtaș la păcate străine, care nu sunt ale lui*. Vrând-nevrând, ele se procesează, vrând-nevrând devin și o ispită a ta; de-aici căderile preoților, care se justifică și nu se justifică!

Dar aceasta nu trebuie să-ți ia năzuința spre rugăciune.

Eu am întâlnit un duhovnic mare, foarte vestit, și, tânăr fiind, aproape copil, m-am dus, din curiozitate, să mă spovedesc la el. Și m-a spovedit de la vârsta de când mi-am adus aminte, întrebând și amănunte care au fost dureroase, pentru că erau și lucruri care mie îmi erau străine. Practic, el mi-a sugerat multe lucruri, păcă-

* Arhimandritul Sofronie, *Despre rugăciune*. Traducere de Pr. Prof. Teoctist Caia. Editura Supergraph, 2006, p. 101-102.

toase, de care eu n-am știut. Nu e voie! Este bine să-i lăsați pe oameni să spună ce au de spus, după aceea întrebați pe marginea celor zece porunci, iar apoi le oferiți dezlegarea.

În legătură cu canonul, să nu intrăm așa în detalii, ați spus rugăciuni...

Acestea sunt canoanele mici, inerente, îți cer ei canon.

Dar ce canoane ar fi potrivite?

Noi, să zic generația mea, suntem formați de Preasfințitul Vasile, care niciodată nu dă canon. Era foarte delicat și a rămas același. Nici eu nu obișnuiesc să dau canon, vă zic sincer, ca Preasfințitul Vasile. Dar sunt oameni care te întreabă, iar atunci eu îi îndemn să zică rugăciunile obișnuite, rânduiala lor obișnuită. În general, cine cere canon are și o rânduială de rugăciune. Dar, fiilor duhovnicești, trebuie să le dai un canon de rugăciune zilnic, o rânduială, o pravilă, care trebuie să se întocmească la înțelegere, prin consultare reciprocă. Se consultă părintele duhovnicesc cu fiul său și el îți spune cam ce, tu îi spui cam ce și se ajunge la o formulă de mijloc, care ți se pare ție potrivită pentru persoana respectivă. Pravila trebuie să existe!

Când ți-a cerut părintele să faci șapte acatiste pe zi, de ce n-ai zis că nu poți? Păi, mi-a

fost rușine. Acuma, fă-le, dar altă dată negociază un pic...

Rețetele acestea sunt o problemă, dar mulți își doresc rețete. Chiar ne folosim de ele, însă n-ar trebui. Dar, dacă așa sunt obișnuiți, le mai dai și câte o rețetă.

Credincioșii care cer canon, la mine, sunt aceiași care, la sprovedanie, spun „De toate le-am făcut, numai n-am omorât” și nu știu ce... și care, totuși, cer canon, gen să facă câte „Tatăl nostru” vreau eu să-i spun, un număr, o cifră... El oricum le zice mecanic. „Născătoare de Dumnezeu” sau „Cuvine-se”... nu știu ce e aceea, eventual „Îngerașul”. Serios, persoane de peste 60-70 de ani zic „Îngerașul”.

Zic „Îngerașul”, da, dar e bine că zic și atât!

Și totuși, cum să-i conving pe oamenii aceia, că eu nu le sunt un funcționar care le dau o dezlegare și după aceea le administrez Tai-nele efectiv. Nu pot să ajung la sufletul lor. Părinte, poți să le dai să citească și din Noul Testament sau altceva.

Nu, nu prea ai cu cine! Trebuie să le dai cum au fost ei obișnuiți. Mai ales la vârstnici. Pe cei în vârstă, de la țară

– o știți mai bine decât mine, că majoritatea ați fost preoți la țară –, trebuie să-i mai lași și-n legea lor. Sunt anumite aspecte care trebuie lăsate așa cum le-au prins ei, altfel îi zăpăcești.

Referitor la credincioșii de la țară, eu am întâlnit, la mine în parohie, foarte mulți credincioși care țineau posturi drept canon marțea, joia, și sâmbăta. Am avut persoană care ținea și duminica, deci postea duminica. Eu le zic că e în regulă să postească și marțea, cu condiția să postească și miercurea, și vinerea.

Posturile acestea, care se pun pe lângă miercurea și vinerea și posturile mari, trebuie, totuși, ținute cu binecuvântare. Să-i învățați pe oamenii să ceară binecuvântare.

Un alt aspect pe care vreau să-l menționez: păcatele nesповідite, nedelegate, se transmit din generație în generație.

Și cele spovedite se transmit...

Eu am întâlnit foarte multe situații de copii care s-au născut cu diferite malformații.

Dar să vă spun cu păcatele... Avem probleme cu copii care, încă de la vârsta de doi ani, se masturbează. De la

doi ani...! Medicii zic că e o boală, deja s-a inventat ca boală. Copilul acela nu este vinovat, este clar că obiceiul respectiv vine de undeva din urmă. El nici nu știe ce face, practic, dar se simte bine. S-a observat mai ușor la băieți, dar acum se pune problema și la fete, de la doi ani, și asta înseamnă că vine de undeva din urmă. Trebuie foarte mare grijă! Vezi doar că sunt anemici și nu știi de unde! Trebuie să fii foarte atent cu copiii, sunt probleme și trebuie urmăriți, nu trebuie lăsați în voia lor. Ei o iau în joacă, chiar așa și zic: „M-am jucat!”

Un sfat de la un bătrân: ar trebui să-i deprindem noi în primul rând cu postul, e de mare folos pentru noi, să știți. Zice: „Dar eu nu pot posti.” „Dar ai încercat?” Zice: „În criza aceasta, postesc de multe ori, că n-am bani de carne”. „Dar de ce n-ai mâncat când a fost de dulce?” O spun acum, așa, să nu fie a laudă, foarte mult avem de câștigat, dacă ne putem încadra noi, preoții. Și aceasta se răsfrânge asupra comunității, de multe ori.

Suntem „priveliște îngerilor și oamenilor” (1 Co 4, 9)... La Capela militară din Dej, comunitatea s-a ales, adică oamenii s-au ales ei pe ei, foarte interesant, de o anumită conduită duhovnicească. Părintele Mitropolit Andrei îi îndeamnă pe anumiți credincioși nemulțumiți să-și plătească taxele acolo unde aparțin, dar să meargă

la biserică unde vor. Și noi, preoții, suntem foarte diferiți. Astfel, la Capela militară, practic se știa tot ce se întâmplă în biserica noastră. Dacă cineva era bolnav, la spital sau într-o situație delicată, rânduiam o zi, miercuri, să facem o Liturghie „specială” pentru respectivul. Sigur, Liturghia e pentru toată lumea, nu? O făceam, totuși, special, pentru anumiți destinatari. Comunitatea postea miercuri cu ajun. Câți reușeau veneau la Sfânta Liturghie și ne rugam împreună, adăugând ectenie specială pentru omul respectiv. Se simțea, efectiv, un duh al unității și al comuniunii, în toată această lucrare. Prin aceasta se accentua chiar duhul comunitar. Nu numai că-l promovam, dar îl și accentuam. Comunitatea avea dinamică și duhul comunitar creștea în intensitate. Mai ales că, în biserică, sunt persoane care se remarcă de la sine, nu neapărat că au o poziție socială, dar se fac cunoscuți, apreciați și chiar iubiți de comunitatea respectivă.

La Nicula, le cunoșteam și locul unde stăteau în biserică sau locul unde stăteau sub copacii din incintă, când făceam slujbele afară. Când nu-l vedeam pe careva, era o problemă pentru mine: știam că a pățit ceva, îi întrebam pe cei care îl cunoșteau și îmi spuneau, de pildă: are pancreatită, e în spital. Mă duceam la spital! Să vezi „ditamai” bărbatul zguduindu-se de plâns!? Chiar trebuie așa, iar acestea nu sunt sentimentalisme! Să simtă oamenii că suntem o familie și suntem casnicii lui Dum-

nezeu. Și, de-aici, decurge și înțelegerea lucrurilor pe care le-am discutat noi, legat de spovedanie, de împărtășanie, de post. Vin de la sine, nu trebuie explicații foarte multe. Ei știu că așa trebuie, nici nu-și pun problema, fără prea multe întrebări și iscodiri din acestea... „inteligente”.

„FIULE, M’AM VRUT SĂ-ȚI FIU
CANDELĂ DE CEAS TÂRZIU...”!

– corespondență cu fiul meu duhovnicesc –*

* Tudor Claudiu Taloș (1994-2016).

12 iunie 2010

Fiu!

Nu sunt neapărat mâhnit, cât gândit și preocupat de prezentul care ne determină viața și care ne dictează fiecare zi! Fiecare om pe care-l întâlnim poartă cu el un întreg univers, care ne impresionează și chiar ne poate influența. În felul acesta – șansa mea cea mare! – am întâlnit oameni deosebiți, care au imprimat trăsături adânci în ființa mea, dar îndrăznesc să spun că tot atât de puternic și de profund m-au „influențat” și „prietenii” care nu m-au iubit. Sunt un om rănit și nu este zi care să nu mă atingă dureros! Am făcut și greșeli, care mă urmăresc și ele! Dar toate astea m-au făcut așa cum sunt și n-aș încerca altă variantă. E darul lui Dumnezeu, care m-a făcut să-L înțeleg și să-L simt într-un fel anume. Știi..., tu n-ai apărut la întâmplare! Probabil pentru tine... dar în aceeași măsură și pentru mine! E o poveste întreagă, copil! Pot să-ți promit că am să mă strădui, deși „idealul” pe care-l vizezi nu l-am atins, și eu năzuiesc! Cam atât, acum plec la biserică să vorbesc cu oameni, majoritatea „răniți”!

*Cu binecuvântare,
același părinte!*

* * * * *

Părinte...!

Cuvintele pe care mi le-ați zis sunt, într-un fel, dure-roase, știind ce mă așteaptă! Dar, în același timp, mă și bucură, pentru „că prin multe suferințe trebuie să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu” (FA 14, 22). Cred, părinte, că, avându-vă pe dumneavoastră stâlp de sprijin, nu voi putea cădea foarte ușor în grupuri de „prieteni” ne iubitori, însă depinde foarte mult de mine cât voi fi de cuminte și de ascultător! Dușmani am deja și am avut de mic, pentru că de mic am stârnit multe împotriviri, mă rog pentru ei și cred că va fi bine! Să știți – nu știu dacă e bine –, dar, după Hristos și sfinți, pe dumnea-voastră vă am ca exemplu. Știu că nu sunteți sfânt, însă sunteți singurul în care mai pot să am încredere deplină. V-am zis, poate, și eu, dar, din cauza împotrivirilor pe care le ridic, toți îmi sunt prieteni falși. Poate sunt cuvinte prea grele și par exagerate, dar așa simt. Îi iubesc, dar, din cauza răutății care este în mine, nu pot să mai am încredere deplină în ei. Iertați și, vă rog, unde am greșit, îndreptați, pentru ca să nu mă pierd și să dobândesc cele netrebuitoare!

Puțin cam exagerat și cam încrezător în mine! Iertați-mă, Tată!

Fiule,

Cumințenia și ascultarea te vor scoate la liman, trebuie să ai această certitudine!

Ți-am scris mai înainte lucrurile care m-au făcut să fiu în același timp sensibil, dar și cu ținută „severă”; sensibilitatea și emoțiile sunt ascunse, ce se vede e destul de dur! Tu ai început să mă cunoști, asta pentru că îmi semeni și ne intuim reciproc! Ne străduim să facem ce trebuie făcut și sper ca nimic și nimeni să nu reușească să ne dezbine. Împreună și cu ajutorul lui Dumnezeu vom ajunge la „ideal”! Ai tăi trebuie și merită să fie iubiți!

*Fii binecuvântat,
p. Dumitru*

* * * * *

Tată, mi-e greu, aici totul e străin! Îmi iubesc părinții și frații, dar... nu știu ce se întâmplă! Cu ajutorul lui Dumnezeu și al dumneavoastră, trec și prin asta, numai că mi-e frică, mi se pare că eu sunt de vină și nu mai știu nici cum să mă rog!

Mama mi-a zis că, la greu, tot ei o să fie cu mine! I-am spus că nu poate fi ca înainte și nici nu mai vreau să fie! Dar ea mi-a spus că nu trebuie să mă arăt lumii că sunt smerit și că postesc, stând în cameră sau fără să comunic așa mult. Știu că ea nu poate înțelege, dar eu aș putea fi mai tare, să nu mă mai plâng atât și să am răbdare, dar și eu sunt la fel de neînțelegător cu ei. Spre bine sunt toate

acestea, dar... iar mă plâng! Vă promit că voi avea răbdare și am să fiu ascultător!

* * * * *

Copil binecuvântat,

Așa cum știi, totul s-a petrecut prea rapid pentru a fi înțeles și acceptat. Noroc de la Dumnezeu că nu ești major, pentru că nu ai fi pregetat să pleci la mânăstire și în urma ta... adevărată tragedie! Știe Dumnezeu cum să rânduiască lucrurile! Încet, ei se vor obișnui, măcar în parte, iar dorința ta se va verifica în timp. Viața în Hristos, fie ea monahală, fie ea preoțească, nu poate fi văpaie de moment, ci foc nestins și întezit prin râvnă, răbdare și iubire! Vom întâmpina greutăți mari și umilințe, dar, prin Dumnezeu, Cel ce pe toate le poate, reușim! Fii în pace și străduiește-te să te faci tuturor toate (1 Co 9, 22)!

p. Dumitru

* * * * *

13 iunie 2010

M-am gândit la râvna care, în timp, poate să scadă, pentru că toți îmi spun aceasta și nu am putut să înțeleg, la început, de ce!? Înțeleg acum, dar nu e ceva normal, pentru că omul, dacă îl iubește cu adevărat pe Dumne-

zeu, nu ar trebui să se lenevească, dar vine ispititorul, care, încet, încet, te atrage spre el și anumite lucruri ți se par că așa ar trebui să fie, dar nu e chiar așa! Bine, că, uneori, din cauza unei râvne prea mari, exagerezi lucrurile, cum am fost eu și mai sunt, în anumite puncte.

Nu am zis niciodată cu voce tare că eu am să ajung așa, dar mie mi-am zis, și nu e bine, pentru că, astfel, m-am încrezut în mine și, cum v-am mai zis, am căzut chiar eu în ceea ce spuneam că nu e voie să cazi. Părinte, pe cât pot, încerc să nu îmi mai imaginez nimic, ci să las totul în voia lui Dumnezeu, însă ispita tot vine, dar, pe cât pot, o îndepărtez!

De promis, nu vă mai promit nimic, numai cred – cum v-am mai zis – că, ascultând, va fi bine!

Zicea o „persoană” cândva: „Dumnezeu nu mă lasă niciodată! Are El planul Său cu mine! Te iubesc, Doamne!” (OI.OI.95). Cred în aceste cuvinte și, de-aceea, voi avea răbdare!

* * * * *

Fiule,

Au trecut cincisprezece ani de când „persoana” a scris aceste cuvinte, pe care le simte și acum, poate cu mai mare intensitate!

Cuvintele au fost, întotdeauna, sărace în a ne exprima, deși fără ele am fi fost săraci cu adevărat!

* * * * *

14 iunie 2010

Serios, trebuie făcut ceva! Citeam din Cuviosul Paisie că, azi, puțini monahi ajung să aibă discernământ duhovnicesc* și mi-e frică!

Apoi am devenit cam îndrăzneț și glumeț, într-un fel, și cred că aici vă referiți la răsfăț. Mi-e rușine și îmi pare rău, vă rog să mă iertați. Cred că sunt genul de om care, atunci când îi dă cineva degetul, îi ia toată mâna. Iertați, atât sunt de fals... ca o pisică, deși mie nu îmi sunt foarte dragi pisicile, dar cred că de aceea nu mă înțeleg foarte bine cu ele, pentru că mă asemăn lor!

Am să aștept, măcar așa învăț și eu ce e ascultarea și tăierea vocii! Chiar zicea Cuviosul Paisie că ascultarea este foarte importantă pentru discernământul duhovnicesc**.

Astăzi am ajuns la o concluzie și nu sunt prea sigur de ea, vă rog să o îndreptați! Aceasta este: lumea a ajuns în starea aceasta de păcătoșenie și nebunie, pentru că nici monahismul nu mai este ce a fost! Monahii sunt interesați mai mult de ei decât de a se ruga pentru lume și mulți dintre ei încearcă să fie pe placul oamenilor, iar nu pe al lui Dumnezeu; lasă legile monahale sau unii chiar nu le cunosc, pentru a nu-i rușina pe oameni ori, mai rău, pentru a nu-i muștra conștiința! Nu e chiar gata, dar mai bine tac, pentru că nu știu cum voi fi eu și pentru că, deja

* Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești*. Vol. II. *Trezire duhovnicească*, ed. cit., p. 366.

** *Ibidem*, p. 367.

prin această afirmație, am judecat și am picat eu în păcat... ca să vedeți cât de bun sunt și eu, un nemernic care vorbește de alții, dar eu!?

Iertați! Mi-aș dori să fiu acel monah dedicat numai lui Hristos, încercând să împlinesc legile și poruncile Sale, dar vine ispititorul și îmi spune, în gând: nu ești tu pentru asta, sunt alții...

O să vedeți cum am să ajung și – v-am zis să nu vă fie milă de mine – dați dojana pe care am să o merit, poate astfel am să mă îndrept și o să ajungem la acel ideal, la care, și eu, dar și dumneavoastră, nu visăm, ci dorim să ajungem, așa să ne ajute Dumnezeu!

*Iertați-mă, vă rog, am fost foarte îndrăzneț,
tot eu*

* * * * *

Copil,

Eu sunt felul de călugăr pe care l-ai „ghicit” în mesajul tău! Știi multe despre monahism, dar...!?

Când au început procesele cu greco-catolicii, eram foarte speriat. După ce mi-am asumat responsabilitatea totală pentru lupta cu ei în instanță, timp de cinci ani, m-am împovărat peste măsură. Am căutat soluții și, în primul rând, am vrut să cunosc voia lui Dumnezeu. M-am dus la părintele Rafail Noica și l-am informat scurt cine și în ce situație sunt. Răspunsul lui a fost: „Vremea este a face Domnul...!” (Ps 118, 126) Atunci, mi-am dat seama, printre lacrimi, că situația e „controlată”, nu neapărat sub con-

trol! Aceasta și tot ce s-a întâmplat la Nicula în anii stăreției mele au fost sub semnul voinței lui Dumnezeu, care n-a coincis cu voia mea de stareț întotdeauna, ci m-a depășit! De aici și felul meu de „călugăr”!? Oricum, așa cum ți-am zis deja, apariția ta a fost ca și cum mi-aș vedea conștiința!

Dar..., acum, să-ți răspund! (...) Dincolo de faptul că omul amestecă lucrurile, el însuși fiind o „amestecătură” – trup și suflet –, este receptat tendențios sau, mai degrabă, judecat. Chiar nu vreau să suferi din cauza asta, deși n-ai nicio scăpare, dar nici nu trebuie să dăm prilej!

Ai tăi vor fi și sunt geloși că reușești să comunici cu mine. Dar, copil, „lepădarea” lor de tine nu putea să fie și a mea. Poate că nu sunt de acord întru totul cu modul în care vezi lucrurile și mai ales cu modul în care acționezi, dar rostul meu este să te primesc așa cum ești și să încerc, în Duhul Sfânt, să te clădesc pentru Dumnezeu, dar și pentru oameni, dintre care primii sunt cei din familia ta! Cât îmi stă în putere și îngăduie Dumnezeu și cât te folosesc, sunt la dispoziția ta! Doresc să devii fiul Lui!

Mă opresc aici, sunt prea sensibil!

pr. Dumitru

* * * * *

Parintelui stareț, naș și duhovnic...!

Toate lucrurile care nu vă plac la mine... nu ar fi mai bine să mi le spuneți și să mă dojeniți pentru ele, ca să mă îndrept? Îmi vine să plâng!

* * * * *

Copil,

Nu simt că te-am cruțat și nici nu prea e cum!

Dumnezeu merită să fie iubit, El e singurul care răspunde pe măsură și nu dezamăgește niciodată!

Am să-ți dăruiesc o carte de Dumitru Beleneș – *Lucrătorii viei** –, o biografie a unui episcop ce fusese căsătorit și i-a murit, la naștere, soția, căreia nu i-a spus niciodată că o iubește, deși asta simțea! Socotea că numai lui Dumnezeu I se cuvine această rostire. Are să-ți placă! Totuși, noi, oamenii, avem nevoie, pe lângă încredințare, și de cuvânt...

p. Dumitru

* * * * *

15 iunie 2010

*De data aceasta, pentru sfat...
Părinte, naș și duhovnic,*

Nu știu, dar parcă așa sunt de „gol”, adică nu mai pot să zic nimic, numai aștept și mă pregătesc.

Îmi doresc foarte mult să vă văd! A început să-mi fie dor și de capelă! Însă, în același timp, sunt așa de liniștit! Știu, precum știe un copil mic, că, dacă o să fie cuminte, o să i se cumpere o jucărie sau... Dacă o să fiu ascultător și o să am răbdare și cumințenie, am să primesc ceea ce

* Dumitru Beleneș, *Lucrătorii viei*, Editura Oastea Domnului, 2001.

îmi doresc. Când mi-ați zis „Dimitrie”, am plâns și așa am fost de bucuros, dar mi-e și frică, într-un fel!

Pe zi ce trece – poate nu e bine, pentru că nu așa se face – aștept călugăria, dar, în același timp, și preoția, și poate Îl supăr pe Dumnezeu! Însă Îl rog pe Dumnezeu, chiar dacă eu nu mă voi supune voii Sale, să mă supună El, obligat, că, poate, așa, cu timpul, am să învăț și eu să fiu cuminte!

Iertați..., un (m)ucenic păcătos!

* * * * *

Fiule...,

Ești „copil” și încă poți visa, e frumos și dumnezeiesc! Sigur că realitatea nu corespunde întotdeauna cu visul, dar nici să ajungi la realitate fără să visezi! N-ai avea motiv să lupți și nici să te bucuri. Visam să slujesc doar o singură Sfântă Liturghie și să mor apoi, și am ajuns să slujesc douăzeci de ani. Am știut, însă, că pot muri sau să fiu „omorât” la fiecare Liturghie! Ți-am povestit de rabinul care, ori de câte ori se pregătea să plece la Templu, își lua rămas bun de la soție și de la copii, pentru că nu știa dacă se va mai întoarce acasă (vezi exemplul arhiereului Zaharia)! Dumnezeu nu te va obliga, dar te va ajuta să-ți împlinești dorința de a-L sluji și de-a I te dăruia. El nu încetează să spună, peste veacuri: „Fiule, dă-mi inima ta!” (Pr 23, 26) Ceea ce simți acum, chiar dacă va scădea în

intensitate, nu poate fi uitat și mai ales abandonat! Preoția presupune, așa cum ți-am mai zis, „călugăria”, dacă nu!?

fr. Dumitru

* * * * *

Părinte...!

Acum am venit din grădină, l-am ajutat pe tati să sape porumbul!

Mi se pare că tati este un pic trist, poate din cauza mea sau poate pentru ale lui, numai că am observat la mine că nu mă prea doare de supărarea lui, adică simt așa, ceva, dar știu că ar dori să rămân lângă ei toată viața; eu nu îmi doresc aceasta și nu mă mai prea interesează. Dar, mi-am pus întrebarea, dacă greșesc? Vă mărturisesc că eu nu cred că greșesc, vă rog să îndreptați cuvintele mele!

*Vă rog să mă iertați!
un copil...*

* * * * *

16 iunie 2010

Frate Dumitrie,

Iartă-mă! Probabil aveai mai multă liniște și mai puțină „muncă”, dacă nu mă cunoșteai! Sper să se aranjeze totul,

astfel încât să ajungi la statornicie în simțire și lucrare. Ispitele și încercările sunt inevitabile și, într-o oarecare măsură, de dorit, dar important este să rămânem pe „poziții” și să nu dăm niciun pas înapoi! N-am evitat „pluralul”, intenționat...

*Cu gândul la bucuria revederii,
pr. Dumitru*

* * * * *

17 iunie 2010

Capit.

Câtă gingășie în Prima Epistolă a Sfântului Apostol Ioan, se simte „rana” iubirii!

Azi a fost o zi „umbrită” de inconsecvența mea în raport cu Dumnezeu, am greșit în fața Lui și sunt mâhnit, deși am cerut iertare și dezlegare de la duhovnicul și părintele meu! În schimb, la festivitatea de la Primărie – „Centenarul Aviației Române” (100 de ani de la primul zbor – Aurel Vlaicu) – a fost bine și am trăit o oarecare bucurie!

Îmi scrii că ai terminat Faptele Apostolilor; dacă e vorba de Scriptură, atunci continuă cu Epistolele... Ieri mi-ai trimis un mesaj de J. Breck, seamănă cu A. Schmemmann din *Euharistia** – o carte deosebită despre Sfânta Liturghie.

părintele tău...

* * * * *

* Alexander Schmemmann, *Euharistia. Taina Împărației*. Traducere de Pr. Boris Răduleanu. Editura Sophia, București, 2012.

Părintele meu staret, naș, duhovnic...

Nu știi dacă voi reuși să vă alin cumva mâhnirea, pentru că eu, de obicei, când pătesc asemenea lucruri, se termină cu plâns, care îmi este salvarea!

Trebuie să vă zic, tată, că deja am ajuns la culmea așteptărilor, nu am crezut că așa de mult poate să-mi dea Dumnezeu, după toate câte am făcut și după cum L-am ocărât. Nu este zi în care să nu mă gândesc la asta, cum Dumnezeu, după ce am făcut atâtea, mi-a dat să trăiesc asemenea bucurii și să am pe cineva care mă povățuiește și mă înțelege cu adevărat!

Acum număr zilele, cât mai este până... Deja simt cum sufletul ajunge în gât și vrea să explodeze!

Sunt liniștit, dar cumva umflat ca un balon, care este prea plin de aer și explodează. Într-o anumită împrejurare din Scriptură, Hristos îl întreabă pe Petru: „Simone, fiul lui Iona, mă iubești tu pe Mine?” și el răspunde: „Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc!” (In 21, 15)

Mă cunoașteți, dar la fel de bine știți că Sfântul Petru este și cel ce s-a lepădat de Hristos! Să luați bine aminte, ați văzut că sunt mai...

Mă numesc Dimitrie-păcătosul...!

18 iunie 2010

Așa mi-e de greu să vă scriu..., deja, când mă gândesc, îmi răsar lacrimile!

Azi am fost la biserică, la Sfânta Liturghie, și sunt așa de liniștit! Am zis Apostolul și m-am dus la tati, să mă binecuvânteze, ce bucurie s-a pogorât în mine!

(...) Părinte, eu vreau să mă fac monah și am să lupt pentru asta cât trebuie. Vor fi și greutăți, încercări, dar acestea vin tot de la Dumnezeu și tot El mă va ajuta să trec peste ele. Atât îmi doresc să fiu cu El! Am și o șansă foarte mare, pentru că, acum, El vine mai ușor ca înainte și deja a venit; de fapt, a fost lângă mine tot timpul, dar nu L-am simțit! Când n-am să-L simt, tot acolo va fi și, când Îl voi chema, mă va auzi... și iar va veni!

Nu doresc să mă călugăresc neapărat ca să scap de lume, că tot în ea voi fi, ci ca să fiu mai aproape de El!

Părinte, știu că nu sunteți sfânt, dar, de când am citit la Cuviosul Siluan că în duhovnicul său L-a văzut pe Hristos*, de cele mai multe ori, când mă gândesc la dumneavoastră sau vă simt în preajmă, Îl simt și pe El și cred că de aceea Dor-ul și Iubirea mea sunt așa de mari!

*Al dumneavoastră fiu,
Dimitrie-cel rău!*

* * * * *

* Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdi și iadul smereniei*, ed. cit., pp. 185-186.

Fiule bun,

Și pentru mine, iubirea și dor-ul sunt, în același timp, durere și tristețe! Oare iubirea doare și dor-ul face trist? Cred că da!

Călugăria ta a început de ceva vreme, de-aceea și împotririile pe care le trăiești. Așa cum ziceai, totul a început cu făgăduința dăruirii! De acum înainte, se lucrează – în felul gestației – călugărul ce se va naște la răstignirea tunderii! Tot tu aminteai de durerile facerii: încă ești în „pântece” și ți-e bine, să vezi ce urmează după „naștere”!? Dar nu te speria, nu-ți mai aparții... și Stăpânul tău va face totul pentru mântuirea ta! Însă mântuirea monahului nu poate fi una obișnuită, ci una specială și plenară! De aici ispitele, încercările, nedreptățile..., care îl fac pe „afierosit” cât mai „asemenea” cu Dumnezeu!

Iartă, poate teoretizez..., poate!?

*Același,
pr. Dumitru*

* * * * *

Mi-ați răspuns ceea ce așteptam, bine, nu m-am gândit chiar așa complex...

În rest, am să aștept clipa rânduită de El și să învăț ascultarea, cumințenia, blândețea, atât cât se poate în acești ani. Până se va forma „fătul”, va fi bine, presupun, apoi va evolua cu durerile obișnuite, sperăm să nu fie și

altele noi, și apoi se va naște copilul, la început întinat,
dar se va spăla prin Apă și Duh!

Dimitrie cel mic, dar păcătos....!

* * * * *

Copil ișfet,

Apa s-a folosit la botez! La nașterea duhovnicească,
baia se face din sudori de sânge! Duhul este Același, ieri,
azi și în veci (Evr 13, 8)!

*Cu binecuvântare,
p. Dumitru*

* * * * *

19 iunie 2010

Vă mulțumesc foarte mult pentru că mi-ați îndreptat
ideile, așa mare nesiguranță am avut când le-am scris!

Iertați-mă, vă rog, v-am zis că ar trebui să mă dojeniți,
că nu aș mai îndrăzni atâtea!

păcătosul Dimitrie cel mic

* * * * *

Dimitrie cel Mic,

Porcii, vacile, găinile și muncile de la începutul viețuirii
mele în mănăstire, pe care nu le-am făcut cu plăcere, dar

le-am făcut cu toată osârdia, au fost cele mai „dulci” încercări prin care am trecut. Abia după această etapă s-au arătat cele cu adevărat încercări! Crede, dragul meu, că niciodată nu m-am uitat înapoi, asta din mila Domnului! Anchete, rapoarte, acuzații – cu sau fără acoperire –, nedreptăți nenumărate..., ispite de la „trup, diavol și lume”, pedepse, retrogradări și umilințe..., pe toate Dumnezeu le-a lucrat în favoarea mea! Îi mulțumesc cu lacrimi! Acestea și mai mari decât acestea închipuie viața cea după Dumnezeu și, când toate acestea le vei pătimi, Bucură-te – zice Domnul (Mt 5, 12)!

*același,
p. Dumitru*

* * * * *

Vă cred! Acestea sunt foarte mici, dar ajută mult, pentru viitor!

Trebuie să vă spun că am făcut tot... le-am curățat bine, apoi le-am vărut peste tot, deși un gând îmi spunea că nu chiar așa... Dar am zis că, dacă tot fac, să fac cum trebuie, însă, când am văzut cum te murdărești și așa mai departe, deși știam că e mândrie, am zis că asta nu-i pentru mine! Dar e foarte bine să treci și prin astea!

Dimitrie

* * * * *

* Vezi *Ne vorbește Părintele Cleopa. 4*. Ediție îngrijită de Arhimandrit Ioanichie Bălan. Editura Mănăstirea Sihăstria, Vânători-Neamț, 2004, p. 122.

5 iulie 2010

Să-mi trimiteți e-mail când ajungeți și să-mi spuneți dacă sunteți bine și tot...!

Acum înțeleg ce înseamnă cuvântul greu. Am început să mă trezesc și așa e de greu... Acum, seara, am vorbit din nou cu părinții, m-am mândrit, am judecat, am fost egoist și... mă cunoașteți! Toate circurile au fost din vina mea, pentru că un om al lui Hristos, cum susțineam eu că sunt, nu produce tulburare sau rău în jurul său.

Dumneavoastră știți toate acestea și vă mulțumesc pentru felul în care ați acționat, că, altfel, nu mă trezeam! Am plâns de două ori: prima dată, după o discuție cu tati; am luat icoana Maicii Domnului în brațe și plângeam, dar nu îmi recunoșteam în totalitate vina. Am plâns în hohote, era greu, deși m-ați pregătit, nu înțelegeam... Ziceați: să ascuți, să fii cuminte, să ai răbdare, să te lași smerit... Nimic nu am făcut, dar El, pentru rugăciunile Maicii Domnului și ale lor și ale dumneavoastră, S-a milostivit și m-a trezit; deja credeam că sunt sfânt!?

După ce au plecat ei, acum, seara, am căzut. Simțeam că e vina mea, dar era greu să mă căiesc, mi-am adus aminte de cartea *Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei*, am luat-o și s-a deschis la „Despre ascultare”. Am citit; scria: cel mândru nu simte când Dumnezeu îl iartă! Așa

* Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei*, ed. cit., pp. 202-203.

era, nu simțeam, mă îndoiam! Apoi scria: cel smerit și ascultător are pace în sufletul său*. Nu o aveam...

Am luat iar icoana Maicii și a Sfântului Dimitrie și am plâns, m-am căit înaintea lui Dumnezeu, a Sfântului Înger, de care, de o perioadă încoace, uitasem; apoi a Sfântului Dimitrie, Sfântului Grigorie și, la urmă, Maicii Domnului. Îmi era greu, deoarece nu o slăveam cum se cuvine, adică tot timpul mă îndoiam... Am citit la Sfântul Siluan despre ea, am văzut iubirea imensă pe care o are ea pentru Dumnezeu, dar și pentru noi, îmi era greu... Cel rău nu mă lasă; am reușit, dar mai trebuie, cred că toată viața...

Le-am zis că nu am să mă căsătoresc, nu am zis neapărat că voi intra în mănăstire, dar am zis aceasta!

Cu ziua de azi, cred că s-a terminat; am să fac cele ale locului, am să încerc să nu-i mai supăr, după puțință, am să vorbesc mai mult, dar, în interior, voi duce crucea. Mi-a zis o Voce interioară azi: și Eu am căzut pe drumul crucii, dar M-am ridicat! Vă dați seama, dacă nu Se ridică?

Va fi bine, numai să vă rugați în continuare pentru mine și să nu mă lăsați, că nu am știut ce înseamnă războiul, pur și simplu m-am întins pe jos, în formă de cruce, cu icoana pe piept... Va fi bine, numai să nu mă lăsați, ajuta Dumnezeu și acestea vor trece cu bine!

Iertați că din nou m-am plâns! Îi ziceam Sfântului Dimitrie să facă astfel ca micul Dimitrie din mine să crească curat!

* *Ibidem.*

Părinte, încep să realizez că nu numai prin nemâncare și asceză se ajunge la Dumnezeu, ci și prin iubire și gingășie!

*al dumneavoastră,
Dimitrie înepătorul*

* * * * *

6 iulie 2010

Capit.

E dureros prin ce treci și îmi pare rău, deși știm amândoi că nu se poate altfel!

Încearcă să fii cât se poate de echilibrat, stările prin care treci sunt periculoase. Să te odihnești, să mănânci, să muncești, să citești, să te rogi... toate cu măsură, nu exagera în nimic, dar nici să renunți la ele!

Am ajuns cu bine, drum greu și obositor, dar, cu puțin curaj și efort, s-a încununat! Familia care m-a invitat mă iubește și sunt fericiți că le-am pășit pragul și-atunci sunt și eu bucuros!

*Am să-ți mai scriu...,
p. Dumitru*

* * * * *

Of, părinte, dacă aș putea, v-aș promite că așa are să fie, dar nu mai promit nimic, ci aștept și încerc să mă țin de toate câte mi-ați zis, asta am început de luni seara, aici; după ce m-am căit, mi-am dat seama că numai așa se poate! Nici nu vă dați seama cât m-ați ajutat!

Am greșit imens, vai ce mândru eram și mă credeam cu El și le-am zis părinților, și toate... Că eu nu vreau să bârfesc, că nu vreau să judec, mă mândream și... Doamne ferește!

Acum e bine, nu mai sunt chiar așa de agitat ca zilele trecute. Mi-am și zis, aseară, că, în asemenea situații, nu e bine să decizi ceva, ci numai să te căiești și să Îl lași pe Dumnezeu să lucreze. Acestea toate le-am învățat de la „cineva”! Și gândul meu era la Hristos, la Maica Sa, la Sfinți și la părintele meu duhovnicesc! Momente de acestea vor mai fi, e numai începutul, dar, deși eu L-am părăsit, El nu; a fost acolo și m-a ridicat și va fi bine.

Este ostenitor, dar va trece... cu bine, cred. Atâta îmi doresc călugăria!

Am să încerc să am grijă, deși am obiceiul să mă duc tot în dreapta și în stânga, mijlocul îl aflu cam greu...

*Cu dor,
fr. Dimitrie*

P. S. Să nu vă faceți prea multe griji pentru mine, v-ați lăsat „înlocuitor”!

* * * * *

7 iulie 2010

Părinte,

Am fost deja la Liturghie, a fost frumos, dar așa de repede a trecut! Ușor, încep să mă echilibrez. Dimineată, din păcate, m-am trezit mai târziu și nu am apucat să fac toate rugăciunile, am zis mai mult cele personale, și acum merg să mai continuu un pic.

Of! Durerile nașterii..., dar apoi!? Toate vor fi bine! Nu pot să fiu sigur, dar am așa o nădejde că Dumnezeu nu

mă mai lasă, însă, cum ați zis dumneavoastră, depinde de mine... De aceea, încerc să mă mențin, cu un program de rugăciune și să citesc tot timpul și cărți duhovnicești, ca să nu mă pierd. Nu știu dacă e chiar bine ce am zis!? Însă să știți că nu cred că se mai poate renunța! Tot timpul îmi doresc să ajung din nou la acele bucurii. Atât aștept să plec de aici! Va fi foarte grea despărțirea de părinți, deoarece nu își doresc aceasta, de-aceia încerc să fiu cu grijă și, măcar cât sunt încă la școală, să nu amintesc nimic sau să dau de înțelese!

Dimitrie păcătosul...!

* * * * *

Dimitrie-copil,

E greu să-ți răspund în cuvinte, orice descoperire a tainei îi anulează acesteia misterul, totul devine mai puțin intens și interesant!

Or, taina Iubirii sau a „renunțării la sine” e taina lui Hristos! Eu nu știu în detaliu ce va fi cu tine, deși...!? Dar știu că, atât timp cât ai cunoscut și ai simțit..., nu mai poți trăi prin tine însuși, ci doar prin „Cel ce Este” (Iș 3, 14; Ap 1, 4). Părinții îți cer să trăiești prin ei sau pentru ei... Lumea, tot așa... Diavolul ți-ar dărua un prezent ambalat exorbitant, dar... știi ce înseamnă...!? Preoția și călugăria sunt, totuși, forme: dacă n-ai învățat că nu-ți mai aparții, făcător de slujbe sau purtător de haine..., ce folos impostura...? Preoția înseamnă EL, călugăria

înseamnă EL, viața mea înseamnă EL și..., la infinit..., „Eu sunt Alfa și Omega” (Ap 1, 8)..., eu ce sunt...!?

„Iubește și fă ce vrei!”* Păi, mai poți să faci ce vrei dacă iubești?

Atât..., e prea taină Taina...!!!

p. Dumitru

* * * * *

8 iulie 2010

Copil,

Mi-am adus aminte, de la „urmașii” Sfântului Siluan, că Ortodoxia seduce**!

Seducție se numește și „hoția” lui Dumnezeu: ți-a furat inima..., ia-o înapoi, dacă mai poți!?

Dar abia acum începe adevărata „tragedie”, adevărata-zbucium, extenuarea maximă...!

O dimineață frumoasă și o zi fără „umbră”...

p. Dumitru

* * * * *

Părinte,

Așa-i, de renunțat nu se mai prea poate! Și nu îmi doresc să renunț, pentru că, de mic, eu nu eram de aceeași

* Vezi Fer. Augustin, *Despre iubirea absolută. Comentariu la prima epistolă a lui Ioan*. Traducere de Roxana Matei, introducere de Marie-Anne Vannier, ediție îngrijită de Cristian Bădiliță. Editura Polirom, Iași, 2003.

** Celălalt Noica. *Mărturii ale monahului Rafail Noica*, ed. cit., p. 51.

părere cu ceilalți, dar atunci mă învingeau, pentru că îmi aduceau argumente și îmi demonstrau că așa este și atunci mă lăsam, însă, acum, nu se mai poate așa: deși ei cred că m-au învins cu ultima discuție, nu e așa! Nu mă mai zbat pe față, nu le arăt toate, prin discuțiile acestea... deși nu asta mi-am dorit, dar cumva m-am descoperit și atunci ei știu unde să lovească. Nu, mai bine e să fiu cuminte și să nu le mai arăt că nu-mi place nimic, decât să...

Mi-e dor de Nicula, în fiecare zi mă gândesc la călugăria mea, dar încerc să nu îmi mai imaginez nimic; am să aștept, deși atunci va fi adevăratul început, atunci viața mea va însemna El, voi intra cu adevărat în acea Taină, care este Hristos, cum spuneți!

Și ca mirean te rogi, poți să iubești, am gustat aceasta, dar nu e ceva deplin. Însă El e deplin și tot ce face e desăvârșit, de-aceea simt că numai prin călugărie pot să-L urmez pe deplin, iar dacă e și preoția, cu atât mai mult, însă cine știe?! Vă mărturisesc că așa de mult îmi doresc preoția, încât aș da orice pentru ea, însă mă potolește gândul că nu e numai voia mea, apoi și greutatea ei... și nu știu dacă aș putea să o duc?!

De un lucru mi-e frică: că nu voi reuși să fac față! Nu e smerenie deloc, să știți! Chiar mi-e frică, pentru că eu mă prind mai greu de anumite lucruri, sunt bâlbâit, nu știu dacă voi reuși să citesc cele necesare, mi se pare că nu am timp...!

Nu puteți să-mi schimbați numele și oficial?

*Al dumneavoastră ucenic, ascuns încă,
Dimitrie...!*

P. S. Gândiți-vă ce va fi când se va afla, câte lovituri?!
Iertați-mă! Sunt o babă!

* * * * *

Copil...,

Simt că te-am supărat sau te-am obosit, probabil am
pus sarcini grele de purtat, pe care nici eu nu le duc, iartă-mă!

Azi am umblat în locuri frumoase, Dumnezeu le-a
făcut și omul a încercat să adauge..., îți trimit imagini!

fr. Dumitru

* * * * *

9 iulie 2010

Părinte, acum merg la biserică și, apoi, mă duc cu
bunicul în satul său natal, să-l ajut la lucru. Nu m-ați
supărat deloc, serios!

Obosit sunt, dar din cauza fericirii care îmi străbate
inima, mă obolesc, chiar dacă dorm mult. Deci nu am
de ce să vă iert, aștept să vă întoarceți!

fr. Dimitrie-începătorul

* * * * *

Părinte,

Acum am venit de la biserică, plec la bunicul în sat, nu a mai fost nimeni acolo de câteva luni, vai ce o să fie..., dar așa trebuie, că, altfel, nu aș învăța nimic!

Pe zi ce trece, aștept mai mult și mai intens și călugăria, și preoția..., mor!

* * * * *

Fiule,

Îmi pare rău ca nu ne-am putut auzi, nu era semnal bun!

Azi am terminat pentru tehnoredactare textul cu istoricul mănăstirii și mă bucur... Sper să fie tipărit pentru hramul din 15 august.

Măine am întâlnire cu mai mulți români la un „cerc” duhovnicesc, acolo va fi și preotul locului. Duminică slujba..., apoi bagajele..., pentru că luni dimineața zbor la Detroit și, de acolo, alt program!

*Iartă,
p. Dumitru*

* * * * *

Părinte,

Dumneavoastră știți cum va fi după ce va începe anul școlar!

Atât numai, asigurați-mă că va fi bine, chiar incluzând suferințele care vor începe. Adică, am să fiu aproape, am să merg mai des la Nicula, am să pot să mă despart de casă, pe jumătate măcar..., știți dumneavoastră bine...

Azi am fost la ascultări, la unele am strâns din dinți, le-am făcut, dar...

O zi de muncă nu m-a epuizat atât cât aceste trăiri..., vai!

*Al dumneavoastră,
Dimitrie*

* * * * *

10 iulie 2010

ÎPS Antonie Plămădeală zice că: monahismul își are sursa în *Evangelhie*, prin *Iisus Hristos Însuși*, și nu este pentru toată lumea, doar pentru cei aleși. Este o chemare, nu o trimitere, și, mai presus de orice, e încredere în mai mult, mai bun, mai frumos, în omul total, în omul om, dumnezeiesc! El încearcă o anticipare în prezent a idealului religios, care ar trebui realizat în ziua a opta și de aceea a fost numită viața monahală „viață îngerească”!

Cred că până voi reuși să acumulez toate câte trebuie, am să înnebunesc după Dumnezeu..., mor! Gata, mă duc să dorm, că am și această ascultare, și-apoi nu sunt ascet, deși încă mă bate gândul!

Sfântul Grigorie era sensibil, dar se nevoia; acum încă mai aștept să ajung măcar monah adevărat, adică cu tun-

* Mitropolitul Antonie Plămădeală, *Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă*. Prefață de Dumitru Stăniloae. Editura Sophia, București, 2010, p. 285.

dere... Să vedem și dacă o să primesc binecuvântare, altfel, pe ascuns... Iertați pentru toate!

Dimitrie, încă neluns,

dar urmează și deja contopirea s-a făcut pentru mine, cu acest nume!

Binecuvântați!

* * * * *

Copil bun,

M-am uitat, în treacăt, și am văzut cât sunt de restanțier cu scrisul, nu țin pasul!

Probabil, deja ești la biserică..., eu mă pregătesc de odihnă!? Zi senină!

* * * * *

11 iulie 2010

Fiule,

Atâta timp cât mai trăiește omul cel vechi..., dar și după ce se va naște Dimitrie..., trebuie ascultare în smerenie!

* * * * *

Părinte,

Sunt ciudat, nu știu..., pe jumătate căit..., cad, iar mă ridic, iar cad...

Ceea ce mă chinuie cel mai rău este judecarea altora, mândria, bârfa... Când îmi dau seama, mă căiesc, îmi pare rău! Dumnezeu are milă, se milostivește, mă iartă, îmi dă har și mă face fericit! Ca, apoi, eu să mă duc și, din nou, să pic. Chiar I-am zis: Doamne, de ce îmi dai acestea, că iar mă duc și cad, ca un prost, sunt un adevărat escroc!

Părinte, e frumos... Și azi, acolo, la împărțășanie, am avut îndrăzneala să mă uit și vedeam Trupul și Sângele, Îl vedeam..., mă bucuram..., ca, apoi, din nou, ca și înainte de acestea, să am tot gânduri netrebnice și tot felul...

Nu știu, sunt foarte agitat, mai ales azi nu știu ce a fost, ciudat... Încerc să dobândesc, pe cât pot, rugăciunea minții, dar așa lucrează cel rău încât să îmi dea impresia că, de ce o zic, de-accea sunt agitat și mândru... A început... Părinte, nu știu dacă am să reușesc să vă explic, dar știu că oricum o să înțelegeți: mor, atâta îmi doresc călugăria și preoția, dar stau și mă întreb dacă e chiar bine?! Îndreptați!

Să-mi trimiteți e-mail când puteți!

Dimitrie, un copil care vă dă multe bătăi de cap

12 iulie 2010

Of, copil, copil,

Azi a fost o zi grea! Îmi dau seama că încep să îmbătrânesc: mă acomodez greu cu noul și mai ales cu locul de slujire. Ce important este și locul, așa-i? Dar a fost mulțumitor..., putea fi mai..., eu sunt de vină!?

Îți trimit câteva imagini de la finalul primei etape a pelerinajului!

p. Dumitru

* * * * *

13 iulie 2010

Părinte...!

Acum, seara, nu cred că vom mai vorbi pe net, am vorbit cu părinții de la Nicula pe telefon, cam mult...

Of...! Părinte, vă rog, când puteți, să-mi lăsați e-mail!

Iertați-mă pentru toate, cele de acum și cele ce vor fi, că nu știu cum voi ajunge și, atunci, măcar iertat să fiu! Aștept cu nerăbdare să vă întoarceți!

Dimitrie-rău

P. S. Of, mâine mă duc la Liturghie, atâta aștept, deși așa de repede trece...

* * * * *

14 iulie 2010

Copil,

Aștepți!? Știu și mă căiesc că nu reușesc să mă încadrează... am venit târziu acasă!

Ai vorbit cu părinții, mă bucur – te mângâi cât de cât!

Eu sunt bine... Azi am vizitat vechile case-sedii ale episcopiei noastre din Detroit, care s-a mutat la Chicago, dar eu am vrut să văd ce a fost, știind multe povești de la ÎPS Bartolomeu. Am văzut câteva biserici, cimitirul și o casă mortuară – stil american... Îți trimit câteva imagini!

*Cu drag,
p. Dumitru*

* * * * *

15 iulie 2010

Binecuvântare mare...!

* * * * *

16 iulie 2010

Copil bun,

Azi am fost destul de melancolic! Am avut o zi de relaxare, însă însoțit de un părinte, care mi-a fost „ucenic”. Într-adevăr, am ținut mult la el și am încercat să-l ajut,

dar nu prea am avut pe cine... E „bine” acum, dar eu nu mi-aș dori „binele” ăsta! America e țara tuturor posibilităților; pentru un călugăr, libertatea asta e cu riscuri mari! L-am ascultat, doar atât... În rest, reproșul că nu-i răspund... nu aveam ce: sunt străin lumii acesteia, deși păcătos... Totuși, el spune că, datorită mie, este „cuminte” și „împlinit”! Dumnezeu să judece și să înțeleagă, eu am limite „tradiționale”!

Iartă, mă cunoști puțin, sunt mai bătrân decât crezi... cu multe încercări în a sprijini și ajuta, dar sprijinit și ajutat! Iartă!

*Același și mereu...,
pr. Dumitru*

* * * * *

17 iulie 2010

Dimitrie-copil,

Cred că ești pe drum acum... totuși, eu îți scriu două rânduri!

Sunt la chilie, în reședința arhiepiscopiei noastre din Chicago, unde rămân două nopți, până duminică. Am avut seară duhovnicească... am fost cam sărac! Sper să fi fost înțeles și de folos, eu n-am fost mulțumit... Îți trimis câteva imagini!

Să ai grijă de tine... și nu te lăsa provocat! Ai timp să-ți iei „revanșa” și altfel decât poți acum, mult mai duhovnicește... acum e vremea „încasărilor”!

Te las în grija Mântuitorului Hristos și în iubirea Lui!

*Cu binecuvântare,
același părinte...*

* * * * *

18 iulie 2010

Of, avva, e greu să scriu ceva, când mă cunoașteți așa de bine!

Sunt obosit fizic, dar cel mai mult sufletește: azi mă durea inima și fizic, când am văzut cât e lumea de pierdută! Acum înțeleg ce ați vrut să ziceți despre mănăstirile din America... și nu numai! Avva, blagosloviți-mă! Vă obolesc, purtându-vă peste tot, dar altfel m-aș pierde... sunt un ucenic rău!

Dimitrie

* * * * *

20 iulie 2010

Să-mi spuneți unde sunteți, cum sunteți, până când stați acolo, vă rog!

Țelul mă ține în viață! Zicea arhimandritul Sofronie că trebuie să știm țelul*, ca să râvnim și, mai mult..., să vedem cât suntem de mici! Of!

Dimitrie, slab...

* * * * *

* Arhimandritul Sofronie, *Cuvântări duhovnicești*. Vol. II. Traducere de Ierom. Rafail Noica. Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2008.

Fiuile,

Azi am fost ostenit după Chicago și fără prea mult „chef” ... Acolo am fost primit bine și toate s-au derulat frumos, eu n-am fost chiar mulțumit de predică!

Am dormit mult, apoi am ieșit în oraș la cumpărături, însă doar ne-am uitat prin magazine... Am venit acasă la părintele Sabin și am făcut sfeștanie, iar acum mă pregătesc pentru Sfântul Ilie! Slujesc la mănăstire, cu episcopul Irineu și starețul Dionisie – „ucenic” de pe vremuri... N-am fost prea „cuminte” și sufăr când se „întâmplă”!

*Cu drag,
p. Dumitru*

* * * * *

22 iulie 2010

Copilul meu,

Nu ți-am scris, pentru că starea mea sufletească n-a fost suficient de bună ca să-mi revărs preaplinul inimii!

La mănăstire, a fost bine... Am slujit Sfânta Liturghie în destulă pace, am făcut parastasul fratelui meu, Constantin, în sensibilitate maximă. Masa a fost destul de ok! Apoi, o oarecare pauză până la o cină în „grădină”, cu oameni destul de „străini” sufletului meu, până seara târziu... Mi-am reconfirmat părerea despre „administrația

bisericească”, atât din țară, cât mai ales din diaspora românească... Iartă! Nu judec, dar nu mă regăsesc! Vin acasă și sper să reușesc să stau departe de acest „ambalaj” prea „uman” al Bisericii!

p. Dumitru

* * * * *

Of, avva!

De la început am simțit că nu sunteți în largul dumneavoastră, din poze, din vorbe, pe net sau când vă auzeam vocea; în mine simțeam că nu sunteți mulțumit de ceea ce vedeți și, apoi, când mi-ați zis de „ucenic”... Poate nu asta ați vrut, dar, pentru mine, asta a fost: nu vreau să fii așa... și altele, pe care le știți mai bine ca mine...!?

Când stau și mă gândesc, zic că sunteți un pic „rău”, deși mi-ați zis că va fi greu. Știați prin ce perioade am să trec... Dar prin astea, știți, se crește și mai mult! Deși, de multe ori, m-am răzvrătit în mine și eram confuz, dar timpul... De-aceea, încerc să îmi întăresc răbdarea, deși... mă cunoașteți..., prostii tot am să mai fac!

fr. Dimitrie-răul

* * * * *

23 iulie 2010

Of, avva!

Of... Am să mă plâng un pic... Nu pare o pedeapsă atât de mare, dar îmi lipsește intimitatea! Am de toate aici: mâncare etc..., dar nu am ceea ce îmi doresc: liniște, să mă pot ruga în voie, să pot fi eu însumi cu adevărat. Aștept să ajung la chilie și să fiu eu. Of... mi-e dor de Nicula! Nu mai are rost să scriu, știu că m-ați înțeles, știți..., singura mea alinare deplină! Nu știu, avva, mi se pare că sunt fals de multe ori cu dumnea-voastră și apoi în rugăciune. Dumnezeu mă ajută, dar eu nu fac nimic..., adică ceea ce se poate ține aici, rugăciunea inimii...! Mi se pare, acum, că am zis vorbe fără rost..., of!

*Același,
fr. Dimitrie*

* * * * *

Copil,

Chilia e pustia de azi a monahului! Numai acolo te poți regăsi cu adevărat..., dar e nevoie și de „zbuciumul” exteriorului, care ne arată în ce „hal” suntem sau am ajuns! Prin celălalt ies la suprafață patimile noastre în toată urâtenia lor: mândria, mânia, egoismul, nerăbdarea etc. Înapoi, în chilie, ne judecăm și ne rugăm să fim

mai buni, mai smeriți, mai răbdători și mai blânzi. Nu poți verifica progresul duhovnicesc decât prin cel de lângă tine!

Mi-e dor de chilie, de catedrală, de fiii mei duhovnicești...!

* * * * *

Frate Dimitrie,

Am găsit aici comunități frumoase și preocupate de cele duhovnicești și m-am bucurat! Însă am găsit și „urâtul”, care m-a întristat peste măsură!

Din păcate, totul ni se datorează nouă, preoților! Suntem buni „farmaciști” sau „psihologi” sau „vânzători” de iluzii, iar oamenii cumpără medicamente, rețete și vise... Nimic în comun cu Dumnezeu sau prea puțin..., mă tem!

* * * * *

Da, avva,

Poate de-aceea îmi doresc să mă întorc în chilie, pentru că mă văd cu adevărat și mă doare și îmi doresc să le plâng pe toate! Avva... sunt „urât”!

* * * * *

25 iulie 2010

Zbor ușor, avva...!

* * * * *

1 august 2010

Copil drag,

Îți scriu, dis-de-dimineață! Elanul tău e bun și sfânt, cât rămâi în bunătate și sfințenie! Dacă el te înrăiește, poate fi periculos! De-aceea ți-am cerut răbdare, cuminenie și „înțelepciune”! Părinții, frații, locul și timpul care ne însoțesc ființarea sunt alese de Dumnezeu, și nu sunt la întâmplare. Însă nu ele rămân determinanta vieții noastre pământești, ci Dumnezeu, Care ni le-a pus înaintea, fără să le excludem, pentru că ele întregesc „Adamul” personal, parte integrantă din „Omul” mântuit!

Poate e greu cuvântul, dar mare e iubirea și nu mă tem că nu voi fi înțeles!

*Rămâi în iubire...!
al tău părinte... Dumitru*

INTERVIURI

MITROPOLITUL
BARTOLOMEU VALERIU ANANIA*

Parinte, vă rugăm, să dați mărturia. Sfintiei Voastre despre Înaltpreasfințitul Mitropolit Bartolomeu Anania. Ne interesează, în primul rând, să ne vorbiți despre perioada în care a muncit la Mănăstirea Nicula, la diortosirea Bibliei. În ce context l-ați cunoscut pe Înaltpreasfințitul Bartolomeu?

L-am cunoscut doar după instalarea ca Arhiepiscop al Clujului. Preocupat de viața monahală din Eparhie, de revigorarea ei și de reîntemeierea vetrelor mănăstirești distruse de generalul Bukow după 1700, Înaltpreasfințitul Bartolomeu s-a folosit, pentru aceste acțiuni, de Mănăstirea Nicula și de viețuitorii ei. Nicula era, practic, singura mănăstire din Eparhie; se înfiripaseră firav Cășielul, Ilva Mare și Dobricul. Eu însumi am fost, o perioadă, stareț la o mănăstire nou înființată, Soporul de Câmpie, și duhovnic la Mănăstirea Dobric. Vremurile au impus prezența monahală și în alte sfere, astfel încât Mitropolitul Bartolomeu a dispus să devin pedagog și duhovnic

* Interviu realizat de Pr. Dan Cismaș, în anul 2013.

la Seminarul Teologic din Cluj-Napoca și, mai apoi, preot militar al Garnizoanei Dej. Toate acestea ne-au apropiat și l-au determinat să mă numească, în anul 2000, stareț al Mănăstirii Nicula, unde își mutase deja atelierul biblic, mănăstire la care se gândea să îi devină cea de-a doua reședință. Ceea ce s-a și întâmplat...!

Care era ritmul de lucru al Înaltpreasfințitului Bartolomeu la diortosirea Sfintei Scripturi?

Mitropolitul Bartolomeu era tipul omului care nu pierde vremea și chiar mărturisea adesea: „Nu mai am timp”! Era și realist: nu își uita vârsta și nici nu neglija problemele Eparhiei. În același timp, își dorea și știa că trebuie să termine lucrul, și nu oricum...! De obicei, la Nicula, venea de miercuri după-masă și rămânea până sâmbătă seara, când se întorcea la Cluj. În tot acest timp, lucra în exclusivitate la diortosirea Sfintei Scripturi. Nu își permitea musafiri și nici audiențe decât în situații foarte speciale. Era solitar de fel, dar nu se simțea singur. Îi plăcea muzica clasică, iar prietenii lui cei mai buni erau cărțile, pentru că – spunea – „vorbeau numai când voia el”!

Care era programul unei zile obișnuite de muncă a Înaltpreasfințitului Bartolomeu?

Ziua începea la ora șapte dimineața. De obicei, micul dejun îl servea pe la nouă. Înainte, intra în paraclisul său

personal, unde își făcea rugăciunea. În general, citea psalmi, îi plăceau foarte mult..., după care începea munca efectivă, cei mai mulți ani la Nicula, la diortosirea Sfintei Scripturi. Se oprea pentru masa de prânz și puțină odihnă, între orele 14-16, apoi, după o „luță” – adică o cafeluță –, continua până spre seară, când se „răsfăța” cu un apus de soare, care, după vorba lui, îi răsplătea o zi de muncă!

Ce-i plăcea cel mai mult Înaltpreasfințitului Bartolomeu la Mănăstirea Nicula, care a devenit a doua sa reședință?

La început, nu mare lucru...! Faima nu corespundea cu realitatea decât în ceea ce privea Icoana Maicii Domnului. Cred că ea l-a atras, cum, de altfel, ne-a atras pe toți...! Își dorea un loc unde să se retragă pentru scris, liniște și chiar se gândea la un loc de retragere „la bătrânețe” ...?!

Părinte, vă rugăm, să conturați profilul personalității complexe a Înaltpreasfințitului Bartolomeu.

Greu lucru...! La început, mi-a fost frică de el, apoi, m-a determinat să-l iubesc și după moarte...!

Care sunt cele mai importante învățăminte pe care le-ați desprins de la Înaltpreasfinți-

tul Bartolomeu?

Primele două sfaturi pe care mi le-a dat în particular, când m-a numit stareț al Niculii, au fost: întâi, să fiu corect și transparent financiar – mi i-a dat ca exemplu pe americani, care nu iartă ingineriile financiare – și, în al doilea rând, să țin minte că nu am doar prieteni, ci și dușmani...!

Care este moștenirea pe care o lasă literatul și slujitorul lui Dumnezeu Bartolomeu Valeriu Anania, culturii și Bisericii Române?

Culturii i-a lăsat opera, iar Bisericii, viața...!

VIAȚA DE FAMILIE *

Până în urmă cu două sute de ani și, mergând înapoi, în trecut, fecioria era o condiție a căsătoriei. Mai poate fi cazul și în secolul XXI? Le mai putem cere, astăzi, tinerilor să-și păstreze fecioria până la cununie sau Biserica se va adapta vremurilor în care trăim?

Fecioria sau castitatea este consecința poruncii a șaptea din Decalog, care cere: „Să nu te desfrânezi!” (Iș 20, 14) În lumina poruncii dumnezeiești, castitatea privește pe tot omul, indiferent de vârstă sau de stare socială. Cu atât mai mult, ea ar trebui să fie o condiție pentru căsătorie, deși nu este obligatoriu ca mirii să fie virgini. Obligatoriu rămâne, însă, să nu desfrânezi! Biserica este deasupra timpului, pe care îl transcende, și nu poate să se adapteze la vremurile pe care le trăim, mai ales în ceea ce privește păcatul. Va căuta soluții și mijloace să convingă pe toată lumea că Dumnezeu este Același, ieri, azi și în veci (Evr 13, 8)! Va milita, pe mai departe, pentru

* Interviu realizat de teologul Claudiu Cocan și publicat în Revista Dor, online la www.revistador.it

curăția morală, cu conștiința că păcatul degradează ființa umană și numai o viață în conformitate cu poruncile dumnezeiești o poate salva!

Să înțeleg că nu sunteți de acord, cu căsătoriile de probă și nici cu conviețuirea înainte de căsătorie?! Cu toate acestea, astăzi, multe perechi aleg să locuiască împreună înainte de a se căsători; ba mai mult, în Occident, din ce în ce mai mulți trăiesc în concubinaj și nu se pot hotărî să facă „pasul decisiv”. Ce ne puteți spune în acest sens?

Nici nu poate fi vorba de căsătorie de probă sau concubinaj...! De aici se vede cât a decăzut făptura omenească, limitându-se la o viață trăită doar pe orizontală, fără perspectiva Cerului! Căsătoria nu este un scop în sine, ci o taină, care îl poate întregi pe om și care îl poate scoate din individualism. Lipsa responsabilității e o altă caracteristică a omului contemporan...!

În statele Uniunii Europene, un cuplu din trei divorțează. Care credeți că sunt principalele cauze ale divorțului?

Egoismul, păcatul, infidelitatea, iresponsabilitatea...! La acestea se adaugă și necredința, adică lipsa de principii morale. Nu există sistem moral autentic decât bazat pe credința în Dumnezeu!

Până unde trebuie să meargă iubirea și răbdarea sotului sau a soției, în cazul în care celălalt partener nu este dedicat familiei? Este aceasta o jertfă? Și, dacă da, până unde poate fi dusă?

Până la martiriu! De altfel, în slujba cununiei, găsim această „avertizare”: „Sfinților Mucenici, care bine v-ați nevoit și v-ați încununat, rugați-vă Domnului să se mântuiască sufletele noastre”! Am întrebat adesea: ce este mai bine, o mamă divorțată sau o mamă martiră?

Biserica Romano-Catolică nu acceptă divorțul, în timp ce Biserica Ortodoxă permite până la a treia cununie. Ne puteți explica această diferență?

Nici Biserica Ortodoxă nu acceptă divorțul, dar îngăduie a doua și a treia cununie, cu pogorământ, pentru echilibru; aceasta se întemeiază pe cuvântul Sfântului Apostol Pavel, care zice: „mai bine este să se căsătorească decât să ardă!” (I Co 7, 9)

În unele state ale Americii, precum și în unele state ale UE, s-au legalizat căsătoriile dintre persoane de același sex. E foarte probabil ca, în următorii ani, această practică să

* Molitfelnic, ed. cit., pp. 100-101.

devină obișnuită și în țările majoritar ortodoxe. Cum trebuie să se comporte un creștin ortodox în această conjunctură, în care statul, pe lângă avort, va legaliza și alte păcate, ajungându-se, poate, până la legalizarea eutanasiilor?

Nu cred că se poate opri acest „tăvălug”, doar să îl amânăm, cât mai mult...! Important este ca fiecare în parte să se străduiască pentru a duce o viață creștină adevărată. De asemenea, să avem conștiința apartenenței la Biserică; numai ea poate să întreprindă ceva în relație cu statul, dar și să ne păstreze în duhul adevărului evanghelic.

IUBIREA VRĂJMAȘILOR *

Ce e mai important: să faci bine sau să nu faci rău?

A face binele este important! Să nu faci răul este important! Să devii bun este cel mai important! Or, dacă faci binele, vei ajunge bun, dar, dacă nu faci răul, nu e sigur că vei ajunge...!

Cum ajungem să-i iubim pe cei care ne fac rău?

Recunoscând că, de fapt, ei sunt cei mai mari binefăcători ai noștri...! În devenirea monahală, se recomandă viața de obște, înaintea celei idioritmice sau pustnicești. Unul dintre motivele verificate este acela că, în obște, te descoperi pe tine însuți așa cum ești în realitate. Convițuirea presupune tăierea voii personale, iar acest fapt scoate la iveală adevărata ta personalitate. Astfel, nu de puține ori, cel ce este „în formare” trebuie să facă „ascultări” imposibile sau ilogice. Reacția imediată, dacă nu

* Interviu realizat de Cosmina Nicoară și publicat cu titlul „Răspunsuri duhovnicești: Cum putem reuși să-i iubim pe cei care ne fac rău” în *Ziarul Lumina*, miercuri, 29 iunie 2011.

reuşeşte să se controleze, îi dezvăluie patimile lăuntrice, ținute în frâu sau ascunse foarte bine, patimi cum ar fi: mândria, mânia, lenea, invidia... Dar, și fără a te pune la „încercare”, prin faptul că membrii comunității sunt caractere diferite, viața de obște te „radiografiază” sau îți pune diagnosticul adevărat. Luând seama la tine însuși, cu străduință și rugăciune, cu ajutorul duhovnicului și, nu mai puțin, al celor care îți fac rău, vei reuși să devii om și – de ce nu? – sfânt!

Dacă așa stau lucrurile în viața monahală, nu cu totul diferit stau în cea lumească. Omul este, prin definiție, ființă comunitară; cel care se exclude comunității și comuniunii nu se mai poate numi om și te poți aștepta de la el la ce-i mai rău! Din experiență, cunoaștem că răul făcut de cel de lângă tine, intenționat sau nu, dacă este gestionat duhovnicește, devine favorabil ție, astfel încât îți poate determina, cu voia și știrea Domnului, traiectoria vieții în direcția dorită și care te definește!

CUPRINS

Dan C. Mihăilescu, *Rodnica seninătate a îngăduinței*

7

Cuvânt înainte

15

Comuniune și comunitate

17

Născătoare de Dumnezeu – datorie și calitate

65

Sposedania și viața duhovnicească

93

*„Fiule, miam vrut să-ți fiu
candelă de ceas târziu...”!*

149

Interviuri

189

Fiule,

Nu sunt neapărat mâhnit, cât gândit și preocupat de prezentul care ne determină viața și care ne dictează fiecare zi! Fiecare om pe care-l întâlnim poartă cu el un întreg univers, care ne impresionează și chiar ne poate influența. În felul acesta – șansa mea cea mare! – am întâlnit oameni deosebiți, care au imprimat trăsături adânci în ființa mea, dar îndrăznesc să spun că tot atât de puternic și de profund m-au „influențat” și „prieteni” care nu m-au iubit. Sunt un om rănit și nu este zi care să nu mă atingă dureros! Am făcut și greșeli, care mă urmăresc și ele! Dar toate astea m-au făcut așa cum sunt și n-aș încerca altă variantă. E darul lui Dumnezeu, care m-a făcut să-L înțeleg și să-L simt într-un fel anume. Știi..., tu n-ai apărut la întâmplare! Probabil pentru tine... dar în aceeași măsură și pentru mine! E o poveste întreagă, copil! Pot să-ți promit că am să mă strădui, deși „idealul” pe care-l visezi nu l-am atins, și eu năzuiesc! Cam atât, acum plec la biserică să vorbesc cu oameni, majoritatea „răniți”!

* * *

Îți scriu, dis-de-dimineață! Elanul tău e bun și sfânt, cât rămâi în bunătate și sfințenie! Dacă el te înrăiește, poate fi periculos! De-aceea ți-am cerut răbdare, cumințenie și „înțelepciune”! Părinții, frații, locul și timpul care ne însoțesc ființarea sunt alese de Dumnezeu, și nu sunt la întâmplare. Însă nu ele rămân determinanta vieții noastre pământești, ci Dumnezeu, Care ni le-a pus înainte, fără să le excludem, pentru că ele întregesc „Adamul” personal, parte integrantă din „Omul” mântuit!

Poate e greu cuvântul, dar mare e iubirea și nu mă tem că nu voi fi înțeles!

*Rămâi în iubire...!
al tău părinte... Dumitru*